

27633

T.C.
MARMARA UNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
ANA BİLİM DALI

KİTLE SPORUNUN TEŞVİKİ AÇISINDAN
TESİS VE POLİTİKALARIN BELİRLENMESİ
TRABZON İL ÖRNEĞİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Fehmi ÇALIK

TEZ DANIŞMANI : Yrd. Doç Dr. Erdal ZORBA

İSTANBUL-1993

REPUBLIC OF TURKEY
MARMARA UNIVERSITY
INSTITUTE OF HEALTH SCIENCES
DEPARTMENT OF PHYSICAL TRAINING
AND SPORTS

DETERMINING FACILITIES AND POLICIES
IN TERMS OF ENCOURAGEMENT OF MASS
SPORTS.

PROVINCE OF TRABZON

(POSTGRADUATE THESIS)

Fehmi ÇALIK

ADVISER: ASSISTANT PROR. DR. ERGİL ZORBA

İSTANBUL -1993

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın yapılmasında büyük emeği geçen danışmanım Yrd.Doç. Dr. Erdal ZORBA'ya minnetdarlığımı ifade etmek isterim.

Tezin istatistiksel işlemlerinde yardımcı olan O.D.T.Ü. öğretim görevlisi Seydi Ahmet AĞAOĞLU'na Uzman Sait Abu SAAH a şükranlarımı sunarım.

Çalışmanın oluşturulmasında yardımlarını esirgemeyen Yrd. Dr. Ali Ahmet DOĞAN'a Doç. Dr. Ali Osman ÖZCAN'a teşekkürler ederim.

Çalışmanın yapım safhasına kadar beni yönlendiren değerli hocalarım Prof. Dr. Fehim ÜÇÜŞİK, Prof. Dr. Sacid ADALI, Doç. Dr. Fikret GEZGİN, Yrd. Doç. Dr. Kamil USLU, Dr. Güner EKENCİ ve Dr. M.Zahit SERASLAN'a saygı ve şükranlarımı ifade etmek isterim.

Tezin yazımında büyük emeği bulunan Syn. Hasbi KELEŞ beye tasnifte yardımcı olan edebiyat öğretmeni Sezgin YAVAŞ hanfendiye ve eşim Emine hanıma teşekkürlerimi bildiririm.

ÖZGEÇMİŞ

1968 yılında Görele'de doğdum. İlk ve orta öğrenimimi Görelede, lise öğrenimimi İstanbul'da tamamladım.

Lise 1. sınıfta spor yapmaya başladım. Atletizmin orta mesafe koşu dalında 5 kez ulusal takıma seçildim.

1985 yılında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi Bölümüne girdim. 1989 yılında mezun oldum. Okul yıllarında atletizm antrenörü olarak çalıştım. 1989 yılında fakülteyi bitirdim. 1990 yılında öğretmenliğe başladım. Haydarpaşa lisesi ve Üsküdar kız lisesinde çalıştım. 1991 yılında Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans yapmaya başladım.

1992 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde öğretim elemanı olarak çalışmaya başladım. Halen aynı görevi sürdürmekteyim. Evliyim, bir kızım var.

İÇİNDEKİLER

SAYFA

GİRİŞ	1
I. BÖLÜM.....	5
Problem Cümlesi.....	5
Alt Problemler.....	5
Hipotezler.....	6
Sınırlamalar.....	8
Varsayımlar.....	8
Amaç.....	8
Kullanılan Terimlerin Tanımı.....	10
II. BÖLÜM.....	11
1. LİTERATÜR TARAMASI.....	11
1.1. İlin Tarihi.....	12
1.2. Trabzon İlinin Coğrafi Yapısı.....	17
1.2.1. Trabzonun Yeryüzü Şekilleri.....	18
1.2.2. Bitki Örtüsü.....	23
1.2.3. İlin İklimi.....	24
1.3. Trabzon İlinin Sosyal Durumu.....	26
1.3.1. İlin Ekonomisi.....	28
1.3.2. Sanayisi.....	30
2. ESKİ TÜRKLERDE SPOR VE İLİN SPOR TARİHİ.....	32
2.1. Eski Türklerde Spor.....	32
2.1.1. Osmanlılarda Spor.....	36
2.1.2. Cumhuriyet Döneminde Spor.....	37
2.1.3. İlin Spor Tarihi.....	41
3. TÜRKİYE CUMHURİYETİNDE SPOR KURUMLARI VE POLİTİKALAR.....	44
3.1. Türkiyede Spor Tesisleri ve Vasıfları.....	45
3.1.1. Planlı Kalkınma Döneminde Trabzona Yapılan Spor Yatırımları.....	47

3.1.2. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Döneminde Trabzonda Spor.....	47
3.1.3. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Döneminde Trabzonda Spor.....	47
3.1.4. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Döneminde Trabzonda Spor.....	48
3.1.5. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Döneminde Trabzonda Spor.....	48
3.1.6. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Döneminde Trabzonda Spor.....	48
4. İLDEKİ SPOR YATIRIMLARI.....	49
4.1. 1923-1938 Yılları Arasında Yapılan Yatırımlar.	49
4.2. 1938-1963 Yılları Arasında Yapılan Yatırımlar.	49
4.3. 1963-1992 Planlı Kalkınma Döneminde Yapılan Spor Yatırımları.....	50
4.4. Gençlik Spor İl Müdürlüğü Faaliyetleri.....	56
4.5. İl Millî Eğitim Müdürlüğü Faaliyetleri.....	67
4.6. Yüksek Öğrenim Kurumunun Yaptığı Yatırımlar...	69
4.7. Trabzon ilindeki Sporcu Sayısı.....	72
4.7.1. Spor Kulüplerinin özellikleri.....	74
4.7.1.1. Kulüplerin Spor Faaliyetleri.....	76
4.7.1.2. Kulüplerin Kuruluş Şekilleri.....	76
4.7.1.3. Teknik Elemanların Sayıları-Yaşları ve Cinsiyetleri.....	78
III. BÖLÜM.....	79
5. METARYAL VE METOT.....	79
5.1. Anket Bilgileri.....	79
5.2. Kullanılan İstatistikî Metod.....	80
IV. BÖLÜM.....	81
6. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	81
6.1. Deneklerin Doğum Yerleri İtibarıyla Dağılımı..	81
6.1.1. Deneklerin Yaş Grupları İtibarıyla Dağılımı.....	82
6.1.2. Deneklerin Cinsiyetleri İtibarıyla Dağılımı.....	83
6.1.3. Deneklerin Medeni Hal İtibarıyla Dağılımı.	83

6.1.4. Deneklerin Çocuk Sayısı itibarıyla	
Dağılımı.....	84
6.1.5. Deneklerin Öğrenim Durumu itibarıyla	
Dağılımı.....	85
6.1.6. Deneklerin Meslekleri itibarıyla	
Dağılımı.....	85
6.1.7. Deneklerin Baba Mesleği itibarıyla	
Dağılımı.....	86
6.1.8. Deneklerin Gelir Düzeyi itibarıyla	
Dağılımı.....	87
6.2. Deneklerin Spora ilgi Düzeyi Dağılımı.....	88
6.2.1. Deneklerin Spora Yakınlık Düzeyi.....	95
6.2.2. Spora ilgi Duymuyorsanız Nedenleri.....	100
6.2.3. ilgi Duyulan Spor Branşları Dağılımı.....	101
6.2.4. Spor Tesislerinin Yeterli Olup Olmadığı... ..	105
6.2.5. Sevdiğiniz Sporu Yapmanıza Mani Haller....	109
6.2.6. Deneklerin Spoda Başarı Konusundaki	
Görüşleri.....	110
6.2.7. Bulduğunuz Yöre insanları Sizce Hangi	
Spora Daha Yatkınlık Gösterir.....	111
6.2.8. Deneklerin Yörede istedikleri Spor	
Tesisleri Türü.....	113
6.3. Herkese Çocuklarınıza Spor Yaptırmayı	
Düşünüyormusunuz ?.....	116
6.3.1. Spora Yönlendirmeyi Düşünüyorsanız	
Hangi Branşlara.....	120
6.4. Yaptığınız Sporda Başarılarınız Varmı ?.....	122
6.5. Deneklerin Spora önem Verilip Verilmediği	
Hakkındaki Görüşleri.....	125
SONUÇ.....	126
Öneriler.....	129
ÖZET.....	130
SUMMARY.....	131

EKLER.....	132
EK-1.....	133
EK-2.....	137
EK-4.....	138
EK-5.....	139
EK-7.....	140
EK-8.....	141
ANKET FORMU.....	143
BİBLİYOGRAFYA.....	146

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
1	Yıllara Göre Nüfus Artış Oranı	27
2	Sektörlere Göre 191 Yılı 4. Dönem Yatırım Faliyetleri.....	29
3	Fabrikaların Üretim Çeşitlerine Göre Dağılımı...	30
4	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Tanıtım Tablosu....	57
5	İl Millî Eğitim Mdürlüğü Okulların Dağılımı.....	67
6	Üniversitede Mevcut Spor Tesisleri.....	71
7	İldeki Sporcu Sayıları Dağılımı.....	73
8	Spor Kulüplerinin Özellikleri.....	75
9	Kulüplerin Spor Faliyetleri.....	76
10	Kulüplerin Kuruluş Şekilleri.....	77
11	Teknik Elemanların Sayıları-Yaşları-Cinsiyetleri.	78
12	Deneklerin Doğum Yeri itibarı ile Dağılımları...	81
13	Deneklerin Yaş Gurupları Dağılımı.....	82
14	Deneklerin Cinsiyet itibarı ile Dağılımı.....	83
15	Deneklerin Medeni Hal itibarıyla Dağılımı.....	83
16	Deneklerin Çocuk Sayısı itibarıyla Dağılımı.....	84
17	Deneklerin Öğrenim Durumları.....	85
18	Deneklerin Meslek itibarıyla Dağılımı.....	85
19	Deneklerin Baba Mesleği itibarıyla Dağılımı....	86
20	Deneklerin Gelir Düzeyi itibarıyla Dağılımı.....	87
21	Deneklerin Spora İlgî Düzeyleri Dağılımı.....	88
22	Deneklerin Doğum Yerleri ile Spora İlgî Düzeyler Farklılığı.....	89
23	Cinsiyet ile Spora İlgî Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	90
24	Medeni Hal ile Spora İlgî Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	91
25	Medeni Hal ile Spora Manî Haller Arasında Farklılık Araştırılması.....	91
26	Meslek ile Spora İlgî Düzeyi Arasında Farklılık Araştırılması.....	92

27	Gelir Düzeyi ile Spora ilgi Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	93
28	öğrenim Düzeyi ile Spora ilgi Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	94
29	Deneklerin Spora Yakınlık Düzeyi.....	95
30	Medeni Hal ile Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	96
31	öğrenim Düzeyi ile Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	97
32	Mesleklerle Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	98
33	Gelir Düzeyi ile Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	99
34	Deneklerin Spora ilgi Duymayı Nedenleri.....	100
35	ilgi Duyulan Spor Branşları.....	101
36	Spor Tesislerinin Yeterli Olup Olmadığı.....	105
37	öğrenim Düzeyi ile Spor Tesislerinin Yeterliliği Arasındaki Farklılığın Araştırılması.....	107
38	Spora ilgi ile Spor Tesislerinin Yeterliliği Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	108
39	Sevdiğiniz Spora Mani Haller.....	109
40	Deneklerin Sporda Başarı Konusundaki Görüşleri..	110
41	Bulduğunuz Yöre insanları Hangi Spor Branşlarına Sizce Daha Yatkınlık Gösterirler....	111
42	Deneklerin Yörede istedikleri Spor Tesisleri....	113
43	ileride Çocuklarınıza Spor Yaptırmayı Düşünüyor musunuz ?.....	116
44	Cinsiyet ile Çocukların Spora Yönlendirilmesi Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	117
45	Spora ilgi ile Çocukların Spora Yönlendirilmesi Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	118
46	öğrenim Düzeyi ile Spora Gereken önem Verilip Verilmemesi Arasındaki Farklılık Araştırılması..	119
47	Çocuklarınızı Spora Yönlendirmeyi Düşünüyorsanız Hangi Branşlara ?.....	120
48	Yaptığınız Sporda Başarılarınız Var mı ?.....	122

49	Cinsiyet ile Sporda Başarı Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	123
50	öğrenim Düzeyi ile Sporda Başarı Arasındaki Farklılık Araştırılması.....	124
51	Deneklerin Spora Gereken Önem Verilip Verilmediği Hakkındaki Görüşleri.....	125

GİRİŞ :

Sanayileşmiş ve sanayileşmekte olan ülkelerde her geçen gün insan emeğinin yerini makineler almaktadır. Dolayısıyla daha az çalışır durumda olan ve daha fazla boş zamana sahip insanlar, bu boş zamanlarını iyi bir biçimde değerlendirmek istemektedirler.

İnsanların bu istek ve ihtiyaçları karşısında ülkeler çeşitli tedbirler almak durumunda kalmışlardır. Bu tedbirlerden en önemlisi de çalışan insanın boş zamanlarını spor yaparak geçirebilecekleri mekanlar temin ederek insanları spor yapmaya teşvik etmek olmuştur.

Sanayi toplumlarının bu işi hem toplum sağlığı hemde ekonomik açıdan ciddi bir biçimde ele aldıklarını görmekteyiz. Mesela Amerika'da 1983 yılında çalışanlara esnetme, hafif koşu ip atlama, zıplama gibi haftada iki defa 45/60 dakikalık programlar düzenlenmiştir. Sonuçta vücut yağ yüzdesinde ve dinlenme nabzında azalma gözlenirken üretilen malın kalitesinin daha iyi olduğu ayrıca işyerine devamsızlığın %33 oranında azaldığı kontrol edilebilir faktörlerle tesbit edilmiştir (1).

Yine sanayileşmiş batılı ülkelerde (Almanya, İngiltere vb) belli programlarla çalışanların spor yapmaya teşvik edildiğini görüyoruz. Böylece spor faaliyetleriyle yabancılaştırmanın doğurduğu işten soğuma, ilgisizlik, ferdi yaratıcı gücünün inkarı ve izole oluş giderilmeye çalışılmaktadır (2).

(1). ZORBA, Erdal, DOĞU, Gazanfer, DOĞAN Ali Ahmet

"Endüstride Verimlilik Açısından Spor Tesislerinin Planlanması" Türkiye Amatör Spor Dergisi, Sayı 38.
Ankara-1990 S.25.

(2). ERKAL Mustafa, Sosyolojik Açından Spor, Formül Matbaası, İstanbul. 1984. S.143.

Ülkemiz tarım toplumundan hızla sanayii toplumuna geçmektedir. Bu geçiş süresi planlı olmamaktadır. İnsanlarımızın sosyal ihtiyaçlarının karşılandığı pek söylenemez. Şehirlerimizde çarpık yapılaşmadan dolayı yeşil alan hızla azalmakta, insanların spor yapabilecekleri yerler ortadan kalkmaktadır. Şehir imar planları yapılırken öğretim kurumlarının yakınına spor tesisleri yapmak zorunluluğunun kanunda bulmasına rağmen uygulanmamaktadır. Bir araştırmacı kişi başına 3.5 metrekarelik spor yüzeyinin uygun olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca kullanımına katılacak her çocuk ve genç için 05 m² eklenmelidir. (3)

Ülke olarak sanayileşmeye geçerken insanların en önemli sosyal ihtiyaçlarından biri olan spor konusunu ihmal etmemek durumundayız. Yanlız bugüne kadar yapılan çalışmaların, kitle sporunun teşviki yönünde çalışmalar olduğunu söyleyemeyiz. İnsanlarımızın spor yapma yerine spora seyirci durumunda kalmışlardır. Ülkemizde kişi başına düşen tesis sayısının gelişmiş ülkelerden çok gerilerde olduğu söylenebilir. "1990 nüfus sayımına göre 56 milyon olan ülke nüfusumuzun ancak 1 milyon'na yakını lisanslı sporcudur. Bu oran sanayileşmiş ülkelerde % 70-80 hatta daha yüksek oranlarda görülmektedir. (4) " (2). Rakkamlardan da anlaşılacağı gibi aktif spor yapan insanlarımız, ülke nüfusumuzun % 2'sini oluşturmaktadır.

(3) . ERDEM, Umit, Aktif Bir Rekreasyon Biçimi olarak Spor ve Spor Yerleri Planlama ilkeleri Üzerine Bir Araştırma Türkiye Amatör Spor Klüpleri Konfederasyonu Yayınları no: 13 Ankara 1989 s.9.

(4).T.C.Başbakanlık Gençlik Spor Genel Müdürlüğü, Spor Şurası Ankara 1990 s.284-285

Bu durumdan kurtulabilmemiz için izlenecek yol kitle sporunu teşvik etmektir. Sporda başarıya ulaşmanın yolu onu geniş kitlelere yaymaktır. Aktif sporcu sayısının genel nüfustaki payını arttırmaktır. "5 Kitlenin spora yönlendirilmesi onlara yeter miktarda ve ihtiyaçlar ölçüsünde tesis ve malzemeleri sunmakla mümkün olacaktır. Kitlelerin kullanımına sunacağımız bu tesis ve malzemelerin atıl kalmaması, bu tesislerden ve malzemelerden yeterince insanımızın spor yaparak yararlanması gerekmektedir. Çünkü spor saha ve tesislerinde kar elde etmek amaç değil "daha ziyade sosyal hasıla elde etmek önemlidir"(6). Çok genç bir nüfusa sahip ülkemizde gençliğin öncelikle spor yapmaya teşvik edilmesi gerekir. Ülkemizde gençlik kesimini iki kısma ayırmak mümkündür.

1. Okullarda eğitim gören genç nüfus
2. Okul dışı genç nüfus

"Ülkemizde 1985 nüfus sayımına göre okullu gençliğin genç nüfusa oranı ise %78'dir(7)." Genç nüfusun %22'sini oluşturan okullu gençliğe bile yanlış tesis ve spor politikaları yüzünden yeteri ölçüde sportif imkan verilememektedir. Ülkemizde, okullarda spor tesisi oranı ya çok düşük yada hiç bulunmamaktadır.

(5) . FiŞEK, Kurthan, 100 Soruda Türk Spor Tarihi, Gül Maatbası, İstanbul-1985 s.184

(6) . EKENCİ, Güner, "Spor Tesislerinin İşletilmesinde Kamu Kuruluşlarının Etkinliği " Spor Birimleri 1. Ulusal Sempozyumu Bildiriler. 15-16 Mart Ankara-1990 s.207.

(7) . Spor Şurası, 1990 a.g.e s.284

Sağlıklı bir toplumun oluşabilmesi için toplumun her kesiminin spora teşvik edilmesi gerekir. Ancak kişilerin spora teşvikinin sağlanmasında önemli faktör öncelikli spor branşlarının belirlenip halkın istek ve ihtiyaçlarını uygun tesisler meydana getirmektir.

Bu sebeble Türkiye'nin farklı bölgelerinde spor tesisleri belirlenerek bunların ihtiyaa, ilgiye ve imkanlara göre planlanması önemlilik arz etmektedir.

Büyük bir araştırmanın bir parçasını oluşturan bu çalışmada Trabzon ilinin genel özelliklerinden hareketle spor tarihi, Coğrafyası, iklimi, nüfus yapısı ve hareketliliği spor kulpleri, sporcu yazısı ve tesislerinin incelenmesi sağlanmıştır. Yapılan anketle il nüfusunun spora bakış açıları ve kitle sporunun yaygınlaştırılabilmesi için neler yapılabilereği irdelenmeye çalışılmıştır.

I. BÖLÜM

Problem Cümlesi :

Çalışmanın amacı Trabzon ilinde kitle sporunun teşviki için tesis ve politikalar nasıl belirlenmelidir

Alt Problemler :

1. İl, ilçe ve köylerde doğan deneklerin spora ilgi düzeylerinin farklı olup olmadığı
2. Bireylerin cinsiyetleriyle spora ilgi düzeylerindeki farklılığın anlamlı olup olmadığı.
3. Bireylerin medeni halleri ile spora ilgi düzeyleri arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığı.
4. Öğrenim düzeyinin spora ilgi düzeyi yönünden farklılık gösterip göstermediği.
5. Mesleklerin spora ilgi düzeyi yönünden farklılık gösterip göstermediği.
6. Bireyin gelir düzeyini spora ilgi düzeyi yönünden farklı olup olmadığı.
7. Medeni halin spora ilgi düzeyi yönünden farklılığın olup olmadığı.
8. Öğrenim durumu ile spora yakınlık düzeyi arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığı.
9. Mesleğin ilgi duyulan spora yakınlık düzeyi yönünden farklılık gösterip göstermediği.
10. Gelir düzeyinin spora yakınlık düzeyi yönünden farklılık gösterip göstermediği.
11. Bireylerin medeni halleri ile spora ilgi duymama nedenleri arasındaki farklılığın olup olmadığı.
12. Bireylerin doğum yerleri ile ilgi duyulan spor branşı arasındaki farklılığın olup olmadığı.
13. Cinsiyet ile ilgi duyulan spor branşı arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığı.
14. Medeni halin ilgi duyulan spor branşı arasında farklılık olup olmadığı.

15. öğrenim durumu ile sporda başarı arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığı.
16. Cinsiyetin sporda başarıyı etkileyip etkilemediği.
17. öğrenim düzeyinin spor saha ve malzemelerinin yeterliliği konusunda etkisi olup olmadığı.
18. Spora ilgi düzeyi ile spor saha ve tesislerinin yeterliliği arasındaki farklılığın olup olmadığı.
19. Cinsiyet ile öncelikli spor tesisleri isteği arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığı.
20. Medeni hal ile öncelikli spor tesisleri arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığı.
21. öğrenim durumu ile spor tesisine ihtiyaç duyulması arasındaki ilişkinin olup olmadığı.
22. Cinsiyet ile çocuklarını ileride spora yönlendirme arasındaki düşüncenin farklılık gösterip göstermediği.
23. Medeni hal ile ileride çocuklarını spora yönlendirme arasındaki farklılığın olup olmadığı.
24. öğrenim düzeyinin ülkemizdeki spora gereken önem verilip verilmediği görüşü arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığı.

Hipotezler :

Bu çalışmada kitle sporunun gelişmesini ne gibi faktörlerin etkilediğini saptayabilmek ve öncelikli spor branşlarını tespit amacıyla aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

1. il, ilçe ve köylerde doğan deneklerin spora ilgi düzeyleri arasında anlamlı farklılık yoktur.
2. Deneklerin cinsiyetleri ile spora ilgi düzeyleri arasında bir farklılık yoktur.
3. Deneklerin medeni halleri ile spora ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
4. Deneklerin medeni halleri ile spora neden ilgi duymadıkları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

5. Deneklerin meslekleri ile spora ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
6. Deneklerin gelir düzeyi ile spora ilgi düzeyi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
7. Deneklerin medeni halleri ile ilgi duyulan spora yakınlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
8. Öğrenim durumu ile spora yakınlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
9. Deneklerin meslekleri ile ilgi duyulan spora yakınlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
10. Ankete katılanlar gelir düzeyi ile spora yakınlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
11. Deneklerin medeni durumları ile spora ilgi duymamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
12. Deneklerin doğum yerleri ile (il, ilçe, köy) ilgi duyulan spor branşı arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
13. Ankete katılanların cinsiyetleri ile ilgi duyulan spor branşı arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
14. Deneklerin medeni halleriyle ilgi duyulan spor branşı arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
15. Deneklerin öğrenim düzeyi ile spordaki başarı arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
16. Ankete katılanların cinsiyetleri ile sporda başarıları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
17. Deneklerin öğrenim düzeyi ile spor saha ve malzemelerinin yeterliliği konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.
18. Spora ilgi düzeyi ile spor salonu ve tesislerinin yeterliliği konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.
19. Cinsiyet ile önceki spor tesisleri isteği arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
20. Deneklerin medeni halleri ile öncelikli spor tesisleri konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.
21. Öğrenim düzeyi ile hangi spor tesislerine ihtiyaç

duyulduğu konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.

22. Deneklerin cinsiyetleri ile çocuklarının spora yönlendirip yönlendirmeyecekleri konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.
23. Medeni hal ile çocuklarını spora yönlendirip yönlendirmeme arasında anlamlı bir farklılık yoktur.
24. Deneklerin öğrenim düzeyi ile Türkiye'de spora gereken önem veriliyormu, verilmiyormu hususunda anlamlı bir farklılık yoktur.

Sınırlamalar :

Bu çalışma Trabzon ili ile sınırlandırıldı.

Bu çalışmada 699 denek kullanıldı.

Varsayımlar :

- 1 . Anketlere verilen cevaplar doğru cevaplardır.
- 2 . Kullanılan denek sayısının ili temsil ettiği kabul edildi.
- 3 . Deneklerin cevaplamalarda psikolojik faktörlerden etkilenmediği varsayıldı.

AMAÇ :

Gelişmiş ülkeler sporun kitlelere yayılması için fedakarca davranmaktadırlar. Çünkü sanayileşmenin beraberinde getirdiği insanların daha az çalışmalarına neden olan makineleşmenin doğurduğu sorunların farkındadırlar. Hareketsizlikten doğan bir çok psikolojik ve fizyolojik rahatsızlıklar için spor en iyi çözüm olarak düşünülmektedir. Şişman ve hareketsiz kişilerde meydana gelen kalp ve damar rahatsızlıklarının endüstrileşmiş ülkelerde %45 den daha yüksek oranda ölüme neden olduğu bilinmektedir. Hızla sanayileşmekte olan ülkemiz çok genç bir nüfusa sahiptir.

Sanayileşmenin getirdiği boş zamanın daha iyi

değerlendirilmesi insanlarımızın kitle sporuna teşviki için etkin bir tesis ve spor politikası gerekmektedir. 1990 spor şurası tesisler rekorunda şöyle denilmektedir; "Mevcut tesislerin envanterlerinin çıkarılması bunların tam kapasite ile kullanılmalarının temini ancak bundan sonra ihtiyaç varsa öncelikli spor dallarına göre yeni tesis yapımına gidilmesi dolayısıyla tesis yapım politikasının mali politikalarla iç içe olduğunun anlaşılması, mevcut tesislerin tam kapasite ile çalıştırılması onların eksikliklerinin giderilmesi ondan sonra da öncelikli spor dallarına göre ve yörelerin taleplerine, coğrafi yapısına göre gerekli araştırmaların envanterleri çıkartılıp ona göre spor tesisi yapımına gidilmelidir " denilmektedir (8).

Elde edilen veriler doğrultusunda Trabzon'da yapılan bu çalışmanın; ildeki mevcut spor saha ve tesislerinin tespit edilmesi halkın spora yöneliminin belirlenmesi öncelikli spor dallarının tespiti açısından yararlı olacağı kanatındeyiz. Bu ilimizin çok eski bir tarihe sahip olması kalkınma yolunda çok büyük adımlar atması ve ilde geniş bir spor potansiyelinin bulunması bizi bu çalışmaya teşvik etmiştir.

Ayrıca bu ilimizin dünyada değişen şartlarla Sovyetlerden bağımsızlıklarını ilan eden Türk Cumhuriyetlerine yakınlığı, bu Cumhuriyetlerle yapacağımız sportif temaslarda ev sahipliği yapabilecek duruma getirilmesi açısından önemlidir.

Ülkemizin Karadeniz ekonomik işbirliği fikrinin uygulamaya geçirilmesi konusunda gayret sarfettiği şu günlerde Karadenize kıyısı olan ülkelerle yapılabilecek bölgesel olimpiyatlarda bu ilimiz ev sahipliği yapabilecek konuma getirilmelidir düşüncesindeyiz.

Bu amaçla yapılan çalışmanın Trabzon ilinde mevcut sportif durumun tespitini yapıp ihtiyaç duyulan spor saha ve malzemelerinin tespitinde yararlı olacağı inancındayız.

Kullanılan Terimlerin Tanımı :

- T.i.C.i. : Türkiye idman Cemiyetleri ittifakı.
T.M.O.K. : Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi.
B.T.G.M. : Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü.
G.S.G.M. : Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü.
T.S.K. : Türk Spor Kurumu.
a.g.e. : Adı geçen eser.
a.e. : Aynı eser.
K.T.Ü : Karadeniz Teknik Üniversitesi.
O.D.T.Ü : Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

II. BÖLÜM

1. LİTERATÜR TARAMASI

Çalışmamızın bu bölümünde öncelikle ilin tarihini araştırdık. ilin çok eski bir tarihi olduğunu tespit ettik . ikinci alt başlığımızda ilin coğrafi yapısını incelemeye çalıştık. Daha sonra sırasıyla ilin bitki örtüsünü, iklimini, ilin sosyal durumunu , ekonomik yapısını, sanayisini, tespit etmeye çalıştık.

Burada amacımız; ilin genel hatlarıyla tanınmasıydı. Literatür çalışmamızın diğer bir kısmı sporla ilgilidir. Türklerde sporun tarihi ile ildeki sporun tarihini incelemeye çalıştık. Bu bölüm eski Türklerde spor, Selçuklularda spor ve Osmanlılarda spor diye ayırarak inceledik. Türkiye Cumhuriyetinde spor kurumlarını ve politikalarını incelemeye çalıştık. Ülkemizdeki spor tesisleri ve vasıfları, kalkınma planları döneminde Trabzona yapılan spor tesisleri ildeki spor yatırımları. Gençlik ve spor il müdürlüğünün yaptığı faaliyetler il milli eğitim müdürlüğünün yaptığı sportif faaliyetler. Yüksek öğrenim kurumunun yaptığı yatırım ve faaliyetleri sıraladıktan sonra ildeki spor potansiyelini belirlemek amacıyla sporcu sayısı, spor kulüplerinin özellikleri, faaliyetleri, teknik elemanları ve özellikleri sırasıyla incelenmiştir.

1.1. ilin Tarihi

Trabzon çok eski çağlardan bu güne çeşitli kültürlere ev sahipliği yapmış bir ildir. Bu ilin halkı yüzyıllar boyunca doğudan gelerek Anadolu'ya yerleşmiş, Anadolu potasında yoğurulmuş olan Türk uluslarından meydana gelmiş yerli halktır.

"Trabzon bölgesinin yerli halktan oluşan bağımsız beylikleri, milattan önceki 2000 yılında kurulan Hitit devletine yada Etilere katılmamıştır. Fakat onunla aynı uygarlığı yaşamıştır. M.ö 1200 de Anadolu'yu koruma çağrısı üzerine Truva'ya gidenler arasında Doğu Karadeniz'lilerde vardı" (9).

Etiler imparatorluğu dağılmaya başlayınca Anadolu'nun ticaret hayatı Asurluların eline geçerken, hiç bir fetih amacı olmayan ve uzak yerlerde sömürülecek yerler arayan Yunanlılarda Akdeniz, Ege denizi ve Karadeniz üçyüzden fazla yere çıkmış, bunların korunabilecek yerlerine sığınarak yada korunabilecek yerler kurarak bunların zenginliklerini sömürmeye çalışmışlardır (10).

M.ö 625 Medler Kapadokya'yı işgal edince Trabzon'da Kapadokya içinde kalmış medlerin egemenliğinden sonra Yunanlılar önce Sinop'a sonra Ordu, Giresun ve Trabzon'a çıkmış buraları kendilerine sömürge yapmışlardır (11).

M.ö. 519 yılında Medler'in ülkesi İranlıların eline geçince Kapadokya ikiye ayrılmış deniz kıyısı bölge ayrı bir eyalet yapılarak adına Deniz Kapadokyası anlamına gelen (Pont Kapadokyası) bu bölge İranın 19. pont eyaleti içinde bir şehir olmuştur.

(9). Goloğlu, Mahmut. Trabzon Tarihi, Trabzon 1975 s.1

(10). Goloğlu, a, g, e s.1

(11). Goloğlu, a, g, e s.2

M.ö 400 yıllarında para ile savaşmak üzere iranlı prenslerin maiyetine girmek üzere Anadolu'ya gelmiş olan On bin ücretli Yunanlı asker efendileri ölünce ülkelerine dönmek üzere Karadeniz'e doğru gelmişler. Bu şehre Trapezus demişlerdir. Bazılarına göre Trabzon adını temeli budur. Bazı tarihçilere göre ise şehrin hemen önünde bulunan dört köşe kayalardan dolayı bu ad verilmiştir. Trabzon adı aslında Koroğlu efsanesine dayanmakta, adı (Tuğra bozan) dan gelmektedir (12). Bir çok tarihcinin yanlış kaynaklara dayanarak isminden dolayı yabancılaştırmaya çalıştığı bu şehre yakın ilçelerden giden yada gelen yaşlı kimseler hala (Turabozan)'dan geliyorum, Trabozan'a gidiyorum demektedir.

Bazılarına göre ise Trabzon çok eğlenceli bir şehir olduğundan (trap etson) eğlenceli şehir anlamında kullanılmış daha sonra Trabzon adını almıştır.

Arap tarihçiler Trabzon'u (Tibanite), (Tibarende), (Trabende), (Trabzonde) şekillerinde anmalarına dikkat ederler. Bunların en eski halkının Trabenler olduğunu söylemektedirler (13).

M.ö 334 Anadoluyu Makedonya Kralı iskender istila etmiştir. M.ö. 323'de iskender ölünce iranın pont valisi Mihidat bağımsızlık ilan etti. Pontos devletini kurdu. (M.ö 298)

Pontos kralının soy kökleri iranlı, aile adları Mihidat hakkı tamamen yerli armaları (Ayyıldız) Başkentide ilk kez Anadolu'nun milli ordusunu kuran devlet Pontos devleti olmuştur (14).

(12) .Goloğlu, a, e s.3

(13) .Goloğlu, a, e s.3

(14) .Goloğlu, a, e s.5

Romalılar Pontos devletini yıkipta M.ö. 63 yılında bütün Anadolu'yu istila edince, içinde Trabzon şehrinin bulunduğu Doğu Karadeniz Bölgesinde Romalıların egemenliği altına girmiştir. Bu sırada, Kafkasya'daki Türk uluslarından Lazlar da batı ya göçerek Sürmeneyi de içne alan Trabzon kıyılarına yerleşmişlerdir (15).

395 yılında Roma imparatorluğu ikiye ayrılınca Trabzon'da Bizans egemenliği altında kalmıştır. Bizanslılar egemenliklerindeki insanlara (Romaioi) diyorlardı. Romaioi deyimi Araplar Rum olarak değiştirmişlerdir. Bizansın egemenliğindeki yerlere Bilafi ür Rum (Rum illeri demişlerdir. Görülüyorki Rum deyimi bir uyruk deyimidir. Bir soy deyimi değildir. Yunanlılıkla alakası yoktur (16).

705 yılında ilk kez müslüman Arap orduları Trabzon'a gelerek islamiyeti tanıtmışlardır. 1058 tılından itibaren Müslüman Türk orduları Trabzon'a akınlar yapmışlardır. Kale içindeki şehir haricindeki bütün kıyılar Danişmenlilerin egemenliği altına girmiştir. Trabzon şehri Asyanın her yazından gelen müslüman Tüccarların Rusyaya gitmek için uğradıkları ticaret merkezi olmuştur (17).

1098 yılında Trabzondaki Hıristiyan valileri bizansa karşı bağımsızlık savaşına girmişlerdir. Bu amaçla Müslüman Türk beyleri ile dostluklar kurmuşlardır. Trabzon devleti başkanı Alelesi Kammen ve halkı Hıristiyan olduğundan Hıristiyanlara Rum dendiğinden aslında sadece Trabzon Devleti denmesi gerekirken kötü niyetli olarak (Rum Pontos Devleti) demişler. Yunanlılar gibi göstermeye çalışmışlardır (10).

(15). Goloğlu, a. e s.4

(16). Goloğlu, a. e s.4

(17). Goloğlu, a. e s.5

Oysa dünya yüzünde Rum Pontos Devleti diye bir devlet hiç mevcut olmamıştır. Trabzon devletini kuran Aleksi Komnen Atalarının Anadolu olduğunu ileri sürmüş Bizans yanlısı izniklilerle savaşmış Selçuklu Devletine vergi vermeyi kabul etmiştir. 1244'de Moğolların egemenliği altına Trabzon Büyük Anadolu Türk Ülkesinin bir eyaleti haline gelmiştir. Bu sıradadarki Oğuz boyunun Uçok Kolunun Sungurlu Aşiretinden olan Cepni'lerde Trabzon Devletinin sınırlarına yerleşmişlerdir (18).

Trabzonun Osmanlı idaresine Girmesi :

14. yüzyılda Trabzondaki yenilik ve milliyetçilik duyguları çok şiddetlenmiş, yerli halk ile kale içi şehirdeki Bizans aileler muhafızlar arasında sert çatışmalar, savaşlar olmuştur. Bu iç karışıklıkları önlemek ve Türk'lerin kendisi ile mücadeleye girişmesini önlemek için sarayın kızları Türkmen beylerine verilmiştir.

1402'de güzel meyva bahçeleri, çiçek bahçeleri, spor ve yarış alanları ile tiyatroları ile Trabzon Timurun egemenliğine girmiş, 1405'de kurtulmuş, 1453'de Fatih Sultan Mehmet tarafından vergiye bağlanmış 1456'da vergisini vermediği için kuşatılmış, vergisini arttırdığından istiladan kurtulmuştur (19).

1458'de Tahta Erkan David Komnen elinden gelen savunma tetbirlerini alarak Fransa'daki Burgan duka'lığına kadar Kafkasya ve Fırat kıyılarından bütün ulusları Osmanlılara karşı birleşmeye çağırmıştır.

(18). Horuloğlu, Şamil, Tarihi Eserleriyle Trabzon Cihen Matbaası Ankara-1978 s.8

(19). Cologlu, a. g. e s.6

David Kommen'in eniştesi olan Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan 1459'da istanbula elçi göndererek Trabzon Devletinden vergi alınmamasını istemiştir. Bu istek bardağı taşırmış sonunda sadrazam Mahmut Paşa komutasında 130 parçalık donanma Karadenize ağılırken Fatih yönetimindeki kara ordusu Anadoluya ilerledi.  nce Amasra fetedildi daha sonra Mahmut Paşa istanbula döndü 100 parçalık bir donanma ile Karadenize ağıldı seferden kimse haberdar edilmedi.  nce Sinop alındı. Fatih Sivas'a geldi Uzun Hasanla  arpışarak Erzincan  zerine yürüdü. Uzun Hasan durumunun iyi olmadığından Fatih ile anlaşmak için annesini gönderdi. Ordular ikiye ayrılıp Trabzona yürüdü. Donanmada bu sıralarda Trabzon önlerine gelmişdi. Bu durumda dayanmanın anlansız olacağını anlayan David Kommen Trabzonu teslim etti. 21. Muharrem 866. 26 Ekim 1461 Pazartesi (20).

(20). Cologlu a. e s.7

1.2. Trabzon ilinin Coğrafi Yapısı :

ilin yeri Trabzon ili Kuzey Doğu Anadolunun Karadeniz kıyısına batıdan doğuya doğru 39 derece 10 dakika 30 saniye ile 40 derece 30 dakika 10 saniye ile 41 derece 7 dakika 07 saniye kuzey enlemleri arasında yer alır. Denizden 560 millik bir mesafe ile İstanbul'a karadan iyi bakımlı bir yol ile Erzurum'a yine düzgün bakımlı bir 8 km sahil yolu ile Rize ye 377 km uzunluğunda bir yol ile sahilden Samsun şehrine bağlıdır. ilin yüzölçümü 4685 km² olup 1985 nüfus sayım sonuçlarına göre ilin nüfusu 79200 dir.

ilin Sınırları :Doğuya Rize ile il sınırı iyidere Güneyce'den (dere Rize'de kalır) Varda yaylasına, Mesuray Yanda, Haldüzen sırtlarından su köyü başlarına kadar devam eder.

Kuzeyde : Karadeniz.

Güneyde : Gümüşhane ile sınırı Şeker suyu Kavleten (Gümüşhane'nin) Ples köyü. Güneyinden, bendika hazları sırtlarından Sanda yönünden Taşköprü, Gümüşki ve Zigana sırtları üzerinden Erikbeline doğru uzanır.

Batıda ise : Giresun il sınırı Eynesil deresi Şalpazarı Gökçeköyü sınırlarını takip eder.

ilin Yerleşme Bölgesi : il arazisinin %25-30 dağlık, %60 meyilli ve dik ve dik yamaçlı olup ancak %10 düzlüktür. Bu duruma görede genel karakteriyle engebeli bir yüzey şekli gösterir. Bölgede yerleşim daha çok kıyı düzlükleriyle yamaçlarda toplanmıştır. Nüfus yoğunluğu kıyılara göre iç bölgelerde daha azdır. Kıyıya paralel dağları yarararak denize dökülen kısa akışlı akarsular yüzey şekillerini parçaladığından yerleşme dağınık bir karakter gösterir. Bu bakımdan kasaba ve köyler çok dağınık evler birbirine uzaktır.

1.2.1.Trabzonun Yeryüzü Şekilleri

Trabzon ve çevresi genel görünüşü ile bir yayla karakterindedir. Bölgenin diğer kısımlarında olduğu gibi burasıda güneyden kuzeye doğru yükseltisini kaybederek ve akarsular tarafından parçalanarak denize doğru uzanır. Bu vadiler içinde en geniş ve derin olanı Araklı yakınlarından denize ulaşan Karadere ile Trabzon civarında denize dökülen Değirmendere vadisidir. Boztepe ile bu vadi arasında 200 m'yi aşan bir seviye farkı görülür. Bu fark kıyıya yaklaştıkça azalır. Trabzon ve çevresi yeryüzü şekli bakımından 3 kısma ayrılırlar.

A. Kıyı Bölgesi :

Büyük kısmı tarıma ayrılmış olan Değirmendere deltası harış tutulursa diğer kısmı nefelinli andezit tüflerinden meydana gelmiştir. Çeverde birbirinden farklı iki kıyı tipi görülür.

- a) Alçak kıyı tipi
- b) Yüksek kıyı tipi

B. Taraçalar Bölgesi :

Bu bölge kıyının hemen arkasında birbirinden farklı dikliklerle ayrılmış ve denize doğru hafif eğik bir yüzey şekli gösterir.

Trabzon şehri ve çevresindeki yoğun yerleşme merkezleri bu kayaçlar üzerinde bulunur. Şehir dışındaki kısımlar daha çok tarıma ayrılmıştır. Trabzon ilinde son zamanlardaki nüfustaki hareketliliğe paralel olarak bu tarıma ayrılı alanlar ve kıyı bölgesi devamlı olarak yapılaşmaktadır. Son dönemlerde çıkarılan kıyı koruma kanununun bunu önlemesini diliyoruz. Bu taraçalar kıyıdan içeriye doğru (NS) doğrultusu beş parçadan meydana gelmiştir. Bu kısım en çok (Zafanoz, Faroz, Kavakmeydanı ve Sarıkışla istikametidir.) Bu taraçalar birbirinden sarp dikliklerle ayrılmıştır.

C. Tepeler Bölgesi :

Bu düzlük oldukça geniştir ve toprakta kalındır. Bu yüksek düzlükler Karadeniz yüzeyinde yayılmış olan bir aşınma sathının parçalarıdır. Bütün bu seviyelerin ve kıyı dağlarının üstünde yüksek bir yastık düzlük mevcuttur. Bu yastık düzlerin birer parçası olması mümkün görülen bazı düzlükleri Trabzondan batıya doğru bakıl dağında Akcabat ve Yaroz burnu güneyinde Karadağda ve yaylaların bulunduğu yüksekliklerde güzelce seçmek kabil olmaktadır. Akcabattan Trabzon'a bakıldığında bu düzlüklerin görülmesi daha kolay olur.

Müterefik bilgi K.T.Ü Jeoloji Enstitüsü bölgeyi sistemli bir incelemeye tabi tutmuştur.

Değirnedere vadisindeki kireç taşının yaklaşık 100 milyon yıllık bir geçmişe sahip olduğu, Trabzon çimento fabrikasının bundan yararlandığı, Akcaabat kireçtaşı ocaklarının yaklaşık 30 milyon yıllık bir geçmişe sahip olduğu burada çıkarılan fosillerin incelenmeye değer olduğu bildirilmiştir.

Dağlar ve Ovalar :

Bölge Doğu Karadeniz'i engebeleri diye adlandırılan doğuda Çoruh nehri vadisinden batıda Ordu Melet suyuna kadar devam eder. 403 km² lik bir uzunluk gösteren devamlı dağlar arasında kalır. En yüksek dağlardan çıkan ve Karadeniz'e dökülen küçük dere ve çaylar 50 km'yi geçmez. Çorum ve Melet çayı arasındaki bu engebelerin Trabzon ili içindeki kalan dağları Of köyünden Soğanlı Sürmene güneyinde Kemer (2856 m) Zülfe (2760 m) Kosta Trabzon güneyinde Çakırgöl (3063 m) Zigana dağlarının tepesi (2356 m) Vakfıkebir'in güneyindeki Horoz (Ayaser tepesi) (2396 m) yükselti gösterir. Yukarıdaki dağların kıydan uzaklıkları ortalama 30-50 km arasında değişir. Trabzon ilindeki bu dağların en heybetlisi Çakırgöl dağıdır. Doğu Karadeniz sıradağlarının tipik bir örneğini veren bu kütle Zigana, Katot ve Kemer sivrileri arasında en yüksek yeri işgal eder. Bu dağın kuzeyindeki Mecit ve Mescit yaylalarından bakıldığında manzaraya doyum olmaz. Trabzona, 108 km uzaklığı vardır. 3063 m yükseklikteki bu heybetli buzul çığı heybeti insanı hayrete düşürür. Buradan doğu yönüne bakıldığında Kanger, Soğanlı, Kırıklar dağların diğer taraftan SE. doğrultusundaki Kop'u SE yönündeki Keşiş ve Munzur dağların, SN yönünden bakıldığında cuma akçara batıdanda Kutat ve Ziganadan bakıldığında silik olarak Karadenizi görmek mümkündür.

B) Yaylalar :

İlin güneyinde doğu ve batı istikametinde uzanan yüksek dağların kuzey eteklerinde, 1750-2000 metre yüksekliklerdeki platolarda çeşitli isimler altında pek çok yayla vardır. Ormanın üst sınırında Alp tipi (nemi seven bitki-çiçeklerde süslü olan bu otlaklarda 2-3 km aralıklarla 30-50 kiliterden (muvakkat)) basit ve ilksel obalar yaz mevsimi boyunca daha aşağıdaki köy halklarının gelip otlak olarak kullandığı bir yerleşme yeridir. Doğu Karadenizdeki büyük şehirlere göçün hayvancılığı önemli ölçüde azaltmasıyla yaylacılık geleneğinde azalma olmuştur. Fakat büyük şehirlerden tatilini geçirmeye gelen orta kuşak karadenizliler bu yaylaları artık tatil yeri olarak kullanmaktadırlar. Mayıs sonundan Eylül sonuna kadar yayla canlılığını muhafaza eder. Bu yaylalarda acil insan ihtiyaçları bakkal, kasap, cami, çeşme bulunmaktadır. Eylül sonundan Mayıs sonuna kadar bu yerler kalın kar örtüsü altındadır. Bu bölgenin en büyük kusuru yaz boyu sis ve çise altında olmasıdır. Bu yaylaların en önemlisi Of'un güneyindeki, Sultan Murat Yaylası (2050 m) Sürmene ve Araklı'nın güneyindeki Aşat Reşadiye. Yomra'nın güneyindeki Kılıçlı, Trabzon'un güneyindeki Çakırgöl kuzeyindeki mecit mescit; Maçkanın batısındadır. Firkonoy, Akçaabat'ın ve Vakfıkebir'in güneyindeki Haçka (2.150) visera, Beypınar, Karaaftul, Sakaltuğ'tan derin yaylalardır.

Bu yaylaların turizme açılması durumunda dağ ve yayla turizmini sevenler için ideal tatil yerleridir. Ayrıca çim kayağı yerleri bu yaylalarda yapılabilir.

Akarsular :

Bütün doğu karadeniz bölgesinde olduğu gibi ilin akarsuları güneydeki yüksek dağlardan; kaynaklarını alarak, kuzey yönündeki dağ ve platoları derin bir şekilde yararak, Karadeniz'e ulaşmaktadır. Uzunlukları 50 km'yi geçmeyen kışın ve yazın azalan yağmurlu selli zamanlarda kışın olan bu akarsular doğudan batıya şöyle sıralanır.

a) ikizdere : Bu su Şeytan dağlarından çıkar Civil deresiyle Göl yaylasından çıkan Çamlık deresinin ikizderede birleşmesiyle oluşur. Bize Trabzon sınırını çizerek iyidere batısında denize dökülür. Bu vadide İkizdere Hidroelektrik santrali Rize ve Trabzona enerji sağlar.

b) Solaklı Deresi : Haldüzen ve Soğanlı dağlarının güney eteklerinden çıkar, Of ilçesi yakınında denize dökülür. Bunun batısında Manhan deresi Sürmene yakınlarında Küçükdere Araklı doğusunda denize dökülür.

c) Karadeve : Bu bölge sularının en uzun debi bakımından en müsait olanıdır. Pölüt, Kemer, Kaştan ve Çakırgölde kollarını alarak Araklı yakınlarından denize ulaşır daha batıda Yanbolu deresi, Batniş ve Kocadere ,Arsin, Kolaylı deresi Yomra civarında denize ulaşır.

d) Değirmendere : Bölgenin en uzun debisi en müsait alanıdır. Kılıç yaylasından çıkan Kuştul 2550 m. yüksekliğindeki Karabakan Dağından çıkan kalyon Çakırgöl eteklerinde çıkan Meryem Ana, Zigana dağlarında çıkan, Değirmender horos dağlarında çıkan Nalak Bogos ve Yerli sularının birleşmesinden oluşur, Trabzon'dan denize dökülür.

ilde bulunan sena deresinin 26 Şubat 1950 tarihinde heyelan neticesinde vadi çöküntü maddeleriyle dolmuş 4 km uzunluğunda ve 200 m. genişliğinde bir göl oluşmuştur.

Bölgede bunlardan başka irili ufaklı kısa mesafeden denize ulaşan pek çok akarsu vardır. Bu derelerin denize ulaştırdığı; alivyolarda deniz kıyılarında yapılır.

Trabzon ilindeki akarsularda balık avcılığı yapılır. Diğer sporlar için uygun değildir. Bu akarsuların seller sonunda aşındırdığı yerlerde yazın biriken sularda iç bölgenin çocuk ve gençleri havanın güzel anlarını yüzerek değerlendirir. Son yıllarda gübreden kaynaklandığı düşünülen balık nesillerinin derelerde tükendiği görülmüştür(21).

(21). Trabzon il yıllığı, 1964 20-24 arası özeti

1.2.2. Bitki örtüsü

iklimin ılıman denizsel karakterde bulunması yağışların bol ve düzenli olması kıyıda yükselen dağların karayele karşı olması bol ve geçitli bitki örtüsüne sebep olmuştur.

Karadenizde orman tahrip edilmemiş olsaydı kenarından başlayıp 2100 yer yer 2300 metreye kadar yükselirdi. 0-1.-200 metre arasında daha çok kışın yapraklarını döken geniş yapraklı ağaçlar (meşe, kestane, kolşi, şimşir, kızılbaş vb) bulunur. 1200--2400 metre arasında iğne yapraklı ağaçlar (libreli çam) yükseklerle doğru devam eder. 2400 metreden sonra yaylalar vardır. Bu yaylalarda Alp tipi bitki örtüsü bulunur. Buralar çoğunlukla otlak olarak kullanılır.

Yörede tabii bitki örtüsü boldur. Ormanlarda şu ağaç türlerine rastlanmaktadır : Ladin, Karadeniz Köknarı, Şark Kayını, Sarıçam, Gürgen, Karabaş, Meşe, Kızılbaş, Kestane.

Trabzon dağları avcılık sporu yapmaya elverişlidir. Dağlarda tavşan, tilki, yaban domuzu, ayı ve çakal gibi av hayvanları bulunur.

Yöredeki tabii bitki örtüsü arazinin %80-90 engebeli karşın ilin genelinde tarım yaygındır. Kıyıda ve içerde mısır, fındık, patates, fasulye, hububat cinsleridir. Çay tarımı ayrıca kıyılarda zeytin, turuncgil de yetiştirilir (22).

(22). Trabzon il yıllığı, 1964 s.25

1.2.3. ilin iklimi :

Ilıman iklimin denizsel karakterini taşır. Buna Karadeniz iklimi denir. Depresion yolu üzerinde bulunması sebebiyle meteorolojik elemanların değişmesi süratli olur. Genel olarak yazlar orta sıcaklıkta kışlar her mevsim yağışlı geçer.

İKLİM ELEMANLARI :

Basınc : Trabzon'un 28 yıllık basınç rasatlarına göre, mahalli ortalama aktüel basınç 1011.2 mb dir. Aylar içinde en fazla basınç Kasım ve Aralık en az ise Temmuz aylarındadır.

Sıcaklık : 34 senelik sıcaklık rasatlarına göre ortalama sıcaklık 14.5 derece olarak hesaplanmıştır. En sıcak ay ortalaması 23.2 derece ile Ağustos, en soğuk ay ortalama ise 7.0 derece ile Şubat ayıdır. Trabzon' da en iyi geçen mevsim sonbahardır.

Nemlilik : 34 senelik ortalama nisbi değeri %74 dür. Nemliliğin en fazla olduğu ay %79 iole Mayıs en az ise %68 ile Aralık ayıdır. En düşük nisbi nem %4 ile Nisan ayında tesbit edilmiştir.

Bulutluluk (0-10) : Senelik ortalama bulutluluk 6/10 dur. En fazla bulutlu ay Şubat en az bulut ay Haziran ve Ekim aylarıdır. Senenin 145 sema tamamen kapalıdır. 166 günü bulutlu ancak 54 günü açık geçmektedir.

Yağış Durumu : Trabzon senenin her ayı yağışlıdır. Karadeniz iklimi özelliklerini gösterir. Karadenizin diğer kıyılarına göre ilde yağış daha azdır. Yağış azami haddini Eylül ayından sonra bulmaktadır. Yılın 138 günü yağışlı geçmektedir. Kar yağışının yerde kaldığı ortalama gün sekiz dir. En yüksek kar kalınlığı Ocak ayında 115 cm olarak ölçülmüştür. Yıllık kar yağışı (2-24) gün arasında değişir.

Sislilik : Trabzon'da sis olayı yaz ayları sonbahar başı hariç diğer aylarda görülür. Yıllık ortalama sisli gün sayısı 10 gündür. En fazla Mayıs ve Nisan aylarında görülmektedir.

Mevsimler :

Yaz : Trabzon'da yaz aylarında sıcaklık düşük olmasına rağmen hava kapalı nem oranı yüksek olduğundan hava çok bunaltıcıdır. Nem oranı ortalama %75 tir. Mevsimde en sıcak ay Ağustos, ortalama sıcaklık 23 derece civarındadır.

Sonbahar : ilin en güzel mevsimidir. Çok yıllar Aralık ayına kadar hava açık ve güneşlidir.

Kış : Kafkas dağlarının soğuk rüzgarlara engel oluşu ve Karadeniz dağlarının yüksekliği dolayısıyla denizin tesirinden kışlar ılık geçer. En soğuk ay Şubat ayıdır. Sıcaklık 2 dereceye kadar düşer. Kıyılara kar nadiren düşer. Yıllık ortalama kar yağışı 12 gündür bazı yıllar hiç yağmaz.

İlkbahar : Bu mevsim ilde pek belli olmaz. Çünkü yarısını kış mevsimi kaplar. Hava açık doğa sisli bulutlu ve yağışlıdır (23).

(23). Trabzon il yıllığı, 1964 25-27 arası özeti

1.3. Trabzon ilinin Sosyal Durumu

1.3.1. Nüfusun Gelişimi : Trabzon ilinde nüfus sürekli bir hareketlilik gösterir. ilde arazinin darlığı yüzünden köylüler sürekli olarak geçimlerini temin için gurbete çıkarlar. Gurbetçilik bu bölgede çok çeşitli şekillerde görülmektedir. Bu il insanının sanatkar oluşu, özellikle kalyıcılık, taşçılık, dülgerlik, yorgancılık gibi işleri yapan ustalar önceleri bu sanatlarını icra için bölge içinde veya büyük şehirlere göçmüşlerdir. Ou göçler özellikle istanbul, Ankara, izmir gibi sanayi şehirlerine günümüzdede olmaktadır. Gittikleri büyük şehirlerde iş kuran, iş yerlerinde çalışan çocuklarının öğrenimini sağlayan her büyük şehirde rastlanır.önceleri bu ildeki hareketlilikte yaylacılıkta vardır.Şehir veya köylerde hayvan beslemek , temiz hava almak,dinlenmek, yağ,peynir, gökelek yapmak için yaylalara büyük göçler olurdu. Yaylalara önceki kadar rağbet son yıllarda olmamaktadır. Bunun nedenide il insanının çoğunlukla gurbetçi oluşudur. ilin nüfusu fındık ve çay mevsimi olan yazın hemen hemen iki katına çıkmakta kışın ise azalmaktadır. Özellikle köy nüfusları 3/2 oranında azalmaktadır. Trabzon ili son yıllarda büyük atılım içerisinde. ilin Üniversitesi, hastahaneleri, orta öğretim kurumları, hava meydanı bulunmaktadır. Özellikle Trabzon serbst bölgesinin kurulması ile büyük illere göçün büyük ölçüde duracağı kanaatindeyiz. Şehir ve köy nüfusunun gelişimini takip edebilmek için aşağıdaki tabloyu incelersek ildeki 1927 yılından 1985 yılına kadarki nüfusun nasıl bir artış ve hareketlilik gösterdiği daha iyi anlaşılabilir (24).

(24). Trabzon ili yıllığı, 1964. s33

1927-1935 Arası Nüfusun Gelişimi

1927 yılında ilin nüfusu 293.055 dir. Bu nüfusun üçte ikisi kadın nüfustan oluşmaktadır. Çünkü ilin erkekleri kurtuluş savaşında cephede şehit düşmüş yada askerlik hizmetini uzun süre yaptığından sayılamamıştır. 1927-35 arası yıllık artış oranı % 25.95 dir. 1935 yılında nüfus 360.679 dir. 1936-39 yılları arasında nüfus artış oranı % 16 civarına düşmüştür. Burada ilden büyük şehirlere göçün ekonomik ve sanayii yatırımlarının ilde olmayışı.

Tablo 1 : Yıllara göre nüfus artış oranı.

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam	Yıllık artış oranı
1927	130.926	159.377	290.303	% 25.95
1935	166.514	194.665	366.679	% 16.01
1940	191.233	209.500	390.733	% 2.37
1945	183.748	210.070	395.384	% 12.21
1950	195.413	224.866	420.279	% 12.04
1955	214.478	247.771	462.249	% 28.48
1960	251.086	281.913	532.999	% 22.27
1965	281.583	314.199	595.782	% 20.21
1970	312.736	346.384	659.120	% 17.39
1975	354.636	364.372	719.008	% 3.32
1980	349.303	381.542	731.045	% 14.55
1985	380.147	406.047	786.194	% 21.52

KAYNAK : DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ

1305 (1899) tarihli Trabzon Salzemesinde ilin nüfusu şehir nüfusu 45.315. Trabzon'nun ozamanki şehir nüfusu 1004.690 olarak gösterilir. 1985 nüfus sayımında ilin nüfusu 786.194'dür. ilin yüzölçümü 4.865 km² olup nüfus yoğunluğu 130'dur. Yıllık nüfus artışı oranı 1965 yılında % 2.2'dir. Bu yüzde yıllık artış bu civardadır. il arazisinin % 30'u dağlık % 60'ı meyilli dik yamaç halinde ancak % 10'u düzlüktür. Trabzon şehri eskiden beri tabii bir liman kenarında Orta Doğu Transit yolunun başında kurulan bir ticaret şehri olarak gelişmiştir. il içinde kadın ve erkek nüfus arasındaki fark devamlı nüfus artışına rağmen aynen devam etmiştir. Bu fark 1927 yılından evvel yapılan kurtuluş savaşı ile ondan evvelki savaşların nüfusu eritmesi neticesinde olduğu düşünülebilir. il içindeki erkek iş gücünün devamlı dışarıya göçünde diğer bir etkendir. 1940-45 yıllarında nüfusun pek artış göstermediği bu durgunluğun askerlik çağındaki erkeklerin bir kısmını uzun süre silah altında bulundurulmasıdır. il nüfusuna ildeki iş imkânlarının yetersiz oluşundan kaynaklanan göçün sanayiinin artması, ticaret hayatının canlanmasıyla durdurulacağı kanaatindeyiz.

1.3.1. il Ekonomisi :

ilimiz sosyal ve kültürel yönden gelişmiş olmasına rağmen ekonomik yönden az gelişmiştir. ilin ekonomik gücü sanayiden daha çok tarıma bağlı bulunmaktadır. Nüfusun % 62'i tarım ve hayvancılık faaliyetleri ile geçimlerini temin etmektedir. Nüfusun % 38'i ise ticaret, sanat, küçük sanayi taşımacılık ve çeşitli hizmet konularında çalışarak geçim sağlamaktadırlar.

ilin ekonomisi tarıma bağlı olduğundan sanayi alanında üretim yapan fabrikalar daha çok tarımsal ürünlerin değerlendirilmesine yönelik küçük ve orta ölçekli işletmelerdir.

Trabzon ili ihrac malları arasında iç fındık, tütün ve çay gibi tarım ürünleri bulunmaktadır. Balık yağı ve balık unu hamsi fletosu midye gibi su ürünleride ihrac edilmektedir. Diğer maddeler olarak hayvan yemi, çiçek soğanı çelikten mamül, mutfak eşyası mobilya ve sac ihrac edilmektedir.

ilin gelir kaynağını teşkil eden tarımsal ürünlerin başlıcaları fındık ve tütündür. ilde yatırımları kalan, devam eden iki adet özel sektör. çay fabrikası bulunmaktadır. Sektörlere göre 1991 yılı IV. dönem yatırım faaliyetleri özeti tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Sektörlere göre 1991 yılı IV dönem yatırım faaliyetleri özeti

SEKTÖRÜN ADI	PROJE SAYISI	YILI ÖDENEĞİ	YAPILAN HARCAMA	NAKTİ GER. %	FİZİK GERÇ. %
1-TARIM	79	40.714.300	14.363.917	35	74
2-İMALAT SAN.	32	9.000.000	4.807.812	49	95
3-MADENCİLİK	3	1.500.000	324.000	22	100
4-ENERJİ	414	26.500.000	16.666.000	62	73
5-ULAŞTIRMA	132	168.764.841	136.969.983	81	74
6-TURİZM	10	2.549.000	881.100	38	66
7-KONUT	11	45.617.000	29.784.040	65	88
8-EĞİTİM	141	45.109.000	32.813.601	73	67
9-SAĞLIK	11	10.101.000	5.598.102	56	69
DİĞER KAMU HİZ					
10-GENEL İDARE	5	1.455.486	1.208.000	83	63
11-HAR. TAPO. KA	18	364.400	968.170	266	74
12-İÇME SUYU	15	22.886.000	21.771.000	95	82
13-KANALİZASY.	3	7.950.000	14.150.000	178	100
14-YAPI	8	19.128.000	7.594.000	40	88
15-İMAR PLANI	6	120.000	120.000	100	100
T O P L A M	888	403.021.704	288.019.767	71	81

1.3.2. Sanayi

ilde sanayi az gelişmiştir. Mevcut sanayi kuruluşları daha ziyade orta ve küçük işletmeler ölçeğinde olup sayıları 97 adettir. Bu fabrikaların 83'ü özel sektöre, 14'ü kamu sektörüne ait bulunmaktadır. ilde fabrika ölçeğindeki sanayi kuruluşlarından başka çeşitli alanda üretim yapan 100'ü aşkın imalathane bulunmaktadır. Bu imalathanelerde genel olarak bakır, alüminyum kablo imalatı, karo mermer, biriket imalatı yapılmaktadır. Sanayi kuruluşlarının üretim çeşitlerine göre dağılımı Tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3 : Fabrikaların üretim çeşitlerine göre dağılımı

özel sektöre ait fabrikalar :	Adet
Çay Fabrikası	13
Kalorifer Fabrikası	2
Un Fabrikası	4
Tuğla Fabrikası	1
Süt Fabrikası	8
Fındık işleme Fabrikası	4
Çelik Döküm Fabrikası	3
iş Makinaları Fabrikası	1
Yem Fabrikası	2
Beton Direk Fabrikası	33
Suni Sünger Fabrikası	1
Mobilya Fabrikası	2
Ameliyat ipliği Fabrikası	1
Konfeksiyon Fabrikası	1
Balık Unu ve Yağı Fabrikası	2
Galvanizli Boru Fabrikası	1
Oksijen Fabrikası	1
Kereste işleme Fabrikası	1
Bakır ve Çinko işleme Fabrikası	4
Saç Gemi ve Balıkçı Teknesi Fabrikası	4
Galvanizli Saç Fabrikası	1
Kontrapilak Fabrikası	1
Plastik ve Platin Ayakkabı Fabrikası	6
Otomotiv Yedek Parça Fabrikası	2
Tuz Fabrikası	1
Mutfak Eşya Fabrikası	1
Deterjan Atölyesi	1
Çivi Fabrikası	1
Danzer imalathanesi	4
Cam işleme imalathanesi	1
Salyongoz Fabrikası	1
Emaye Boru Fabrikası	1
Ekmek Fabrikası	2
PVC Boru Fabrikası	1

Toplam = 83 Adet

Konu Sektörüne Ait Fabrikalar	Adet
Çimento Fabrikası	1
Balık Yağı Unu Fabrikası	1
Süt Fabrikası	1
Fındık işleme Fabrikası	2
Çay Fabrikası	8
Karadeniz Bakır işletmeleri AŞ.	1

Toplam = 14 Adet

2. ESKİ TÜRKLERDE SPOR VE İLİN SPOR TARİHİ

2.1. Eski Türklerde Spor :

Eski Türklerin tarihini tam bir tarafsızlık içersinde tarihçilerden öğrenmek zor olmuştur. Bu konuda bilimsel ve tarafsız çalışmalar çok sınırlı kalmıştır. Eski Türklerin yaşantılarının bir çoğunu öğrendiğimiz Çin ve Avrupa kökenli araştırmaların tarafsız olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü Türklerin kendi öz sporları karşılıklı münasebetler dolayısıyla öğrenilip uygulanmış daha sonra sanki orijinali onlardaymış gibi gösterilmeye çalışılmıştır. Türkler Avrupanın mağara hayatı yaşadığı dönemlerde Asya'nın verimli bölgelerinde göl kıyılarında ülkelerini çevreleyen Kingen, Altay ve Karanlık dağlarının yamaçlarında madeni işleyebilen, toprak süren uygar bir toplum olarak yaşamakta idiler (1). Daha sonraları kıtlık ve kuraklık yüzünden göç etmeye başlamışlardır. Türkler atı ilk evcilleştiren millettir. At binek hayvanı olarak kullanıldığı gibi atlı arabaları çekmekte de kullanılırdı. Gittiklerdeki yerlerdeki şartlara uyum için ve savaştan yaralanabilmek için Türkler ata çok küçük yaşta biner iyi bir binici olurlardı. Kızlar ve kadınlarda erkeklerden aşağı kalmaz atın yelesine tutunarak çok hızlı koşarlardı. Avcılık ve ok atmakta Türk'lerin yaptığı en eski sporlardandır (25).

(25). ALPMAN, Cemal, Eğitimin Bütünlüğü içinde 'Beden Eğitimi Çağlar Boyunca Gelişimi, İstanbul-1972. s.29

Bugün Orta Asya'da ve Anadolumuzun çoğu yörelerinde hala bilinen ve oynanan kaçma kovalama karakterli Gök Boru, Kız Boru ve Beyze oyunları ile Atlı Hokey oyunudur. Çöğen savaş idmanı olarak cirit oyunları sayılabilir (26). Türkler bugünkü futbol oyununu Tepük adıyla İngiliz'lerden daha önce oynamışlardır. İçi doldurulmuş deri bir topun iki grup arasında oynandığı bu oyun daha sonra Polo gibi Hindistan'ın sömürgeciliği zamanında İngiliz'lere geçmiş ve İngiliz'lerde bunu ata sporu gibi göstererek bütün dünyaya yaymışlardır (27). " Güreş eski Çin kaynaklarına göre "Toslama" olarak işaret edilir". 3. Çağın mücadele ve güç gösterisi olarak yapılmış daha sonra güreş karşılaşmalarına davul zurna ile müzik ilave edilmiş ve törenlerinde her zaman güreş müsabakaları yapmışlardır. Türk boylarında sonbahar programlarında sadece güreşin bulunduğu büyük şenlikler düzenlenirdi. Üzerinde önemle durulması gereken eski Türk halklarının kayak yapmayı bilmiş olmalarıdır. i.ö. 1. yy. ait Çin kaynaklarında "Ting-Ling" adıyla anılan bir kabilenin ve Tölös'lerin dolayısıyla Türklerin cediti olarak tanınan bir kabileninin mensublarının dizden aşağı kısımlarına taktıkları özel bir araçla çok hızlı koştukları anlatılmaktadır. Türkler özellikle bozkırlarda yaşantılarını sürdürürken kışın çetin şartlarında av yapmak için kayağı geliştirmişlerdir (28).

(26). Alpman, a.g.e. s.31.

(27). Tayga Y, Türk Spor Tarihine Genel Bir Bakış, Ankara. s.23

(28). Cemal Alpman, a.g.e. s.34

Eski Türk'lerin dinsel törenlerinde geleneklere uyarak yaya koşuları düzenledikleri bilinmektedir. Kırgızların çocuklarının doğumunda 265 metre mesafe üzerinden geleneksel bir koşu yaptıkları görülür. Doğum törenlerinde 107 km'lik geleneksel bir koşu yarışması düzenledikleri ayrıca tek ve çift ayakla uzun atladıkları çeşitli yarışmalar yaptıkları bilinmektedir. Kaşgar'lı Mahmut'un yazdığı Divan-ı Lügat-ı Türk adlı eserdeki bazı terimlerden yakın uğraş şekli olan boksu Türklerin çok önceleri bildiğine ihtimal verilmektedir(29).

Tarihimizi başka milletlerden öğreniyor olmamızın getirdiği dezavantajlar sayesinde spor tarihimizde yabancı durumda kaldığımızdan, bir çok spor dalının Türk ırkı tarafından uygulandığından bihaberiz.

Anadolu'da kurulan Türk devletleri güreş, polo, avcılık, atıcılık, atlı ve yaya cirit gibi sporları yapmışlardır. "Selçuklu'ların avcılık, atıcılık, güreş dışında bazı özel; spor aletleri kullandıkları bilinmektedir. Kurtha Fisek'e göre ilk sporlar doğulu ve batılı olarak ayrılır(30). Fisek Türk'lerde yapılan sporun salt savaş amaçlı olduğunu daha çok ferdi ve mücadele sporlarında Türk'lerin spor dalı olduğunu anlatmaya çalışmıştır. Fakat Türk'ler sporu salt savaş amaçlı değil dini törenlerinde ve şenliklerde eğlence amacı olarak kullanmışlardır.

(29). BİLGE, Nalan, Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetştirilmesi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Sayı, 1095
Ankara-1989. s.10

(30). Fişek, a.g.e s.37

Selçuklu'larda Türk gelenek göreneklerinin devam ettiği paralar üzerine resmedilen ok ve yay mazisinin Göktürk'lere kadar gittiğini Oğuz Han Destanında bir geleneğin devamını gösterir. İbni Sina Ebulali Hüseyin Avî çeşne (980-1037) El Kanun Fiet-Tip adlı eserinde insanın vücut sağlığı için ne gibi riyazet (nefsi kırma) yapması gerektiğini şu şekilde açıklar(31).

Güreşme, boks, at koşturmak, ok ve mızrak atmak, at binmek kayıklara binmek oküz arabasına binmek, sıçramak, kayıklara binmek, deveye binmek, büyük ve küçük topa oynamak top atıp tutmak, taş kaldırmak birbirine karşı göğüs vurmanın bir takım ruhi düzensizliklere karşı iyi geldiğinden bahsetmiştir(32).

Türk devletlerinden Karahanlılar, Canneliler, Selçuklular, Moğollar, Suriye Atabeyleri, Mısır Kolonileri ve Osmanlı saraylarında ve ordularında ülkelerin sporcularına daima yer vermişlerdir. Sporcuları korumuşlar ve onların eğitimine ve yarışmalarına büyük değer vermişlerdir.

(31). Tayga, a.g.e s.37

(32). AKYOL Avni, Cum. 50. Yılında Gençlik ve Sporumuz
Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, No :15 Ankara-1973.
s.18

2.1.1 Osmanlılar'da Spor

Osmanlı devletinde kuruluşundan itibaren eski Türk geleneklerinin egemen olduğunu görüyoruz. imparatorluğun kurucusu Osman Bey ve Orhan Bey ok atma sporuna büyük önem vermişlerdir. Halkının ok atabilmesi için bir çok atış alanı yaptırmışlardır. Yine Osmanlı imparatorluğu döneminde bir çok Güreş Tekkeleri kurularak güreşçilerin bu yolla himaye edildiklerini bu güreşçilerin bu tekkelerde hem ilim tahsil edip hemde spor yaptıklarını çok çeşitli kaynaklardan öğreniyoruz. Osmanlılar biniciliğede büyük önem vermişler ordularında süvari takımı kurmuşlardır. Okçulukta Osmanlı döneminde himaye olunmuş askerler için açılan tekkelerde çok sayıda sporcu barındırılmıştır. Yiğitlik ve ahlakın bir arada olduğu spor eğitimine çok önem veren ilk padişah Fatih Sultan Mehmet'tir. Trabzon'a Seyhzade olarak atanan Yavuz Sultan Selim'de "spora çok meraklı idi. Ata biner silah kullanırdı. özellikle ok atmada çok usta idi. Trabzon Kavakmeydanı semtini ok meydanı olarak kullanırdı. Burada hem kendisi ok atar hemde ok öğretimi yarışmaları yaptırırdı"(33).

Osmanlı döneminde cirit sporunun özellikle Edirne yöresindeki Türk'ler arasında çok yaygın olduğunu çeşitli kaynaklardan öğreniyoruz.Ünlü Osmanlı padişahları halkı ile iç içe spor yaparak bir yakınlaşma içine girmişler sporun yaygınlaşmasına katkıda bulunmuşlardır.

Osmanlı padişahlarından Sultan Abdülmecit (1839-1861) tarafından jimnastik okulları konmuştur.

(33). Goloğlu, a.g.e. s.23

2.1.2 Cumhuriyet Döneminde Spor

Osmanlı imparatorluğunun son dönemlerinde Avrupa ile yakın münasebetler hızlanmış bu arada Avrupa ülkelerinde yaygın olan spor dalları özellikle istanbulda yapılmaya başlanmıştır. Bu spor branşları gençlerin kendi aralarında kurdukları spor kulüpleri düzeyinde idiler. Ülkemizde istanbul izmir şehirlerinde kurulmuş olan kulüplerin birliği ile oluşturulan Türkiye idman Cemiyeti ittifakı'dır (T.i.C.i.) 1922 yılında kurulan bu kuruluş 1936 yılına kadar Türk sporunu yönetmiş, Türk sporunu ilk defa bir çatı altında birleştirmiş başkanını ve yönetimini seçimle iş başına getirmiştir(34). Teşkilat olması açısından son derece önemlidir. Türkiye idman Cemiyetleri ittifakı'nın o yıllardaki yapısına ülkemizde yeni yeni ulaşılmaya çalışılmaktadır. 1992 senesinden kendi kendini fesih eden 1936 yılına kadar ülkemizde sporu yöneten kuruluşların gayesi "Sağlıklı bir kuşak yetiştirmek küçük yaştan itibaren öğrenmeye alıştırmaktır. 1936' dan 1938' e kadar Türk Spor Kurumu ülke sporunu yönetmiştir. Bu kurum aslında halkevlerinin bir kolu CHP'nin yan örgütü olarak sporu T.i.C.i'den devralmıştır, geçici bir yönetimdir. Gayesi Türkiye'de sporun milli ve fenni (Ulusal Bilimsel) esaslara yayılmasına ve yükselmesine çalışmak sporculuğu içte ve dışta temsil etmektir(35).

(34). Fişek, a.g.e. s.99

(35). SÜMER Rıza, Sporda Demokrasî, II.Baskı Ankara-1989 s.31

Türk spor kurumu daha sonra çıkarılan ve sporumuzu 1938 yılından 1987 yılına kadar yöneten 3530 sayılı yasayla kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'ne devretmiştir. 3530 sayılı yasayla ülkemizde sporun artık devlet tarafından ve Medeni yönetimle yönetildiği döneme girildi. Aynı zamanda bu yasayla ilk defa ülkemizde spor, gençler için yasal bir zorunluluk oluyordu. (Madde 4) "Gençler için kulüplere girmek ve boş zamanlarında Beden Terbiyesine devam etmek mecburidir" (Madde 4). Daha sonra bu yasa insan hak ve özgürlüğüne ters düştüğü gerekçesiyle 3.11.1964 E 1963/152 ve K.1964/66 sayılı kararıyla kaldırıldı. 3530 sayılı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kanununun gayesi "Yurttaşın fizik ve moral kabiliyetlerini milli ve inkilapçı yollarla geliştirmek ona yurdu tanımayı, sevmeyi, korumayı amacını güden jimlastik ve spor çalışmalarını bu anlayışla düzenliyerek gerekli kulüp ve grupların meydana getirilmesi çarelerini bulupbulup yaymak ve bunların uygulanmasını sağlamaktır(36)." (Madde 1) Şeklinde açıklanır. Burada sporu yaymak deyimine dikkat çekilmelidir. Daha 1938 yılında spor teşkilatlanırken açıklanan bu kavram günümüzde hala ülkemiz açısından tartışma konusudur. Ülkemizde 1945'li yılları savaş ve ülkenin içine düştüğü ekonomik buhran yılları olarak kabul etmek gerekir. Daha sonraki yıllarda ise ülke olarak Kitle sporunda ilerleme kaydedilmiştir. Ülkemizde seyir sporu olan futbol teşvik edilmiş ve halkımız spora seyirci durumundan kurtarılamamıştır.

(36). 29.06.1938 Tarih 3530 Sayılı Beden Terbiyesi Kanunu

Yasanın merkeziyetçi olması illerde ve ilçelerdeki müdürlüklerin yetkilerinin çok kısıtlı olması spora teşvik eden tesisler konusunda da yeterli gelişmenin sağlandığını söyleyemeyiz. Özellikle 1938-1948 yılları arası spor bir eğitim aracı olarak geniş bir şekilde okullara sokulmuştur(37). Ancak 1948 yılından sonra uygulamada seyir sporuna yönelinmiştir ve bu sporun düzenlenmesine öncelik verilmiştir

Bu dönemde spor federasyonları sayımız bir hayli artmış fakat bu federasyonların imkanlarının kısıtlı olması dolayısıyla gelişmeler istenilen düzeye çıkarılamamıştır(38). 1939-1961 yılları arasında Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne yapılan hazine yardımı 24.179.20400.TL dir. 3530 sayılı;1 yasa çerçevesinde 1959 yılında spora kaynak aktarmak amacıyla Spor Toto teşkilatı kurulmuştur(39).

1946 yılında ilk Beden Eğitimi ve Spor Şurası Ankara'da toplanmış bu toplantıda spor konusu ele alınarak spor tesislerinin durumu görüşülmüştür.

B.T.G.M. 1942 yılında 4235 sayılı yasa ile M.E.B. lüğün 1960 yılında 7474 sayılı yasa ile Başbakanlığa 1970 yılında Gençlik Spor Bakanlığına 1983 yılında M.E.G. ve Spor Bakanlıklarının birleşmesiyle M.E.B ve Spor bakanlığına bağlanmış.

(37). Akyol, a.g.e. s.6

(38). a.e. s.8

(39). 29.04.1959 Tarih 7258 sayılı Spor Toto Teşkilat Kanunu

1963 Yılında lke sporu kalkınma planları gerevesinde ele alınmıştır. Günümüze kadar bu uygulama devam etmektedir.

1986 yılında 3289 sayılı yasa ile 3530 sayılı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kanunu tarihe karışmıştır. Sporun veha geniş kitlelere yayılması ve ülkemizde spor saha ve tesislerinin arttırılması spora kaynak yaratılması konusunda ileri adımlar atan bu yasayla kurulan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün özellikle 500 den fazla işçi ve memur çalıştıran kuruluşlara tesis yapma, yaptırma, antrnr tutma mecburiyeti getirmesi bu kanuna uymayanlara asgari ücretin 1/3  oranında kişi başına ceza verilmesi bu cezanın Türk sporunu teşvik fonuna yatırılması(40). (Madde 26) sporumuza kaynak ve tesis yapımı konusunda çok önemli bir gelişme olmuştur. Yalnız bu kanuna tam işlerlik kazandırıldığını söyleyemeyiz.çağın değişen şartlarına cevap veremeyen ayrıca bu yasa gerevesinde 3461 sayılı yasa ile Türkiye'de Profesyonel Futbol Federasyonunun kurulması amatör sporların sırtında kambur olan profesyonel bir dalın ayrılması önemli bir gelişme sayılabilir.

(40).21.05.1986 Tarih 3289 sayılı B.T ve S.G.M Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun

2.1.3 ilin Spor Tarihi

Çok eski tarihi geçmişini olan il'in spor tarihi de bir o kadar eskidir. Günümüzden 2500 yıl önce ünlü gezi yazarı Ksenogon'un dediğine göre bugünkü Boztepe denilen yerde yumruk güreş koşu ve binicilik yapılmıştır. Aynı yazar yöre insanının şehrin içinde dans eder gibi yürüdüklerini belirtmiştir(41).

Trabzon'da asıl sportif olayın Yavuz Sultan Selim Hanın bu ile şeyhzadeliği zamanında vali olarak atanmasıyla görüyoruz. Tarihi, edebiyatı çok seven Yavuz Sultan Selim filozof ve şairdi, Fars'ça şiirler yazardı. Aynı zamanda sporu at binmeyi, ok atmayı, silah kullanmayı severdi. Trabzon'da bugünkü Kavakmeydanı semtini ok meydanı olarak kullanır. Burada hem kendisi ok atar hem de ok atma öğretimi ve yarışmaları yaptırır(42). 1494 yılında dünyaya gelen Kanuni Sultan Süleyman 15 yaşına kadar Trabzon'da kalmış, bilim adamlarından ders almış ve spor yapmıştır(43).

1494 yılında Trabzon'a gelen Evliya Çelebi durumu şöyle anlatır: Tatil günlerinde Paşalar askerleriyle birlikte, kavakmeydanında cirit oynarlar. Burası büyük ve geniş bir yerdir. Meydanın ortasında üç gemi direğini birbirine bağlayıp diker, tepesine altın yıldızlı bir top koyarlar, Bütün biniciler bu topa cirit atarlar ve vurana armağan verilirdi(44).

50 yıl önce Kavakmeydanında Yavuz zamanından kalma dikili ok menzili taşları vardı. Herkese açık olan şimdiki Kaleparkta iki tenis kortu kadınlı erkekli tenis ouncuları vardı.

(41). Coloğlu a.g.e, s. 27

(42). Trabzon 50.yıl Spor Yıllığı, B.T.G.M. Trabzon-1989 s.31

(43). a.g.e. s.31

(44). a.g.e. s.31

Voleybol ileri bir spor dalı halinde idi okullarda Beyzbol oynanırdı. Futbol karşılaşmaları yapılırdı. Futbol ilk kez Trabzon'da devrin yasaklarına rağmen Balkan Savaşı yıllarında oynanmaya başlanmıştır. Lise ve muallim mektepleri hoca ve talebeleri kendi aralarında futbol müsakabarı yapmışlardır. 1.Dünya Savaşı yıllarında muhacirlik dolayılısıyla futbol yasaklanmıştır(45).

20 Ocak 1921 yılında ilk resmi spor kulübü sarı kırmızı renklerle kurulan idmanocağı spor kulübüdür. Daha Sonra idman grubu kurulur. Bu iki kulüb arasında ilk resmi maç oynanmıştır.1921-1922 yıllarında Trabzon'da oynanan ilk resmi lig maçlarına idmanocağı, idman Grubu, Muallim Mektebi ve Sanayi mektebi katılmıştır(46).

Trabzon'da ilk atletizm müsabakaları 17 Mart 1922 tarihinde sanayi mektebinin bahçesinde Cuma günü yapılmış ilk üç dereceyi alanlara ödül verilmiştir.Görülüyorki Trabzon'da atletizm, voleybol tarihide futbol tarihi kadar eskidir.Türkiye idman CEmiyetleri istanbul, izmir grubu bir diğer grupta Trabzon olmuş. Türkiye idman Cemiyetleri ittifakının oluşmasına Trabzon'da kurulan kulüplerinde katkısı böylece gerçekleşmiştir.Trabzon idmanocağı kulübü Anadolu da kurulmuş ilk spor kulübü olması açısından önemlidir(47).

1924 Paris olimpiyatlarına Türkiye idmanocağı forması altında Süleyman Kuğu'nun temsil etmesi Trabzon'da atletizm ze diğer sporlara da ilgiyi arttırmıştır(48). Süleyman Kuğu sırikla yüksek atlamıştır.

(45). Trabzon 50.yıl Spor Yıllığı, B.T.G.M. 1989, s.31

(46). a.e. s.31

(47). a.e. s.32

(48). a.e. s.32

Sporda çeşitlilik arttıkça yeni spor kulüpleri meydana çıkmıştır. Sultani idman birliği, 1924 yılında Pulatkəşe de (Akçaabat) Kırmızı beyaz renklerle Sebat idman yurdu 3 Ocak 1924 de "idman infanyurdu" kurulmuş 1925 tarihinde "idman gücü " olarak tescil edilmiştir(49).

(49). 50.Yıl Spor Yıllığı s. 38

3. TÜRKİYE CUMHURİYETİNDE SPOR KURUMLARI VE POLİTİKALAR

Ülkemizde ilk sporda örgütlenme hareketleri cumhuriyetten önceye dayanır. Meşrutiyetin ilanından sonra cemiyetler kurma ve toplanma imkanına kavuşan gençlerin İstanbul'da kendi aralarında kurdukları bir takım spor kulüpleri vardır(50). Ülkemizde ilk resmi örgütlenme Altınordu Anadolu İdman, Fenerbahçe, Hilal, Vefa, Nişantaşı, Kumkapı, Darüşafaka, Oeylerbeyi, Türkgücü, Bakırköy, Galatasaray ve Üsküdar kulüplerinin kurduğu Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakıdır. T.i.C.i. (26 Temmuz 1922) Bu cemiyet kulüplerin kendi yöneticilerini seçtiği ilk demokratik cemiyet olma özelliğini de taşır. 1924-1928 Olimpiyatlarına sporcu göndermiş tesis ve malzeme konusunda kıt kaynaklara rağmen gelişme göstermiş bir kuruluş olan T.i.C.i. 1936 yılında görevini Türk spor kurumuna devretmiştir. İki yıl ülke sporunu yöneten Türk spor kurumu daha sonra 3530 sayılı yasayla kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne görevi bırakmıştır. 1986 yılında çıkarılan 3289 sayılı yasayla 3530 sayılı yasanın hükmü kalmıştır. 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü kanunu günümüzde sporun yönetildiği yasadır. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü döneminde 1968-1992 yılları arasında sporumuz planlı kalkınma dönemlerinde 5 yıllık kalkınma planlarıyla yürütülmüştür(51).

(50). Akyol, a. g. e. s. 58

(51). a. e. s. 59

3.1. Türkiye'de Spor Tesisleri ve Vasıfları

Ülkemiz sanayileşme yolunda büyük hamleler atmasına karşın spor tesisleri için istenilen seviyeye ulaşılmamıştır. 1990 nüfus sayımında belirtildiğine göre ülkemiz hızlı bir nüfus artışıyla karşı karşıyadır. 56 milyon nüfusun 26 milyonu genç nüfustur. Bu nüfusa yeteri düzeyde iş imkanı için sanayileşmeyi elbette bir an önce gerçekleştirmek durumundayız. Yanlız bunun yanında nüfusa paralel bir şekilde spor tesisleri yapımında öncelik vermek durumdayız. 1990 yılında gerçekleştirilen spor şurasında sporun geliştirilmesi için temel ilkeler madde 3.a bendinde günün koşullarına toplumun alışkanlık ve becerilerine göre belirli spor dallarına ağırlık verilir. Bu dalların desteklenmesi için bakanlık ve genel müdürlükçe özel önlemler alınır, tesisler yapılır demektedir. Yine a bendinde kitle sporunu teşvik için özendirici ve destekleyici önlemlerden söz edilmektedir. Ayrıca aynı yönetmelikte yaygın spor dalları olarak geniş kitlelere hitap eden kitle sporuna dönük ucuz ve basit tesislerin okul ve fabrikalarda yapılmasında bunun ülke düzeyine yaygınlaştırılmasından söz edilir. Burada kitlelerin daha çabuk yapabileceği spor dalları olarak :

- a) Atletizm
- b) Basketbol
- c) Güreş
- d) Futbol
- e) Hentbol
- f) Masa Tenisi
- g) Voleybol dalları olarak belirtilmiştir.

Bazı spor dallarının ise yöresel ve toplumsal ağırlıklı olarak düşünülmüş bu spor dallarının o yörelerde yaygınlaşması için sosyo ekonomik yapı, coğrafi uygunluk gelenekler ve alışkanlıkların rol oynadığı belirtilmiştir. Tabiidirki hiç kar yağmayan bir bölgede kar kayağı yapılması imkansızdır. Planlama yapılırken bunlar göz önüne alınmalıdır. Bu spor dallarında şöyle sıralanmıştır.

. Atıcılık	. Halter
. Atletizm	. Kayak
. Binicilik	. Kürek
. Bisiklet	. Okçuluk
. Boks	. Tenis
. Dağcılık	. Yelken
. Eskrim	. Yüzme
. Uzak doğu sporları	. Su altı sporları

Bu sporların yaygınlaştırılabilmesi için etkin bir tesis politikasına çok amaçlı tesislere ihtiyaç vardır. (Ek 1 de ülkemizdeki tesis dağılımı görülmektedir). Bu tesislerin planlanması, yapılması ve işletilmesi ülkede kitle sporunun yaygınlaştırılmasında başlıca unsur olacaktır. Spor tesislerinin yapılmasını bir yatırım unsuru olarak düşünmeliyiz. Bu yatırımda amaç "Sosyal hasıla elde etmektir. bir yatırımın kuruluş planlamasında kaynakları yani sermaye teknik bilgi ve kalifiye iş gücünde toplumun ihtiyaçlarını gidermek ve ilerlemeyi sağlayabilmek için kitledir. Bu kitle kaynakların toplumun gerçekten ihtiyaç duyduğu konulara yönlendirilmesi önemlidir(52).

Yatırım projesi hazırlanırken belli araştırmaların yapılması gerekir. Bu araştırmalar :

a) Bu yatırımların düşüncesinin kökünde gerçek ekonomik sosyal sosyo ekonomik ihtiyaçları yoksa kişisel varsayımlar ve değer yargılarınının bulunduğu araştırılmalıdır.

b) Yatırımın ne miktarda hangi düzeyde talebe cevap vereceği talebin nicelik niteliğinin belirlenmesi.

c) Talebin ne zaman hangi biçimde yada yollarla karşılanabileceği.

Ülkemizde kitle sporunun yaygınlaştırılması tesis sayılarının ve vsiflerinin iyileştirilmesi artırılması bu tesislerin objektif olarak yapılması ile mümkündür.

Ek 4 de ülkemizde bulunan spor tesislerinin türleri sayıları ve illere göre dağılımı verilmiştir.

(52).AKTEPE, Eyüp, işletmecilik Bilgileri, istanbul-1988. s.67

3.1.1. Planlı Kalkınma Dönemlerinde Trabzon iline Yapılan Spor Yatırımları :

Kalkınma dönemlerini tek tek inceleyerek yapılan yatırımların hangi planlı kalkınma dönemlerine ait olduklarını tesislerin özelliklerini irdelemeye çalışalım.

3.1.2. 1. Beş Yıllık Kalkınma Döneminde Trabzon da Spor :

Bu dönemde Trabzon da 19 Mayıs spor salonu hizmete girmiştir. Şehrin tam merkezinde ve 2.000 seyirci kapasiteli bu salon çok amaçlı olarak salon sporlarının hizmetine sunulmuştur. Yine bu dönemde yapılan 500 seyirci kapasiteli Yavuz Selim sahası Trabzon da futbolun gelişip kalkınmasında çok büyük hizmetleri olan bir futbol sahasıdır. Yüzeyi toprak olan bu sahada günün hemen her saatinde futbol oynanır yada futbol antremanı yapılır.

3.1.3. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında Trabzon da Spor (1968-1972) :

Bu dönemde Trabzon ilinde Gençlik ve Spor il müdürlüğü mülkiyetinde spor tesisi yapılmamıştır, mevcut tesislerde spor müsabakaları yapılmaya çalışılmıştır. Trabzon da bu dönemi daha çok seyir sporu olan futbolun Trabzon dan taşıdığı futbolda şehrin takımı Trabzonspor un başarıdan başarıya koştuğu bir dönem olarak görüyoruz.

3.1.4. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Döneminde Spor (1973-1977) :

Üçüncü planlı kalkınma döneminde Trabzon da Atıcılık faaliyetleri için kullanılan bir atış poligonu hizmete açılmıştır. Karadeniz insanının atıcılığa olan tutkusuna cevap verebilecek bu tesisin mülkiyeti Gençlik ve Spor il Müdürlüğündendir. Tesiste yetişen atıcılar Türkiye de çok başarılı sonuçlar elde etmişlerdir.

**3.1.5. Dördüncü Beşinci Yıllık Kalkınma Planında Spor
(1979-1983) :**

Bu dönemde Trabzon da Gençlik ve Spor il Müdürlüğüne yeni hizmet binası tahsis edilmiştir. Ayrıca Sürmene ilçesine yapılan Kanuni spor salonu ile ilçelere sporun yaygınlaştırılması doğrultusunda adım atılmıştır. Bu salon 750 seyirci kapasitelidir. Mülkiyeti il müdürlüğüne aittir.

**3.1.6. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında Spor
(1985-1989) :**

Bu dönem ülkemiz genelinde olduğu gibi Trabzon ilinde de bir tesis artışı meydana gelmiştir. Dönemin en büyük özelliği sporun ve spor tesislerinin ilçeler ve köylerde yaygınlaştırılabilmesi için yapılan basit ve ekonomik tesislerle kitle sporunu teşvik etmek olmuştur. Cumhuriyet tarihimizde en fazla tesis yapımı hem ülke genelinde hemde Trabzon da meydana geldiği görülür. Dönemde yapılan tesisler tabloda gösterilmiştir.

4. İLDEKİ SPOR YATIRIMLARI

Trabzon ilinde diğer iller gibi ülkenin spor yönetimine hakim olmuş kuruluşların yaptıkları yatırım ve politikadan nasibini almıştır. Geçmişe baktığımızda Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkenin sporunu yönlendiren gönüllü bir kuruluş olan Türkiye idman Cemiyetleri ittifakı (T.i.C.i.) 1922-1936 yıllarında ülke sporunu yönlendirmiştir. bu zaman zarfında Trabzon ilinde hiç bir kulüb tescil olmamış hiç bir tesis hizmete açılmamıştır. 1936 yılında Türk Spor Kurumu kurulmuş 1938 yılında Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulunca hüküm kalmamıştır. 1940 yılında Trabzon ilinde 3 spor kulübünün tescil edildiğini 1951 yılında inşaatına başlanan Avni Aker Stadyumu (30000) kişi kapasitededir. 1952 yılında tamamlanabilmiştir. 1963 yılından itibaren spor yatırımları planlamanın kontrolünde devlet eliyle yapılır olmuştur.

4.1. 1923-1938 Arası Spor Yatırımları :

Türkiye idman Cemiyetleri ittifakı ve daha sonra kurulan T.S.K. zamanında devlet kontrolü ve yardımı olmadığından spor yatırımları sınırlı kalmış spor organizasyonları da ancak büyük şehirlerde yapılabilmektedir. 1927 yılında bugün orman sitesi ve lojmanları haline getirilen Kavakmeydanı futbol sahasının stadyum yapılabilmesi amacıyla temeli atılmış 1963 yılına kadar burada futbol oynanmıştır(53).

4.2. 1938-1963 Yılları Arası Yapılan Yatırımlar :

Bu dönemde sporumuzun Başbakanlığa bağlı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün yönetiminde olduğu dönemdir. 1938-1963 yılları arasında Trabzon ilinde yapılan tesis olarak Hüseyin Avni Aker stadını sayabiliriz. Bu stadyum 1952 yılında hizmete açılmıştır. 1959 yılında kale arkası türübün ilave edilerek seyirci kapasitesi genişletilmiştir. Stadin mülkiyeti Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne aittir. Bu

tesis daha çok seyir sporuna yönelik olmasına rağmen burada yapılan müsabakalar neticesinde bu şehir Türkiye şampiyonu olmuş bir futbol takımı çıkarmış yaşlısı ve genciyle spora daha duyarlı bakabilmişlerdir.

4.3. 1963-1992 Planlı Kalkınma Döneminde Yapılanlar :

Planlı kalkınma dönemlerinde Trabzon iline yapılan tesisler diğer illerimize oranla daha fazla olmasına rağmen yeter derecede olmamıştır. Planlı kalkınma döneminde bilhassa beşinci kalkınma döneminde hayli tesis yapılmıştır. Bu tesislerin hizmete girdiği yıllar ve yerleri aşağıda sırasıyla gösterilmiştir.

Trabzon ilindeki Spor Yatırımları :

1-Merkez ilçe :

1. H.Avni Aker Stadyumu : 25000 m² alan üzerine kurulmuş, standartlara uygun atletizm pisti mevcut, çim yüzeyli ve 30000 seyirci kapasiteli bir spor tesisidir. 1990 yılında 3000 seyirci kapasiteli kapalı türübüne tamamen koltuk yapıldı.1991 yılında açık türübünün uzay sistem çatı örtüsü ile kapatılması işi 1000000000-TL lik ilk keşif bedeli ile ihale işlemleri tamamlanarak yapımına başlanmıştır.

2. Atış poligonu : 750 m² lik alan üzerine kurulmuş, çim yüzeyli ve 50 seyirci kapasiteli. Bir spor tesisidir. Tabanca ve yivli silahlar müsabakaları için normal standartlardadır.

3. Yavuz Selim Sahası : 11000 m² alan üzerine kurulmuş toprak yüzeyli 500 seyirci kapasiteli bir spor tesisidir.

4. 19 Mayıs Spor Salonu : 3000 m² alan üzerine kurulmuş parke yüzeyli 1250 seyirci kapasiteli bir spor tesisidir.1988 yılında yapılan tadilatla salon sporları için nizami hale getirilmiştir. 1991 yılında 1250 kapasiteli türbünlerin tamamı koltuk yapıldı.

5. idari Bina : 450 m² lik alan üzerine betonarme olarak inşa edilmiş, bir müdür odası 15 büro ve bir lojmandan oluşmaktadır.

6. Mehmet Akif Ersoy Kapalı Yüzme Havuzu :40.794 m² lik alan içerisine kurulmuştur.25x50 metre lik olimpik ölçülerde olup yapımına 1986 yılında başlanmış bu güne kadar 4.782.063.203.-TL ödenek harcanarak 17.10.1991 tarihinde hizmete sokulmuştur. 40.794 m² lik için

hazırlanan vaziyet planına göre 70x105 boyutlarında çim yüzeyli bir futbol sahası, 100 kişilik kamp eğitim merkezi 500 seyirci kapasiteli okul ve antrenman spor salonu, 2 tenis kortu ile yelken sporu için kayıkhanesi vb. gibi spor tesisleri öngörülmektedir. Ayrıca havuzun ön cephesini teşkil eden çevre düzenlenmesi büyük ölçüde yapılması düşünülen tesislerden sonra tamamen bitirilecektir.

7. Okul ve Antrenman Spor Salonu :500 seyirci kapasiteli okul ve antrenman spor salonu Mehmet Akif Ersoy Havuzu yanında yapımına 28.06.1990 tarihinde başlanmış bu güne 850.000.000.-TL ödenek harcanarak betonarme kısmı tamamen bitirilmiştir.

8. Söğütlu Spor Tesisleri : 66.000 m² lik alan içinde 750 seyirci kapasiteli toprak yüzeyli bir futbol sahası ile 70x70 boyutlarında 2 adet açık basketbol sahasından oluşan tesisler sel felaketi nedeniyle tamamen kullanılamaz duruma gelmiştir.

9. H.Avni Aker Stadyumu açık türbünü altında antrenman amaçlı kullanılan 7 adet spor salonu mevcuttur.

2. Akçaabat :

1. Fatih Spor Tesisleri : 25.000 m² lik alan içerisinde 500 seyirci kapasiteli zemini parke ile örtülmüş bir spor salonu ile 5.000 seyirci kapasiteli ve çim yüzeyli 70x105 boyutlarında bir futbol sahasından oluşmaktadır.

3. Vakfıkebir :

1. Vakfıkebir Spor Tesisleri : 18.000 m² lik bir alan içinde 750 seyirci kapasiteli toprak yüzeyli bir futbol sahasından oluşmaktadır.

4. Tonya :

1. Tonya Spor Salonu : 9850 m² lik alan içerisinde kurulmuş parke zeminli ve 750 seyirci kapasiteli bir spor tesisidir.Selden dolayı salonun doğu tarafındaki dere kenarında yıkılan istinat duvarı ile yine fırtına sebebiyle çatının uçan 1/4 lük kısmı 1990 yılında yeniden yapılmıştır. Ayrıca selden dolayı kullanılamaz hale gelen parkesi 1991 yılında 100.000.000.-TL ödenek ile ihale edilerek tamamlanmıştır.Yine futbol sahası olarak kullanılacak alanın güney kısmındaki acık olan bölümün ihatası 100.000.000.-TL ödenekle ihale edilerek tamamlanmıştır.

5.Maçka :

1. Maçka Spor Tesisleri : Hazineden 99 yıllığına tahsis edilen 9947 m² lik alan üzerinde kurulmuş 60x100 boyutlarında 750 seyirci kapasiteli toprak yüzeyli bir futbol sahasından oluşmaktadır. 1991 yılında dere kenarındaki istinat duvarının selden dolayı yıkılan 50m lik bölümü yeniden yapılmış üzerindeki tel örgüler yenilenerek bitirilmıştir.Ayrıca soyunma odalarının üstü çatı ile örtülmüştür.

2. Maçka Esiroğlu spor Alanı : 3460 m² si kamulaştırma, 8.000 m² side hazineden tahsis yoluyla toplam 11460 m² lik bir alanın sel feleketi nedeniyle bu alanın yarıya yakın bölümü kullanılamaz duruma gelmiştir.

6. Yomra :

1. Yomra Spor Tesisleri : 14.500 m² lik alanı kapsamaktadır. 1987 yılında futbol sahası yapımına başlanmış tel ihataları ile soyunma odaları kısmen tamamlanmıştır. ödenek yokluğundan hizmete sokulamamıştır.

7. Arsin :

1. Arsin Spor Tesisleri Alanı : 20.046 m² lik alanın kamulaştırma işlemleri 1989 yılında bitirilmiş olmasına rağmen ödenek yokluğundan yapımına başlanamamıştır.

8. Sürmene :

1. Sürmene Spor Salonu : 2.500 m² lik alan içerisine kurulmuştur. 500 seyirci kapasiteli bir spor tesisidir.

2- Sürmene Futbol Sahası : 29.530 m² lik alan üzerinde 70x105 boyutlarında ve 500 seyirci kapasiteli toprak yüzeyli futbol sahası 1990 yılında tamamlanarak hizmete sokulmuştur.

9. Of :

1. Of Futbol Sahası : 17.780 m² lik alan üzerinde 70x105 boyutlarında futbol sahasının yapımına 1990 yılında başlanmıştır. 100.000.000.-TL ödenek harcanarak çevre ihata duvarının büyük bir bölümü bitirilmiştir. Sahayı tamamlayan alanın 1.5 metrelik dolgusu tamamlanmıştır.

10. Çarşıbaşı :

1. Çarşıbaşı Futbol Sahası : 1992 yılında 24.860 m² lik alanın kamulaştırılması tamamlanarak 70x105 boyutunda futbol sahası yapımı için 250.000.000.-TL ödenek harcanarak saha yapılacak alanın eğimli olan nizamını 27.000 m³ lük harfiyat alınmıştır.

11. Araklı :

1. Araklı Futbol Sahası : 1991 yılında 23.906 m² lik alan futbol sahası yapımı için kamulaştırılmıştır.

12. Çaykara :

1. Çaykara Futbol Sahası : 1991 yılında hazineden tahsis edilen 7.400 m² lik alan üzerine futbol sahası yapımı düşünölmektedir.

13. Hayrat :

1. Hayrat Futbol Sahası : Futbol sahası yapılacak alanın kamulaştırılma işlemleri tamamlanmak üzeredir.

14. Beşikdüzü:

Futbol sahası yapımı için yer kamulaştırılması yapılamamıştır.

15. Şalpaazarı:

Futbol sahası yapımı için yer kamulaştırılması yapılamamıştır.

16. Düzköy:

Futbol sahası yapımı için yer kamulaştırılması yapılamamıştır.

17. Derepaazarı:

Futbol sahası yapımı için yer kamulaştırılması yapılamamıştır.

18. Köprübaşı:

Futbol sahası yapımı için yer kamulaştırılması yapılamamıştır.

4.4. Gençlik ve Spor il Müdürlüğü Faaliyetleri

Trabzon Gençlik ve Spor il Müdürlüğü halen 18 branşta faaliyetlerini sürdürmektedir. ildeki toplam kulüb sayısı 101 dir. Bunun spor kulübü sayısı 87, ihtisas kulübü 5, müesese kulübü 9 dur. ilde toplam sporcu sayısı 21.750 olmasına karşın 6308 faal sporcu 421 hakem, 21 fahri 14 kadrolu hakem il müdürlüğünün bünyesinde dir. Ülkemizin genelinde olduğu gibi Trabzon da en fazla talep futboldur. Aşağıdaki tabloda branşlar antrenörler ve sporcular görülmektedir. TABLO (28) ilde teknik adam sayısı her yıl artış göstermektedir. Trabzon gençlik ve spor il müdürlüğünün faaliyet gösterdiği dalları ve dalların gelişimini sırasıyla inceleyelim. Trabzon il müdürlüğü binasının taşınması sırasında arşivin kaybolması sonucu arşiv araştırması yapamadık 1985 ten sonra bilgilere sağlıklı biçimde ulaşabildik. Diğer bilgiler kaynak taraması yoluyla saptanabilmiştir.

TESCİLLİ KULÜB SAYISI :
SPOR KULÜBÜ SAYISI : 87
İHTİSAS KULÜBÜ : 5
MEVSESSE KULÜBÜ : 9

TOPLAM :101

Tablo 4 : 1991-92 Yıllarında Gençlik Spor İl Müdürlüğü Tanıtım Tablosu

BRANŞLAR	FAAL OLMAYAN SPORCU SAY.	FAAL OLAN SPORCU SAY	HAKEM SAYISI	ANTRÖNER SAYISI	
				KADROLU	FAHRİ
ATICILIK	237	46	10	1	1
ATLETİZM	2436	47	120	2	-
BASKETBOL	973	173	44	1	3
ROKS	184	35	19	2	-
CİMNASTİK	45	-	-	-	-
DASCILIK	10	2	-	-	-
FUTBOL	13531	5213	75	4	2
GÜREŞ	103	28	2	-	2
HENTBOL	1289	372	38	1	3
JUDO	244	6	9	1	1
KARETE	433	30	5	-	2
MASA TENİSİ	240	-	17	-	-
OKULUK	59	-	8	-	1
SU ALTI	83	2	-	-	-
TENİS	45	5	-	-	-
TAEKWANDO	576	35	9	-	1
YÜZME	689	171	20	2	2
YELKEN	37	3	13	-	2
VOLEYBOL	536	140	32	-	1
T O P L A M	21750	6308	421	14	21

Atletizm Faaliyetleri :

Trabzon ilinde atletizm faaliyetleri ülkenin spor tarihi kadar eskiye dayanır. 17 Mart 1922 yılında Sanayi Mektebinin bahçesinde idman Grubu, idman Ocağı, Sanayi Mektebi ve Muallim Mekteblerinin katılımıyla atletizm müsabakaları yapılmış 1.lere çeşitli armağanlar verilmiştir. (1) 1924 Paris Olimpiyatlarında ülkemizi sırikla yüksek atlamada temsil eden Süleyman Kuğu nun Trabzon bölgesi atleti olması Trabzon da atletizm sporunun ne kadar sevilip yapıldığının bir göstergesi olsa gerektir. 1921-25 yılları arasında Trabzon da Atletizm yapılan sporlar içinde en önceliği olmaktadır. 1931 yılında bir durgunluk içine giren Atletizmin canlandırılması için Kavakmeydanında müstakil bir Atletizm sahası ilin atletleri tarafından yapılmıştır. Bu sahanın çevresindeki kulvar uzunluğu 290 m olduğundan uzun mesafe yarışları buna göre hesaplanırdı. Bu sahanın birde kum havuzu vardır. Her yıl burada atletizm bayramı düzenlenirdi. Bu bayram aynı zamanda bir karnaval yeri gibi olurdu, her taraf süslenirdi yarışmalara 4 takım ve yaklaşık 200-300 sporcu katılırdı.

Zamanın Trabzon lu atletleri atletizmin her dalında kendi aralarında ve istanbulda yapılan yarışmalarda üstün başarı elde ederlerdi. 1952 yılında itibaren Trabzon daki atletizm faaliyetleri yerini yavaş yavaş futbola teketmeye başlamıştır. Ama Trabzon da Atletizm faaliyetleri devam etmiştir. 1972 yılında H. Avni. Aker stadının türübün inşaatı dolayısıyla pistin atletlere kapatılması atletizmin Trabzon da sonu olmuştur. Bu gün atletizm sahasında faal olarak spor yapan çok az sayıda atlet vardır. Atletizm sporu Trabzon da iki kulübün sporcularıyla yürümektedir. Bunlar T.E.K. Atletizm Kulübü ve Trabzon Belediye Spor Kulübüdür. Bu kulüblerden Belediye spor kız atletizm takımı, T.E.K. sporun erkek atletizm takımı atletizm ikinci liginde mücadele etmektedir. Trabzon ilinde atletizm yarışmalarının çok sayıda yapılması ilde müstakil bir pistin olmayışı sporun anası olarak gösterilen bu dalın ilde gelişmesini önlemiştir. Buna karşın Trabzon bölgesi atletleri zaman zaman milli takım düzeyine

kadar yükselerek atletizm alanında başarılı olduklarını kanıtlamışlardır. Bunlara örnek olarak çekic atmada Mehmet Başkaya, cirit atmada Zeki Şanlı, 100 ve 200 metrelerde Aras Perekli 400 metrede Remzi Atay gösterilebilir. Atletizm faaliyetlerinin Trabzonda kalkınabilmesi için daha önce il düzeyinde yapılan 24 Şubat Yarı Maratonu uluslar arası düzeye 1988 yılında getirilmiş Türkiyenin önde gelen elit sporcularının ve çeşitli ülkelerden davetli maratoncuların katıldığı bu yarışmalar Akçakale'de başlayıp şehir meydanında bittiğinden yarışmayı yaklaşık 20.000 kişi her yıl seyir etmekte buda atletizmin bu şehirde sevilmesine katkıda bulunan önemli bir etken olmaktadır.

Basketbol Faaliyetleri :

1953 yılında il düzeyinde faaliyetlere rastlanmıştır. 1967 yılında 19 Mayıs spor salonu açılınca faaliyetlerde canlılıklar gözlemiştir. Basketbol ilde sevilerek yapılan bir spor dalıdır. ilde yıldızlar, küçükler, gençler ve büyükler kategorisinde müsabakalar yapılmaktadır.

Boks Faaliyetleri :

ilde boks sporu faaliyetleri 1930 lu yıllarda başlar. ilde çok sayıda seyircisi olan sportlardandır. ilde son zamanlarda T.E.K. PTT ve Belediye spor boksu bünyesine alması bu dalın gelişmesine büyük katkıda bulunmuştur. halen bölgede faal 150 ye yakın boksör bulunmaktadır. ilden milli takıma bir çok başarılı boksör yetismıştır.

Cimnastik Faaliyetleri :

Cimnastik sporu ilde yeni gelişmektedir. 1985 yılında cimnastik salonu faaliyete geçmiştir. Halen bu salonda kadrolu antrenörler nezaretinde çalışmalar sürmektedir.

Futbol Faaliyetleri :

Trabzon da futbol 1.Cihan harbi sıralarında oynanıyordu.Trabzon Sultanisi,Muallim Mektebi, Zagnos Rüstiye Mektebi ve Rum Lisesinde ilk futbol adımlarının atıldığı görülür. Trabzon lig şampiyonluğuna bakıldığında idmanocağı. idmangücü, Necmiati, Karagücü, Sebatspor, Yolspor, Gençlerbirliği, Yalıspor, gibi kulüb takımlarının arasında Trabzon Lisesi öğretmen okulu, Ticaret lisesinin adlarını görmek mümkündür. Trabzon da futbol çok eski bir geçmişi olan Trabzon Lisesi gençlerinin arasında çok yaygın olarak oynanıyordu. 1950 li, 1960 lı yıllarda futbolda gözle görülür.Profesyonel futbol 1. ve 2. liginin açılması Trabzon lu bir çok genci ekonomik nedenlerden dolayı Türkiye nin çeşitli yerlerinde profesyonel yapmış daha sonra umduğunu bulamayan bu gençler spordan kopmuşlardır. Bu gün Türkiye 3. liginin hemen her takımında Trabzon ilinde yetişmiş futbolcu bulabilmek mümkündür. il sanki futbolun fabrikasıdır. ilde çok sayıda amatör futbol takımının bulunması, bu kadar çok takımın maç ve antrenman yapacak sahanın yeter düzeyde olmaması futbolu etkileyen olumsuz etkilerdir. Trabzon da futbol faaliyetlerini 2 dala ayırmak mümkündür :

A- Profesyonel Futbol

B- Amatör Futbol faaliyetleri

A- Profesyonel Futbol : 20 Temmuz 1966 da idmangücünün öncülüğünde Karadeniz ve Martisporun katılımıyla ilde Trabzon spor futbol takımı kurulmuştur. Daha sonra idmanocağı kulübünün başvurusu üzerine danıştaya başvurularla Profesyonelliği iptal edilmiştir.1924 yılında kurulmuş olan Akçaabat Sebatspor 1986 yılında isim değiştirerek Akçaabat Sebat olmuştur.1968-1969 sezonunda Türkiye şampiyonu olarak 3.lige yükselmiş, 1973-1974 futbol sezonunda 2.lige çıkmıştır 1955 yılında kurulan Yalıspor 1986-1987 sezonunda şampiyon olarak 3.lige yükselmiştir. Halen bu ligde oynamaktadır.

B. Amatör futbol : Trabzon da amatör futbol takımları şehir nüfusuna ve sahalara oranla bir hayli fazladır. Sanırım buda insanların futbola olan aşırı düşkünlükleri nedeniyledir. örneğin 1987-1988 futbol sezonunda 1.amatör küme maçlarında 30 takım mücadele etmiştir. 2.amatör küme maçları 55 takım arasında 8 grup halinde oynanmıştır.Trabzon da futbol okullar düzeyinde çok yaygındır ve oldukça başarılıdır. 1976-1977 sezonunda Kuzey ırlanda nın Dublin şehrinde yapılan Dünya liseler arası futbol şampiyonasında ülkemizi temsil eden Trabzon Lisesi penalti atışları sonucunda ikinci olmuştur. 1965-66-69-70-71-1991 yıllarında K.T.ü. futbol takımı Türkiye şampiyonu olmuştur. Nihayet 1967 yılında bordo mavi renklerle şehrin ilk profesyonel kulübü kuruldu. 1973 yılında Türkiyede 2.liginde şampiyon olarak 1. Türkiye ligine yükseldi. 1.lige yükselişinin 2.senesinde 1975-76 sezonunda 1.lig şampiyonu oldu ülkemizi Avrupa kupalarında başarıyla temsil etti. ilk defa Anadolu dan bir takımında istanbul da bulunan 3 büyük takım arasına 4.büyük olarak katıldı. Halen Türkiye liglerinde ve uluslar arası alanda oldukça başarılı bir kulübümüzdür.

Hentbol Faaliyetleri :

Trabzon'a hentbol 1977 yılında girmiştir. Trabzon da bu spor dalı en çok ilgi gören sporlardandır. Çok kısa sürede sevilip benimsenmiştir. Trabzon un deplasmanlı hentbol liginde oynayan 24 Şubat hentbol takımı ayrıca bayanlar liginde oynayan Trabzon Sağlıkspor takımı bulunmaktadır. Şu anda ilde 8 takımla faaliyet sürmektedir. 1983-84 sezonunda Yalıspor takımında deplasmanlı lige çıkmıştır. 1986-87 yılında Trabzon yıldız ve gençler ligi karmaları italya da yapılan şampiyonada, yıldızlarda 5. gençlerde 4. olmuşlardır.

Güreş Faaliyetleri :

Trabzon ilinde güreş faaliyetleri idmanocağı kulübü tarafından başlatılmıştır. ilk güreş hocası Nazım Beydir. Onun ayrılmasından sonra birara Rus konsolosluğundan bir memur bu görevi üstlenmiştir. Daha sonra bölgedeki güreşçileri istanbul güreşçilerinden Aziz Aktolga çalıştırmıştır. 1930 yılında kulüblerin ilgisizliği ve malzeme yokluğundan güreş faaliyetlerine ara verilmiştir. 1968 yılında genel müdürlük tarafından kadrolu güreş antrenörü olarak Musa Güngör atanmıştır. Bundan sonra özellikle Grokoromen dalda milli takım güreşçiler yetişmiştir. 1981 yılında Musa Güngör den sonra Kâmil Türköz kadrolu antrenör olarak atanmıştır. Bu tarihten sonra da güreşçiler çeşitli şampiyonluklar almışlardır. Bunlardan irfan Yağcı, Şaban Kalkan, Sinan Yıldırım, Ali Bayraktar, İlhan Bıyıklı sayılabilir. 1988 yılında güreşçiler toplam 33 madalya kazandırmışlardır. Bu gün güreşte yine kabiliyetli gençler olmasına karşın, bu gençler özellikle il dışındaki güreş hayatlarını sürdürmektedirler.

Judo Faaliyetleri :

1968-71 yılları arasında fahri antrenör Yunus Fevzioğlu tarafından başlatılmış ve devam ettirilmiştir. ilde özellikle alt yapı oluşturulmuş bu alt yapıda bayan ve erkek judocular yetişmiştir. 1969 yılında judonun okullara sokulmasıyla Trabzon ilide okullar kanalıyla müsabakalara girmeye başlamıştır. 1983 yılında H. Avni Aker syadyumunun altında müstakil bir salona kavuşmuştur. ilde bu spor dalı özellikle bayanlar tarafından çok sevilmiş, Trabzon lu bayan judocular Türkiye de çeşitli dereceler elde ederek milli takıma girmeyi başarmışlar ve bu dalda ne kadar kabiliyetli olduklarını göstermişlerdir. Kulübler, kurumlar ve müesseseler arası bayanlar judo birinciliğinde 1987 yılında Trabzon bayan judo takımı 3. olmuştur. Bayan judo takımı okullar arasında 3 kez Türkiye şampiyonu olmuştur. 1987-88 sezonunda milli takıma ş

sporcular çağırılmıştır : Murat Ak, Oğün Birinci, Hikmet Mangan Ayşe Türksoy, Seher Türksoy, Oya Xul, Yaşar Kayıkçı. Gerekli imkanların sağlanmasıyla ilde judonun özellikle bayanlar tarafından yaygın spor dalı olarak yapılacağı kanaatindeyiz.

Karate Faaliyetleri :

Karate 1982 yılında ilde girmiş bir spor branşıdır. ilde halen 5 karate hocası özel salonlarda bu sporu yürütmektedir.

Masa Tenisi Faaliyetleri :

ilde masa tenisi sporu okullarda yapılmaktadır. Henüz kulüblerin bu spora sahip çıkmamaları yaygın yapılmasının önündeki engel gibi görülmektedir.

Taekvando Faaliyetleri :

ilde yeni gelişme gösteren bir spor branşıdır, henüz yaygın değildir.

Su Altı Sporları Faaliyetleri :

Bu dal ilde 1980 yılında kurulmasına rağmen Trabzon da bu spor dalının geçmişi 1950 li yıllara dayanır. Su altı sporları federasyonu kurulunca Trabzon lu sporcular bu spora adepte olmakta gecikmediler. Başarılarını ulusal alanda kanıtlayarak milli takıma girmeyi başardılar. 1985 yılında Ersin Kalfa Avrupa klasmanında ilk 12 ye giren sporcu olmuştur. Bu sporcu 6 kez milli takıma seçilmiştir.

Su Altında Zıpkınla Balık Avı Müsabakaları

1981 yılında yapılan Karadeniz kupası yarışmalarında ve Türkiye şampiyonasında takım halinde 4. olan ilin

1982 yılında istanbul Tuzla da yapılan Türkiye şampiyonasında takım 5. liği.

1983 yılında Trabzon da yapılan yarışlarda Türkiye 3. lüğü.

1984 yılında Erdek te yapılan Türkiye şampiyonasında takım halinde Türkiye 3.lüğü.

1985 yılında Rize de yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi kupası yarışlarında Gençlerbirliği kulübü Türkiye üçüncüsü olmuşlardır. Bunlardan başka ilde ferdi olarak bir çok sporcu birincilikler çıkararak bu dalda çareyi konumlarının gereği olan yüzme dalmada ne kadar kabiliyetli olduklarını göstermişlerdir.

1- Su Üstü Paletli Yüzme Musabakaları :

Bu dalda Trabzonlu sporcular oldukça başarılıdır. 1981 yılında Kinalıada da yapılan şampiyonada il takımı tam 8 Türkiye rekoru kırarak birinci olmuştur. 1981 yılında yine İzmir de yapılan 100. yıl Atatürk Kupası yarışmalarında üstün başarılar elde etmişlerdir. 1982 yılında Ankara da yapılan şampiyonada 53 puanla Türkiye rekoru kırarak takım halinde şampiyonada şampiyon olmuşlardır.

1983 yılında Kinalıada da yapılan Türkiye şampiyonasında Trabzon bölgesi karması 2 Türkiye rekoru kırarak 50 puanla birinci oldu.

2- Cankurtarma ilk Yardım :

ilimizde 3 gümüş brove ve beşin üzerinde bronz brove sahibi sporcu vardır.

Okçuluk Faaliyetleri :

Okçuluk sporu ata sporumuz olmasına karşın ilde Yavuz Sultan Selim zamanında yapılıyor olmasına karşın 8 yıl önce okçuluk federasyonunun öncülüğünde başlanmıştır. ilde okçuluk dalında kabiliyetli sporcular milli takım kampına çağırılmışlardır. Çok kısa zaman geçmiş olmasına rağmen ilde başarılı sporcular vardır.

Tenis Faaliyetleri :

Tenis sporu Trabzon ilinde 1974 te yapılan K.T.Ü. sahil tesisleri tenis kortunda başlamıştır. 1976 yılında Trabzon da Tenis ihtisas kulübü kurulmuş fakat bu kulüb gereği gibi bu spora eğilememiştir. Şenay Saydaş ın kişisel gayret ve çabaları ile ve Üniversitenin bu dalı desteklemesi ile kurslar açılmış bu kurslarda tenis sporuna başarılı sporcular yetişmiştir. Bu sporcuların yetişmesine Trabzon lu zengin işadamlarınının mali, desteği büyüktür. Bugün K.T.Ü. nün 2 tenis kortu olmasına rağmen Gençlik Spor İl Müdürlüğü nün tenis kortu yoktur. Trabzon bölgesinden yetişen başarılı sporcular şunlardır: 1977 de bu spora başlamış Türkiye klasmanında ikincilğe yükselmiş milli takıma girmiş bir sporcu Kaya Saydaş, Aydın Kutay ve Aslı özendir.1985 te de bugüne kadar başarılı olmuş bayan sporcu Gülberk Gültekin Trabzon da yetişmişti.

Voleybol faaliyetleri :

Voleybol sporu Trabzon da okul sporu olma özelliğini hala korumaktadır. Her ne kadar kulüblerin bu işe el attıkları görülürsede Trabzon da voleybol yaygınlaşmamıştır.

Yelken Faaliyetleri :

1987 yılında etkin faaliyetlere başlanmıştır. Henüz yaygın bir dal değildir. Okullarda henüz faaliyetler yoktur.

Yüzme ve Su Topu Faaliyetleri :

Trabzon da kapalı yüzme havuzunun 1990 yılında hizmete girmesiyle ildeki yüzücü sayısı ve başarısında büyük artışlar beklenmektedir. Federasyon tarafından yabancı antrenör getirtilmiştir. Halen çalışmalar devam etmektedir.

Atıcılık faaliyetleri :

1967 yılında Trabzonspor kulübünde şube açılınca genç atıcıların kulüblü olmaları ve desteklenmeleri sonucu çok önemli başarılar elde edilmiştir. 1975 yılında atış poligonunununda yapılması bu dalda Trabzon lu sporcuların söz sahibi olmalarını sağlamıştır. Atıcılık dalında Trabzon lu sporcular 1965 yılından günümüze kadar gerek milli gerekse milletler arası düzeyde önemli başarılar almışlardır.

Görüşüğümüz il atıcılık temsilcileri şu anda azınlık tarafından yapılmakta olan bu spor dalının daha geniş kitlelere yayma amaçında olduklarını Trabzon insanının bu dalda çok yetenekli olduğunu belirtmişlerdir(54).

(54). 50. Yıl Spor il Yıllığı, Trabzon-1988 s.50-63 arası özet

il Milli Eğitim Müdürlüğü spor faaliyetlerine 1990-91 yılında futbolda 24 takım, 368 sporcu liselerde 24 takım 384 sporcu iştirak etmiştir.

Henbolde:90-91 öğretim yılında liselerde 6 kız takımı 9 erkek takımı katılmış 72 bayan, 108 erkek sporcu müsabakalara katılmıştır.

Orta okullarda 8 erkek takım 96 sporcu, 6 kız takım 72 bayan sporcu müsabakalara katılmıştır. ilkokullarda 12 kız takım 144 sporcu 16 erkek takım 192 sporcu müsabakalara iştirak etmiştir.

Basketbol:1991-91 öğretim yılında ilkokullarda 6 kız takım 60 sporcu 9 erkek takım 90 sporcu müsabakalara katılmıştır. Orta okullarda 6 kız takım 7 erkek takım müsabakalara katılmıştır. Liselerde 6 kız takım 12 erkek takım müsabakalara katılmıştır.

Voleybol: 1991-92 öğretim yılında ilkokullarda yapılmıştır. Ortaokullarda 12 kız takımı 11 erkek takımı müsabakalara katılmıştır. Liselerde 10 kız takımı 15 erkek takımı müsabakalara katılmıştır.

Güreş : 1991-92 öğretim yılında 17-18 yaş grubunda 76 öğrenci, 15-16 yaş grubunda 75 öğrenci, 13-14 yaş grubunda 46 öğrenci müsabakalara katılmıştır. Güreş sporu okulların büyük bir bölümünde salon olmamasına karşın yinede ilgiyle yapılan bir daldır.

Masa Tenisi : 1991-92 öğretim yılında orta okullardan 8 kız takımı 8 erkek takımı müsabakalara katılmıştır. Liselerden ise 7 kız takımı 14 erkek takımı katılmıştır.

Atletizm : 1991-92 öğretim yılında atletizm müsabakalarına ilkokullardan 6 kız 9 erkek takımı katılmıştır. Ortaokullardan 10 kız takımı 11 erkek takımı

yarişmalara katılmıştır. Liselerden 6 kız takımı 8 erkek takımı yarişmalara katılmıştır.

il Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼n¼n spor faaliyetleri yedi dalda devam etmektedir. Bunlar;

1. Hentbol
2. Voleybol
3. Basketbol
4. Futbol
5. Masa Tenisi
6. G¼reř
7. Atletizm'dir

Bu kadar sınırlı sayıda faaliyet gösterilmesinin sebebi tesislerin yetersizliği, okulların bu m¼sabakalara mali imkansızlıklar y¼z¼nden katılamamaları sebep g¼sterilebilir. Trabzon ili milli eğitim m¼d¼rl¼đ¼n¼n d¼zenlediđi okullar rası yarişmalar ve turnuvalarda bir g¼ok sporcu aktif olarak spor yapmaya başlamışlardır. Bu da bize g¼stermektedirki sporun alt yapısı ortaokuldur.

Milli eğitim m¼d¼rl¼đ¼ yetkililerine dilekce ile yaptığımız m¼racatta ise geğmiş yıllara ait arşivlerinin olmadığını ancak 1990-91-92 yıllarına ait bilgileri verebileceklerini belirttiler. ilde Okulların ¼g tanesinde salon bulunmakta diğerilerinde ise bahgeleri haricinde spor tesisi bulunmamaktadır. Kitle sporunun teşviki için okul en iyi basamaktır. ilde ki okullar d¼zeyinde spor yapmaya g¼alıřan bireyler daha sonraları spor ortamını bulamadıklarından spordan kopmaktadırlar.

4.6. Y¼ksek ¼đretim Kurumlarının Yaptığı spor Yatırımları.

Trabzon ilinde 19 Eylül 1963 tarihinde 336 sayılı kanunla K.T.¼ kurulmuştur. ¼nceleri bir ilkokulda ¼đrenime başlayan ¼niversite bug¼n altı fak¼lte ¼g enstit¼ ¼g y¼ksek okulu dokuz meslek y¼ksek okulu ile g¼ok geniş bir ¼niversite

olmuştur. Yaklaşık ondört bin öğrenci ve bin adet öğretim elemanı bulunan üniversite spor tesisleri bakımından oldukça zengin sayılır. Bu tesisler her yıl ekim ayı başlarında düzenlenen fakülte ve yüksek okullar arası turnuvalarla kullanıma açılır. Ayrıca üniversite personeli için ve okula yeni başlayanlar için basketbol, tenis ve yüzme kursları açılır.

K.T.Ü'nün yaklaşık 20.000 öğrencisi 1500 öğretim elemanı ve diğer personeli ile mevcudu 30.000 civarındadır. Üniversite içinde bulunan spor tesislerinde sezon boyunca devam eden turnuvalar düzenlenmektedir. Bu turnuvaların daha cazip hale getirilmesi yaşam boyu spor, sağlık için spor adı altında çeşitli müsabakalar düzenlenmesiyle kitle sporu teşvik edilebilir kanatındayız. Üniversitede bulunan spor tesisleri ve özellikleri tabloda verilmiştir.

Tablo 6 : Üniversitede Mevcut Spor Tesisleri ve Nitelikleri

ADI	ADET	NİTELİKLERİ	KAMPUS
Kapalı Spor Salonu	1	3 Soyunma odası Sahuna 40x20 m 1500 kişilik Türbin	"
Çim Futbol Sahası	1	100x52m 2500 kişilik Çim saha	"
Minyatür Futbol Sahası	1	33x17m Zemin Kauçuk	"
Açık Tenis Kortu	1	36x18m Zemin Kauçuk	"
Futbol Sahası	1	50x25m Zemin Toprak	"
Minyatür Futbol Sahası	1	26x14m Zemin Asfalt	"
Futbol Sahası	2	105x75m Zemin Toprak 1000 kişilik	Sahil Tesis
Açık Olimpiyik Yüzme Hav.	1	50x25m	"
Futbol Sahası	1	36x18m Zemin Beton	"
Tenis Kortu	1	36x18m Zemin Beton Tel örgü	"
Basketbol Sahası	1	28x15m	Fatih Eğitim
Kapalı Spor Salonu	3	31x19m 1000 Seyircili	"
Açık Basketbol Sahası	1	28x15m Zemin Beton	"
Minyatür Futbol Saha.	2	28x15m Zemin Beton	"

Kaynak : Karadeniz Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi Bölümü

4.7. Trabzon ilindeki Sporcu Sayısı

ildeki faal olan sporcu sayısını resmi kaynaklardan öğrendiğimiz için bunun ildeki genel durumunu yansıttığını pek söylenemez. Gözlemlerimize göre ilde herhangi bir kulübe bağlı olmadan spor yapan insan sayısı oldukça fazladır. Diğer bir husus ise bu kaynaklardan tespit edilen rakamlardan aktif sporculuğu sona ermiş kişilerde bulunacağını da düşündük. ildeki sporcu sayıları hakkında bilgi alabileceğimiz il millî eğitim müdürlüğü ve gençlik ve spor il müdürlüğünün geçmiş yıllara ait arşiv ve dökümanları almadığından sporcu sayısı hakkında ancak son on yılın rakamlarına ulaşabildik. 83 yılında ildeki toplam sporcu sayısı 13385 dir. bu sayının 7500 futbol ve ikinci sırada 2400 sporcu ile atletizm, üçüncü sırada 650 sporcu ile yüzme ve bunları sırasıyla 560 sporcuyla judo, 460 sporcuyla hentbol izlemektedir. Burada ilginç olan sonuç futbolun ardında iki ferdî branş olan atletizm ve yüzme sporlarının ilde 83 yılında futbolun ardında ikinci ve üçüncü sırayı paylaşmalarıdır. 1989 yılında 21.749 dur. Bu sayıda % 100'lük artışın meydana gelmesi 83 sonrası spor tesislerindeki büyük atılımdan ileri geldiği düşünülebilir. Aşağıdaki Tabloda Trabzon ilinin 1983-91 arası sporcu sayısı ve cinsiyetleri gösterilmiştir.

ilde gençlik spor il müdürlüğünün bina değiştirirken arşivlerinin olmamasından dolayı en sağlıklı bilgileri 1985 yılından günümüze kadar olanları alabilme imkanına sahip oldum. ildeki sporcu sayılarının altı yıllık gelişimleri, branşları ve cinsiyetleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. 1985 yılında 6124 olan toplam sporcu sayısı 1986 yılında 8286 ya 1987 de 11.906 ya 1988 de 15.350 ye 1989 yılında 17.607 ye 1990 yılında 20.080 e 1991 yılında ise 21.749 a yükselmiştir. Bu artışlar ildeki tesis artışı ile paralellik göstermektedir

TABLO(7)

4.7.1. Spor Kulüplerinin Özellikleri :

Trabzon ilinde kulüplerin tamamına yakını gençlik ve spor kulübü olarak kurulmuştur ilde askeri kulüb yoktur.1989 yılı itibarı ile toplam kulüb sayısı 97 iken gençlik ve spor kulübünün sayısı 85 müessese kulübü 8 ihtisas kulübü 4 tür. 1989 yılında kulüb sayısı 10 adet artarak 99 olmuş müessese kulübü bir adet artıp 9 olmuş, ihtisas kulübü yine bir adet artarak 5' e yükselmiştir. 1991 yılında kulüb sayısı 101' e yükselmiş müessese kulübü ve ihtisas kulübü aynı kalmıştır. Bu kulüplerin ilçeleri itibarı ile dağılımı tabloda gösterilmiştir.TABLO(8)

Trabzon da Spor Kulüplerinin Teknik Elemanlarını Yaş ve Cinsiyetleri :

19	:	Yok
20-24	:	Yok
25-29	:	5 Erkek
30-34	:	17 Erkek
35-39	:	10 Erkek
40-44	:	4 Erkek
45 +	:	1 Erkek

Öğrenim Durumları :

5 ilkokul
6 Ortaokul
13 Lise
13 Üniversite ve Yüksekokul

Tablo : 8

191 - SPOR KLÜPLERİ

İÇİNİN ADI	TOPLAM	SPOR KLÜBÜ	ASKERİ KLÜP	MÜHÜRLEME KLÜBÜ	İHTİSAS KLÜBÜ
İÇİNİN ADI	99	85	—	9	5
MEKKE	68	55	—	9	4
ALGÖR	9	8	—	—	1
ARSLAN	2	2	—	—	—
ARSLAN	1	1	—	—	—
BEŞİKDÜZÜ	1	1	—	—	—
ÇARŞIBAŞI	1	1	—	—	—
ÇAYIRAZ	1	1	—	—	—
DÜLKÖY	1	1	—	—	—
HAYRAT	1	1	—	—	—
MARMA	3	3	—	—	—
OF	2	2	—	—	—
ŞARHARAI	—	—	—	—	—
SÜRMEKE	1	1	—	—	—
TONYA	3	3	—	—	—
VAKIFKÖY	2	2	—	—	—
YOMRA	3	3	—	—	—

Tecrübe için değerlendirilmiştir.

31 Ocak 1950 gün...

4.7.1.1. Kulüblerin Spor Faaliyetleri :

Trabzon ilinde 1991 yılı itibarı ile tesislerden ne kadar sporcunun kaç saat yararlandığı spor tesisi sayısı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 9 : Kulüblerin Spor Faaliyetleri

FAALİYET YAPILAN TESİS	ADET	SAAT	KULÜP SAYISI	SPORCU SAYISI
SPOR SALONU	10	880	40	878
STATYUM	2	54	3	125
AÇIK SPOR TESİSLERİ	6	3030	95	4300
KAPALI YÜZME HAVUZU	1	—	—	—
DİĞER TESİSLER	1	160	3	20

4.7.1.2. Kulüblerin Kuruluş Şekilleri :

ilinde kurulan spor kulüpleri genellikle gençlik ve spor kulübü şeklinde dernekler kanununa göre kurulmuşlardır. ilde 31 Aralık 1991 tarihi itibarı ile kurulan mevcut kulüblerin 87 si gençlik spor kulübü, 9 tanesi müessese kulübü 5 tanesi ihtisas kulübüdür. ildeki mevcut kulüblerin bir çoğu futbol branşında faaliyet yürüttükleri halde diğer ferdi branşlarda da faaliyetlerin olduklarını tescil ettirmelerine rağmen bu faaliyetleri yerine getirmediği bilinmektedir. Gençlik ve spora ilişkin bilgiler tablo 10'da görülmektedir.

Tablo : 10

198 - GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI'NIN İZLENİMLERİ

KONU	1985		1986		1987		1988		1989		1990		1991		1992		1993		1994	
	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.	İ.
İNANILIRLIK SAĞI	6124	8286	11566	15350	17667	20880	21749	21949	21949	21949	21949	21949	21949	21949	21949	21949	21949	21949	21949	21949
BAĞIMSIZLIK SAĞI	198	195	259	286	289	343	392	414	455	491	531	571	611	651	691	731	771	811	851	891
AYRILIK SAĞI	11	13	19	23	25	30	34	39	43	47	51	55	59	63	67	71	75	79	83	87
TOPLAM İZLENİMLER SAĞI	45	67	89	92	95	97	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101
TOPLAM İZLENİMLER SAĞI	16	23	39	65	101	140	144	144	144	144	144	144	144	144	144	144	144	144	144	144
STAGYER SAĞI	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
KARALI SAĞI SAĞI	10	10	10	10	10	11	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
YERİNE İZLENİMLER SAĞI																				
SEKİT SAĞI SAĞI	5	12	28	52	88	123	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130

Tablo 11 : 4.7.1.3. Teknik Elemanların Sayıları-Yaşları Cinsiyetleri

Branşlar	Kadın	Erkek	Fahri	Kadrolu
Atıcılık		2	1	1
Atletizm		2	1	1
Basketbol		4	3	1
Boks		2	2	2
Futbol		6	2	4
Güreş		2	3	
Hentbol		4	2	1
Karate		2	2	
Voleybol		2	2	
Yüzme		1		1
Yelken		2	2	
T O P L A M		29	16	12

ilde bayan teknik eleman bulunmamaktadır. Toplam 29 çalıştırıcısının hepsi erkektir. Bu elemanların 12 tanesi kadrolu diğer 17 tanesi fahri olarak görev yapmaktadır. Bayan çalıştırıcısının ilde bulunmaması ilin içe dönük yapısından kaynaklanmaktadır.

III. BÖLÜM

5. MATERYAL ve METOT :

Bu çalışmada çalışmamda spor tesisi ve politikalarıyla ilgili ülkemizde yayınlanmış olan eserlerden, kitle sporunun teşvikini amaçlayan yasa tüzük ve yönetmeliklerden, kalkınma planlarından, Türk spor teşkilatının Trabzon ili ile ilgili yaptığı yatırımlardan yararlanılmıştır.

5.1. Anket Bilgileri

Trabzon ilinde halkın spora eğilimini ölçmek ve kitle sporunun teşviki amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışması tesadüfi örneklem yöntemiyle 699 deneye uygulanmıştır. Denekler il merkezi, ilçeler ve köylerden rastgele seçilmiştir. Anket toplam 26 sorudan oluşmaktadır. Soruların bir kısmı kişiyi tanımlarken bir kısmında toplumdaki statüsü ile ilgilidir. Anketteki soruların büyük çoğunluğu ise yöre insanının spor hakkındaki düşünceleri, öncelikli spor dallarının tespiti ve gelecekte yapılması düşünülen sportif yatırımlarla ilgilidir. Bu çalışma büyük bir projenin Trabzon ili kapsamında alınmış küçük bir parçası olarak düşünülmüştür. Daha önce farklı illerde (Edirne, Zonguldak, Samsun, Eskişehir gibi) yapılmış anketlerdeki sorular sorulmuştur. il nüfusunun 1/1000 ölçeğine göre küçülterek uyguladığımız anketimizde 100 anket cevabında büyük eksiklikler olması sebebiyle değerlendirmeye alınmamıştır. 699 anket değerlendirilmiştir.

5.2.Kullanılan istatistiki Metot :

Yapılan bu çalışmada ankete katılan bireylerin tanıtım tablolarını oluşturabilmek amacıyla aritmetik ortalama testinden yararlanılmıştır. Yüzdelik oranlarını belirlemek amacıyla yüzdelik oranlar metodu kullanılmıştır. Ankete katılan bireylerin yaşlarını tasnif etmek amacıyla sınıf aralığı metodu kullanılmıştır. Soruların birbirleriyle arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığını ölçmek amacıyla χ^2 (Ki kare) testi kullanılmıştır. Bütün istatistiksel işlemlerde O.D.T.Ü Bilgi işlem Dairesi Başkanlığında S.P.S.S. Proğramından yararlanılmıştır.

IV BÖLÜM

6. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde Trabzon ilindeki bireylere yapılan anketin sonuçlarını bize verilmiştir. Sonuçlar öncelikle tanıtım tabloları şeklinde sunulmuştur. Soruların bir birleri arasındaki farklılıklar araştırılmış, aynı şekilde tablolar halinde gösterilmiştir.

Trabzon ilinde kitle sporunu yaygınlaştırabilmek amacıyla yapılan bu araştırmada tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilen 699 bireyin, doğum yeri itibarıyla dağılımları tabloda gösterilmiştir.

Tablo 12 :6.1.Deneklerin Doğum Yeri itibarı ile Dağılım Tablosu

Doğum Yeri	Sayı	Oran
il Merkezi	375	%53.6
ilçeler	200	%28.6
Köyler	124	%17.7
Toplam	699	100

Rastgele örneklem yöntemi ile yaptığımız anketin yarısından fazlası %53.6 il merkezinde %28.6'sı ilçe merkezinde %17.7 si ise köylerde doğan denekler üzerinde uygulanmıştır. Bireylerin spor hakkındaki düşünceleri ve spor branşı seçimindeki farklılıklarının olup olmadığını belirlemek açısından böyle bir ayırım önem taşımaktadır.

Kitleleri spor yapmaya teşvik edebilmek onların istek ve ihtiyaçlarını iyi tesbitle mümkün olmaktadır. Çeşitli yaş gruplarının spor konusundaki düşünceleri, spor yapma durumları farklılık arz edeceğinden denekleri yaş grupları olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 13 : 6.1.1. Deneklerin Yaş Grupları Dağılımı Tablosu

Yaş Grubu	Sayı	Oran %
12-17	126	18.0
18-25	306	43.8
26-31	120	17.2
32-38	61	8.7
39-45	54	7.7
46-52	18	2.6
53-59	9	1.3
60-66	5	0.6
Toplam	699	100

Anket uygulanan deneklerin en küçüğü 12 en büyüğü 66 yaşında olduğundan yaş gruplarını sınıf aralığına göre tesbit olunmuştur. Altı aralıklı yaş gruplarına ayırdığımız deneklerin aktif spor yapabilecek olanların sayısı hayli fazla olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

Ankete katılan deneklerin cinsiyet itibarıyla dağılımları tesbit edilmiştir. Ankete katılanların çoğunun erkek deneklerden oluşması ilde bayan deneklere ulaşmanın güçlüğünden kaynaklanmıştır.

Tablo 14 : 6.1.2.Deneklerin Cinsiyet itibarı ile Dağılım Tablosu

Cinsiyet	Sayı	% Oran
Erkek	450	64.4
Kadın	249	35.6
Toplam	699	100

Uyguladığımız ankete katılanların %64.4' ünü erkekler %35.6 'sını bayanlar oluşturmaktadır.

Ankette uyguladığımız deneklerin medeni hal itibarı ile dağılımı Tablo 14 de gösterilmiştir.

Tablo 15 : 6.1.3. Deneklerin Medeni Hali itibarı ile Dağılımı

Medeni Hali	Sayı	% Oran
Bekar	452	64.7
Evli	240	34.3
Dul	7	0.10
Toplam	699	100

Ankete katılanların %64.7' si bekarlar, %34.3'ü evlilere %0.1'ini dul denekler oluşturmaktadır. Bekar deneklerin evlilere göre fazla oluşu genç nüfusun anket daha istekli olmasındandır. Ankete katılan 7 denek dul olduklarını beyan etmişlerdir. Bekarların evlilerin ve dulların spora bakış açıları, spor tesisleri ve branşları hakkındaki görüş ve düşüncelerinde bir ayrılık olup olmadığı tesbiti açısından gerekli görülmüştür. Trabzon ilinde evli ve çocuğu olan deneklerin spor hakkındaki düşünceleri kitleleri spora teşvik açısından önemlidir. Günümüzde erken spora başlamanın önemi daha iyi verilmektedir.

Tablo 16 : 6.1.4 Deneklerin Çocuk Sayısı itibarıyla Dağılımı

Çocuk Sayısı	Aile Sayısı	% Oran
Çocuksuz olanlar	475	68.0
1 Çocuklu olanlar	49	7.0
2 Çocuklu olanlar	90	12.9
3 Çocuklu olanlar	44	6.3
4 Çocuklu olanlar	17	2.4
5 Çocuklu olanlar	24	3.4
Toplam	699	100

Ankete katılan deneklerin %68'i bekarlar ve evli olupta çocuğu olmayan denekler oluşturmuştur. Deneklerin %32 sini ise çocuklu denekler teşkil etmiştir. Ankete katılanların yaklaşık %62 sinin 12-25 yaş grubunda olması nedeni ile evli denek sayısı azdır. Deneklerin medeni hal olarak dağılımında evli denekler bütün deneklerin %34.3 ünü oluşturmakta bekarlar ise %64.7 sini teşkil etmektedir. Bu da göstermektedir ki evlilerin tamamına yakını çocuk sahibidir. Çocuk sayısı diliminde ilk sırayı %12.9 ile 2 çocuklu aileler oluşturmaktadır. Bu da tahsil seviyesiyle nüfus ve aile yapısı arasında direkt bağlantı olduğunun bir göstergesidir. Çünkü deneklerimizin %74' ü lise ve yüksek okul mezunu olduğu öğrenim durumları tablosunda gösterilmektedir.

Kişilerin spor hakkındaki düşüncelerinin tahsil seviyesine göre değişip değişmediğini araştırmak açısından denekleri öğrenim durumları itibarı ile sınıflandırıldı.

Tablo 17 : 6.1.5. Deneklerin Öğrenim Durumları

Mezun Olunan Okul	Sayı	% Oran
İlkokul	90	12.8
Ortaokul	89	12.7
Lise	264	237.8
Üniversite	256	36.6
Toplam	699	100

Ankete katılan deneklerin çoğunluğu lise ve üniversite mezunu olmaları anket yaparken karşılaştığımız insanlardan bir çoğu konuya karşı ürkek davranış sergilerek ankete katılmamasına karşın lise ve yüksek okul mezunlarının bu işe istekli oluşlarından kaynaklanmıştır.

Kişilerin spordaki istek ve ihtiyaçları mesleklerine göre değişiklik gösterebilir. Ankete katılanları altı ana meslek grubunda sınıflandırdık.

Tablo 18 : 6.1.6. Deneklerin Meslek itibarıyla Dağılımı

Meslek Grupları	Sayı	% Oran
Esnaf	57	8.2
Çiftçi	28	4.0
İşçi	82	11.7
Memur	147	21.0
Öğrenci	332	47.5
Diğer	53	7.6
Toplam	699	100

Anketimize katılan deneklerin %47.5'inin öğrenci olması Doğu Karadeniz Bölgesinde okur yazar oranının yüksek olmasına genç nüfusun fazla olmasına anketlere öğrencilerin daha fazla ilgi göstermesine bağlıdır. Köyde yaşayanlar bu ankete az miktarda katılmışlardır.

Tablo 19 :6.1.7. Deneklerin Baba Mesleği itibarıyla Dağılımı

Meslek Grupları	Sayı	% Oran
Esnaf	177	25.3
Çiftçi	138	19.7
işçi	141	20.2
Memur	177	25.3
öğrenci	9	1.3
Diğer	57	8.1
Toplam	699	100

Ankete katılan deneklerin baba mesleği sorulduğunda tablodaki oranlar ortaya çıkmıştır. Trabzon ili sanayileşmiş illerimizden değildir. Bu sebeple denekleri babalarının %20.2'si işçi %25.3'ü esnaf %19.7'si çiftçi %25.3'ü memurdur. bu sınıflama ilde küçük esnafın çiftçi ve memurun toplamının %70 ini kapsamaktadır

Tablo 20 : 6.1.8. Deneklerin Gelir Düzeyi itibarıyla Dağılımı

Gelir Düzeyi	Sayı	% Oran
Sosyal Yardım Grubu	11	% 1.5
Alt Gelir Grubu	121	%17.3
Orta Gelir Grubu	518	%74.1
Üst Gelir Grubu	49	% 7
TOPLAM	699	%100

Ankete katılan deneklerin %74'ünün orta gelir grubuna mensup olmaları Trabzon ilinde refah seviyesinin çok iyi olduğu anlamına gelmemelidir. Gelir tesbiti konusunda sorduğumuz bu sorudan aldığımız cevapların büyük bir çoğunluğu orta gelir grubuna mensup olduğunu beyan ederken refah grubu olarak orta gelir grubunda olduğundan değil alt veya sosyal yardım grubunu kendi şahsiyetine uygun görmediğinden orta gelir diyerek kaçamak bir cevap verdikleri düşünülmelidir. Üst gelir grubuna mensup olan insanlarda bir takım kaygıları olduğundan orta gelir grubu diyerek kendisini üst gelirden saymamıştır. Yaptığımız araştırmalarda iktisat'cılar ülkemiz açısından insanların böyle bir sınıflamaya tabi tutulduğundan tam bir sonucun alınamayacağını beyan etmişlerdir. İlin ekonomik yapısı incelendiğinde bu görüşlerimizi teyit eden sonuçların olduğu ortaya çıkar. Daha önce yapılmış araştırmada Samsun ilinde orta gelir grubu %92.33 olarak tespit edilmiştir(55).

(55). GÜNDOĞAN, Ali Kitle Spor Politikası Samsun il örneği (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi) İstanbul-1992 s.91

insanların spora ilgi duyup duymadıklarını belirlemek için sorulan soruların dağılımı yapılmıştır.

Tablo 21 : 6.2. Deneklerin Spora ilgi Düzeyi Dağılımı

Spora ilgi Düzeyi	Sayı	% Oran
Spora ilgisi var	591	84.5
Spora ilgisi kısmen Var	72	10.3
Spora ilgisi yok	36	5.2
TOPLAM	699	100

Yapılan araştırmada deneklere spora ilgisi olup olmadığı sorulduğunda % 84.5 oranında "spora ilgilim var" demişlerdir. Deneklerin % 10.3'ü spora kısmen ilgi duyduklarını % 5.2'si ise hiç ilgi duymadıklarını belirtmişlerdir. Ali GÜNDOĞAN'ın Samsun ilinde yaptığı bu tür araştırmada değindiği gibi spora ilgisi olduğunu beyan edenlerin spor yapıyor gibi düşünülmesi yanlış bir değerlendirme olur (56). Yanlış seyirci olarak bile sporu sevmeleri ve ilgili olduklarını beyan etmeleri, bu insanların spor yapmaya teşvik yönünde önemli bir ipucu olmalıdır.

Yapılan araştırmada, spora kısmen ilgisi olduğunu belirten % 10.3'lük denek grubunda eklediğimizde spora ilgisi olanların oranı % 95'e ulaşmaktadır. Spora ilgi duymayanların oranı ise % 5.2 dir. M.S. TEREKLİ'nin Edirne ilinde yaptığı araştırmada deneklerin % 7.9'undan daha küçük olmasına rağmen oranlar bir birine yakındır. M.S. TEKİN'nin Eskişehir ilinde yaptığı araştırmada spora ilgi duymayanların oranı % 9.2 Kubilay ÇİMEN'in Zonguldak ili araştırmasında deneklerin % 7'si spora ilgi duymadıklarını belirtmişlerdir.

(56). Gündoğan, a.e. s. 165

En son yapılan Samsun ili araştırmasında bu oran % 2.33'dür. Yaptığımız çalışmadaki oranlarla diğer üç ildeki çalışmalardaki oranlar daha yüksek çıkmış, Yanlız Samsun ilinde yapılan çalışmadaki orandan daha düşük çıkmıştır. Diğer illerle bir kıyaslama yapıldığında; Trabzon ilinde spora ilginin daha fazla olduğu, bunun yanında tüm illerde %90 oranında spora ilginin bulunduğu görülmüştür.

Trabzon ilinde kitle sporunun yaygınlaştırılabilmesi amacıyla yapılan araştırma sonucunda, il merkezinde, ilçede ve köyde doğan deneklerin spora ilgi düzeyleri (ilgi duyuyorum, kısmen ilgi duyuyorum, ilgi duymuyorum) arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının araştırılmasında elde edilen veriler χ^2 testine tabi tutulmuştur.

Elde edilen sonuçlar Tablo 22 de verilmiştir.

Tablo 22 : Deneklerin Doğum Yeri ile Spora ilgi Düzeyi Farklılığı

Doğum Yeri	N	Spora ilgi Düzeyi			Sabit Derecesi	χ^2	
		ilgi Duyuyor	Az Duyuyor	Hiç Duymuyor			
ilde Yaşayan	365	304 % 83.3	45 % 12.3	16 % 4.3	9	2202185	16
ilçede Yaşayan	200	173 % 86.5	15 % 7.5	12 % 6.0			
Köyde Yaşayan	124	106 % 85.5	11 % 8.9	7 % 5.6			

* 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo da görüleceği gibi il, ilçe ve köyde doğan deneklerin spora olan ilgi düzeyleri arasında farklılığın olup olmadığının araştırılması amacıyla uygulanan χ^2 testi sonucunda hesaplanan χ^2 değeri 2202185 ve f değeri ise 16 olarak bulunmuştur.

$\chi^2=2202185 > 16$ dan yani il, ilçe ve köyde doğan deneklerin spora ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Bu nedenle "Hipotez 1" reddedilmiştir.

Yaptığımız araştırmada ankete katılan deneklerin cinsiyetleri ile spora ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının araştırılması için X^2 testi ile ölçüm yapılarak elde edilen sonuçlar tabloda 23 de gösterilmiştir.

Tablo 23 : Cinsiyet ile Spora ilgi Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması

Cinsiyet	Toplam	ilgi Duyuma	Kısmen il. Duy.	ilgi Duymama	Serbest. Derece.	X^2	F
ERKEK	448 % 64.1	411 % 91.7	30 % 6.7	7 % 1.6	6	143.09941	12
KIZ	249 % 35.6	181 % 72.7	42 % 16.9	26 % 10.2			

* 0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık vardır.

Tablodan da anlaşılacağı gibi, ankete katılan deneklerin cinsiyetleri ile spora ilgi düzeyleri yönünden arasındaki farkın araştırılmasında X^2 testi kullanılmıştır. Test sonucunda X^2 değeri 143.009941 ve f değeri 12 olarak bulunmuştur. Buna göre ($X^2=143.09941 > 16$) yani cinsiyet ile deneklerin spora ilgi düzeyleri arasındaki farklılık anlamlıdır. Bundan dolayı "Hipotez 2" reddedilmiştir.

Deneklerin medeni halleri ile spora ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığının araştırılması için veriler X^2 testine tabi tutulmuş, sonuçlar tabloda 24 de gösterilmiştir.

Tablo 24 : Medeni Hal ile Spora ilgi Düzeyi Arasında Farklılık Araştırılması

Medeni Hal	Toplam	ilgi Duyma	Kısmen il Duymuyorum	ilgi Duy muyorum	Serbest. Derece.	X ²	F
1. BEKAR	452 % 64.7	392 % 86.7	39 % 8.6	21 % 4.7	9	67.75235 *	15.507
2. EVLİ	240 % 34.3	194 % 80.8	33 % 13.8	13 % 5.4			
3. DUL	4 % 6	3 % 75		1 % 25.0			

* 0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık mevcuttur.

Görüldüğü gibi ankete katılanların medeni halleri ile spora ilgi düzeyleri arasındaki fark anlamlıdır. Çünkü ($X^2=67.75235$) 15.507) X^2 değeri f değerinden yüksek çıkmıştır. Evli, bekar ve dul deneklerin spora ilgi düzeyleri farklıdır. Bunun sonucunda "Hipoten 3" reddedilmiştir. Bekar deneklerin daha yüksek oranda spora ilgi duymaları, evlilere göre boş zamanların daha fazla olmasına aile sorumluluğunun daha az olmasına bağlanabilir. Çünkü evli bir denek kendinden başka eşi ve çocuklarından sorumludur.

Deneklerin medeni halleri ile spora neden ilgi duymadıkları arasında farklılık olup olmadığı X^2 testi ile araştırılmış verilen cevaplarla medeni hal arasındaki farklılık tablo 25 de gösterilmiştir.

Tablo 25 : Medeni Haller ile Spora Mani Haller Arasındaki Farklılık

Medeni Hal	Toplam (N)	Spor yapmayı engel görmeyen	Boş vaktin Yok	Eskiden beri ilgi duymadım	Boş vaktinde başka faaliyetle uğraşıyorum	Serbestlik Derecesi	X ²	f
BEKAR	542 %64.7	429 % 94.9	11 % 2.4	6 % 1.3	6 % 1.3	12	11.56848	21.025
EVLİ	240 %34.3	225 % 93.8	8 % 3.3	5 % 2.1	2 % 8			
DUL	4 % 6	3 % 75.0	1 % 25.0					

Yapılan işlem sonucunda ($X^2 = 11.56848 < 21.026$) (X^2) değeri tablo değerinden büyük olduğundan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Dolayısıyla diyebiliriz ki cinsiyetle spor yapmaya mani haller arasındaki fark anlamlı değildir. "Hipotez 4" kabul edilmiştir.

Trabzon ilinde yapılan bu araştırmada mesleklerin spora yaklaşımı yönündeki ilişkiyi göstermek açısından deneklere X^2 testi uygulanmış ve sonuçlar aşağıdaki tablo 26 da gösterilmiştir.

Tablo 26 : Meslekler ile Spora ilgi Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması

Meslek Hali	Toplam (N)	Spor ilgisi Var	Spora ilgi Kısmen	Spora ilgi Yok	Serbestlik Derecesi	X^2	f
Esnaf	57 % 8.2	50 % 87.7	4 % 7.0	3 % 5.3	18	78.73605	28.869
Çiftçi	28 % 4.0	22 % 78.6	4 % 4.3	2 % 7.1			
İşçi	82 % 11.7	69 % 85.0	9 % 11.0	4 % 4.9			
Memur	147 % 21.0	125 % 85.0	17 % 11.6	5 % 3.4			
Öğren.	332 % 47.5	285 % 85.8	34 % 10.2	13 % 3.9			
Diğer	50 % 7.2	38 % 76.0	4 % 8.0	8 % 16.0			

* 0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık vardır.

Buna göre ankete katılan bireylerin mesleklerin spora ilgi düzeyleri yönünden farklılığı X^2 testi ile test edilmiş, test sonucunda $X^2 = 78.73605 > 28.868$ olarak bulunmuştur. Deneklerin meslekleri spora ilgi düzeyleri yönünden farklılık göstermiştir. Dolayısıyla "Hipotez 5" reddedilmiştir.

Tablodan da anlaşılacağı gibi mesleklerle spora ilgi düzeyi % 85 civarında olmuş çiftçilerde ise bu oran % 78 de kalmıştır. Spora ilgisi olmayanların oranı çiftçilerde daha yüksektir.

Deneklerin gelir düzeyi ile spora ilgi düzeyi arasında ki anlalık derecesi χ^2 testi ile araştırılmıştır. Tablo 27 de görüleceği gibi değerler aşağıdaki gibidir.

Tablo 27 : Gelir Düzeyi ile Spora ilgi Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması

Gelir Düzeyi	N	Spor ilgisi Var	Spora ilgi Kısmen	Spora ilgi Yok	Serbestlik Derecesi	χ^2	f
Sosyal Yrd.Gurubu	10 % 1.4	10 % 100			15	182.45907	24.996
Alt Gelir Gurubu	121 % 17.3	101 % 83.5	13 % 10.7	7 % 5.8			
Orta Gelir Grubu	518 % 74.1	439 % 84.7	52 % 10.0	24 % 4.6			
Üst Gelir Grubu	44 % 6.3	38 % 86.4	5 % 11.4	1 % 2.3			

* 0.05 anlalık düzeyin göre farklılık vardır.

Yapılan işlem sırasında ($\chi^2=182.45907$) $f=24.996$) olarak bulunmuştur. χ^2 değeri tablo değerinden büyük olduğundan "Hipotez 6" reddedilmiştir. Gelir düzeyi spora ilgi düzeyi arasında farklılık mevcuttur. Gelir düzeyi arttıkça spora ilgide artış meydana gelmektedir.

Deneklerin öğrenim düzeyleri ile spora ilgi düzeyleri arasındaki farklılık χ^2 testi ile test edilmiştir. Bu test sonuçları tablo 28 de gösterilmiştir.

Tablo 28 : öğrenim Düzeyi ile Spora ilgi Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması

öğrenim Düzeyi	N	Spor ilgisi Var	Spora ilgi Kısmen	Spora ilgi Yok	Serbestlik Derecesi	X ²	f
ilkokul	82 % 11.7	60 % 73.2	10 % 12.2	12 % 14.6	12	47.25375	21.026
Ortaokul	89 % 13.8	80 % 90.1	7 % 7.9	1 % 1.1			
Lise	264 % 37.8	225 % 85.3	29 % 11.0	10 % 3.8			
Yüksekokul	256 % 36.6	222 % 86.7	25 % 9.8	9 % 3.5			

* 0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmuştur.

Sporun kitlelere yaygınlaştırılmasında dikkate değer hususlardan biride kişilerin öğrenim düzeyleridir. X² testinde X²=47.25373 >21.026 sonucu çıkmıştır. Kişilerin öğrenim düzeyleri ile spora ilgi düzeyleri arasında farklılık anlamlı olduğundan Hipotez 8" reddedilmiştir. Tahsil seviyesi yükseldikçe Spor'a ilgi düzeyinde artış meydana gelmektedir.

Tablo 29 : 6.2.1 Deneklerin Spora Yakınlık Düzeyi

Spora Yakınlık Düzeyi	Sayı	Oran
iyi Bir izleyiciyim	341	48.8
Sağlık için Spor Yaparım	147	21.0
Amatör Lisanslı Sporcuyum	176	25.2
Profesyonel Sporcuyum	20	2.9
Görüş Beyan Etmeyenler	15	2.1
T O P L A M	699	100

Deneklere, "spora yakınlık düzeyiniz nedir?" diye sorulduğunda % 48.8 arasında "iyi bir izleyiciyim" diye belirtmişlerdir. % 21.0. Sağlık için spor yaptığını % 25.2 amatör lisanslı sporcu olduğunu belirtmişlerdir. Deneklerin yarısı sporla ilgisini sadece seyirci olarak sürdürdüğünü söylemesi, ülkemizde insanlarımızın spora seyirci durumunda kurtulamadığının göstergesidir. % 25.2 amatör lisanslı sporcuyum derken bunların bir çoğu faal spor yapmayan amatör sporculardır. Ali GÜNDOĞAN'ın Samsun ilinde yaptığı çalışmada iyi bir izleyiciyim diyenlerin oranı % 53.8 olarak bulunmuştur. % 27.69 sağlık için, spor yaptığını % 28.43 amatör lisanslı olduğunu belirtmiştir(57).

(57).Gündoğan a.e. s.172

Deneklerin spora yakınlık düzeyi ile medeni halleri arasındaki farklılığı göstermek için X^2 testi ile uygulanmıştır. Sonuçları aşağıdaki tablo 30 da verilmiştir.

Tablo 30 : Medeni Hal ile Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması

Medeni Hal	Toplam (N)	iyi Bir izleyici	Spor'a Yakınlık Düzeyi			Serbestlik Derecesi	X^2	f
			Sağlık için Spor	Amatör	Profesyonel			
BEKAR	452 %44.7	184 % 40.7	98 % 21.7	146 % 3.1	14 % 3.1	12	69.65281	19.675
EVLİ	340 %34.3	152 % 63.3	49 % 20.4	6 % 2.5	6 % 2.5			
DİL	4 % 16	4 % 100						

* 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık vardır.

Test sonucunda $X^2=69.65281 > f=19.675$ olduğundan aradaki farklılık anlamlıdır. Bunun sonucunda Hipotez 9 reddedilmiştir.

Tabloya baktığımızda bekar deneklerin % 40.7'si iyi bir izleyici olduğunu belirtirken evlilerin % 63.3'ü iyi bir izleyici olmadığını belirtmesi buna göre evli deneklerin bekarlara oranla daha fazla spora seyirci durumunda olduğu sonucu bulunmuştur. Kitleleri spor yapmaya teşvik ederken bu kesimlere önceliğin verilmesi daha fazla insanımızın sporda aktif hale gelmesi bakımından önemlidir.

Deneklerin öğrenim düzeyleri spora yakınlık düzeyi yönünden test edilmiştir. Test sonuçları aşağıdaki tablo 31 de gösterilmiştir.

Tablo 31 : Öğrenim Düzeyi ile Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması.

Öğrenim Düzeyi	N Toplam	Spora Yakınlık Düzeyi				Serbestlik Derecesi	X ²	f
		iyi bir izleyici	Sağlık için Spor	Amatör	Profesyonel			
İlkokul	82 % 11.7	65 % 79.3	7 % 8.5	5 % 6.1	1 % 9.2	16	63.86499	26.296
Ortaokul	89 % 12.7	45 % 50.6	25 % 28.1	15 % 16.9	2 % 2.2			
Lise	264 % 37.8	122 % 46.2	65 % 24.6	68 % 24.8	5 % 1.9			
Üniversite	256 % 36.6	106 % 41.4	48 % 18.8	86 % 33.6	12 % 4.7			

* 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

X² testiyle yaptığımız işlem sonucunda (X²=63.86499 > 26.296) olduğundan arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. "Hipotez 8" reddedilmiştir. Tabloya baktığımızda şunları söyleyebiliriz. Deneklerin ilkokul düzeyinde spora seyirci olanların oranı % 79.3 iken bu oran üniversite mezunlarında % 41.4 olarak bulunmuştur. Bundan dolayı öğrenim düzeyi spor yapmayı etkileyen faktörlerden biri olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrenim düzeyi yükseldikçe spor yapmada anlamlı bir artış meydana gelmektedir. Tahsil yapan insanların spor konusunda daha bilinçli oldukları görülmüştür.

Mesleklerin sporla ilişkisi χ^2 ile test edilmiştir. Test sonuçları aşağıdaki tablo 32 de görülmektedir.

Tablo 32 : Mesleklerle Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması

Meslekler	(N) Toplam	Spora Yakınlık Düzeyi			Profesyonel	Serbestlik Derecesi	χ^2	f
		iyi bir izleyici	Sağlık için	Anatör				
Esnaf	57 % 8.2	24 % 42.1	15 % 26.3	14 % 24.6	2 % 3.5	24	90.95253	36.415
Çiftçi	28 % 4.0	21 % 75.0	6 % 21.4	1 % 3.6				
İşçi	82 % 11.7	49 % 59.8	19 % 23.2	11 % 13.4				
Memur	147 % 21.0	86 % 58.5	29 % 19.7	27 % 18.4	3 % 2.0			
Öğrenci	332 % 47.5	130 % 39.2	72 % 21.7	116 % 34.9	9 % 2.7			
Diğer	50 % 7.2	31 % 62.0	4 % 8.0	7 % 14.0	6 % 12.0			

* 0.05 Anlamlılık düzeyinde farklılık mevcuttur.

Tabloda görüleceği gibi ($\chi^2=90.95253$) $f=36.415$) olarak bulunmuştur. Dolayısıyla Hipotez 9 reddedilmiştir. Tabloya bakarak şöyle söyleyebiliriz; Trabzon ilinde meslek gruplarının spora ilgi düzeyleri farklılık arzemiştir. Bu farklılıkta, esnaf ve öğrenci kesiminin spora seyirci olma durumları nisbeten daha azdır. Meslekteki boş zaman, işin ağırlığı, spor ortamı gibi durumlar spora yakınlığa direkt etki eder.

Deneklerin gelir düzeylerini spora ilgi düzeyi yönünden farklılık arz edip etmediği χ^2 testine tabi tutulmuştur. Test sonuçları aşağıdaki tablo 33 de görülmektedir.

Tablo 33 : Gelir Düzeyi ile Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık Araştırılması.

Gelir Düzeyi	(N) Toplam	Spor'a Yakınlık Düzeyi			Profesyonel Sporcu	Serbestlik Derecesi	χ^2	f
		iyi bir izleyici	Sağlık için Spor Yap	Amatör Lisanslı Sporcu				
Sosyal Yardım	110 % 1.4	4 % 40	2 % 20	4 % 40.0		20	68.19483	31.410
Alt Gelir	121 % 17.3	78 % 64.0	17 % 14.0	19 % 15.7	5 % 4.1			
Orta Gelir	518 % 74.1	239 % 46.1	119 % 23.0	136 % 26.4	14 % 2.7			
Üst Gelir	44 % 6.3	17 % 38.6	8 % 18.2	16 % 36.4	1 % 2.3			

* 0.05 Anlamlılık düzeyinde farklılık vardır.

işlem sonucunda ($\chi^2=68.19483 > 31.460$) olduğundan aradaki farklılık anlamlı bulunmuştur. "Hipotez 10" reddedilmiştir. Spora iyi bir izleyiciyim diyenlerin oranı sosyal yardım grubunda %40 alt gelir grubunda %64, orta gelir grubunda %46.1 dir. Üst gelir grubunda %38,6 dir.

Tablo 34 : 6.2.2. Spora ilgi Duymuyorsanız Nedenleri

Nedeni	Sayı	Oran %
ilgi Duyanlar	660	94.4
Boş Vakti Olmayanlar	20	2.9
Eskiden Beri Spora ilgi Duymayanlar	11	1.6
Boş Vakitlerinde Spor Dışı Faliyet Yapanlar	7	1.0
Rahatsızlığından Dolayı Spor Yapmayanlar	1	1
T O P L A M	699	100

Ankete katılanların % 94.4'ü spora ilgi duyduklarını belirtmişlerdir. Spora ilgi duymayan % 5.6 kesime nedeni sorulduğunda, % 2.9'u boş vakitlerinin olmadığını belirtmişlerdir. ilgi duymayanlarının yarısından fazlası boş vakti olmadığından spora ilgi duymadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 35 : 6.2.3. ilgi Duyulan Spor Branşlarının Dağılımı

Branşlar	Sayı	Oran %
0. Belirtmeyenler	47	6.7
1. Atıcılık	1	1
2. Atletizm	44	6.3
3. Basketbol	29	4.1
4. Binicilik	1	1
5. Bisiklet	—	—
6. Boks	2	3
7. Cimnastik	1	1
8. Dağcılık	—	—
9. Eskrim	—	—
10. Futbol	402	57.5
11. Güreş	3	4
12. Hater	1	1
13. Hentbol	19	2.7
14. Judo	5	7
15. Karete	25	3.6

Branşlar	Sayı	Oran %
16. Kayak	1	1
17. Kürek	—	—
18. Masa Tenisi	7	1.0
19. Okculuk	—	—
20. Sualtı Cankurtar	1	1
21. Tekvando	4	6
22. Tenis	23	3.3
23. Voleybol	48	6.9
24. Yelken	—	—
25. Yüzme	35	5.0
T O P L A M	699	100

Deneklere ilgi duydukları spor branşları sorulduğunda % 57.5 oranında denek futbola ilgi duyduklarını belirtmişlerdir. Bu oranın futbolun lehine yüksek olmasının sebebi ülkemizde ve dünyada en çok seyredilen spor branşı olmasından dolayıdır. Daha ayrıntılara inildiğinde kitle iletişim araçlarının futbol dışında diğer sporlara programlarında gereği gibi yer vermemesi ve dolayısıyla insanımızın futbolu spora eş seviyede algılamasının rolü büyüktür.

Ayrıca Trabzon ilinin profesyonel bir futbol takımı olması, bu takımın ülkede şampiyonluklar kazanmasının ülke dışında çeşitli başarılarının bulunmasının rolü büyüktür. Bu oran daha önce yapılmış olan Zonguldak ilindeki benzer bir çalışma da % 52.4 (58) Samsun ilindeki yapılan çalışmada ise % 63.4 oranında çıkmıştır (59). Aynı oranla Eskişehirde % 68.4. Edirne ilinde ise % 22 dolayında çıkmıştır (60). Bu illere bakıldığında oranın büyük ölçüde futbolun lehine çıktığını bunda da yukarıda bahsedilen kitle iletişim araçlarının, kitle futbolu seyir sporlarından en geçici olmasının etkisi tabiki fazla olacaktır.

Trabzon ilinde futboldan sonra yüzme, voleybol, atletizm, basketbol ve karate en çok ilgi gören spor branşlarındandır. Ayrıca bu il bayanlar judo da çok başarılı olmuş bir ilimizdir.

58. ÇİMEN Kubilay Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul s.163

59. Gündoğan a.g.e. s.180

60. Çimen a.g.e. s.164

Deneklerin doğum yerleri ile ilgi duyulan spor branşları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını X^2 ile test edilmiştir. Test sonucu Ek 2 de gösterilmiştir.

Ek 2 den de anlaşılacağı gibi deneklerin doğum yerleri ile ilgi duydukları spor branşları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. ($X^2=4932278 < f=80$) olduğundan "Hipotez 12" kabul edilmiştir. Deneklerin ilgi duydukları spor branşları ile doğum yerleri arasındaki farklılık 0.05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı değildir.

Deneklerin gelir düzeyi ile spora ilgi düzeyleri yönünden arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı test edilmiştir.

Ankete katılanların cinsiyetleri spora ilgi yönünden X^2 testine tabi tutulmuş, test sonucunda deneklerin cinsiyetleri spora ilgi yönünden farklılık göstermiştir. Dolayısıyla "Hipotez 13" reddedilmiştir. Erkek deneklerin spora ilgileri bayan deneklerin spora ilgilerinden farklıdır. Spor branşları seçiminde bayan denekler daha çok Atletizm, tenis, yüzme gibi ferdi branşları tercih ederler. Erkeklerin büyük çoğunluğu futbolu tercih etmişlerdir. Bayan deneklerin de fazla oranda futbolu seçmelerinin sebebi ülkemizde spor denince akla futbolun gelmesi aynı zamanda ilin futbol takımının bayanlar tarafından da sevilip ilgi ile izlenmesine bağlanabilir.

Deneklerin medeni halleri ile ilgi duyulan spor branşı arasındaki farklılık X^2 testine tabi tutulmuştur. Test sonuçları Ek 4 de gösterilmiştir.

Ek 4 den de anlaşılacağı gibi medeni hal ile ilgi duyulan spor arasındaki farklılıklar anlamlı değildir. $X^2=66.74017 < f=80$ dir. Bu durumda deneklerin ilgi duydukları spor yönünden bir farklılık yoktur. Evli ve bekar deneklerin spora ilgileri araştırıldığında anlamlı farklılık görülmediğinden "Hipotez 14" kabul edilmiştir.

çalışmada öğrenim düzeylerinin kişilerin ilgi duydukları spor branşını etkileyip etkilemediği test edilmiştir. Test sonuçları Ek 5 tabloda gösterilmiştir.

Yapılan χ^2 testi sonucunda ($\chi^2=132.55608$) $f=100$) bulunmuştur. Buna göre kişilerin tahsilleri spora ilgi yönünden farklılık arz etmiştir. Dolayısıyla " Hipotez 15" reddedilmiştir. Tabloya baktığımızda en çok tercih edilen branşın futbol olduğu görülmektedir. Yalnız ilkökul düzeyinde bu oran % 68.3 iken üniversite düzeyinde % 46.5 düzeylerine inmiştir. Tahsil seviyesi yükseldikçe spor branşları çeşitlilik arz etmektedir. Kitlelerin kolaylıkla yapabileceği atletizm, yüzme, tenis gibi sporlara ilgi artmaktadır.

Tablo 36 : 6.2.4. Spor Tesislerinin Yeterli Olup Olmadığı

Spor Tesislerinin Yeterliliği	Sayı	Oran
Spor Tesisleri Yeterli	141	20.2
Spor Tesisleri Yetersiz	553	79.1
Görüş bildirmeyenler	5	.7
T O P L A M	699	100

Deneklere Trabzon ilinde mevcut spor ve saha tesislerinin yeterli olup olmadığı sorulduğunda % 79.1 arasında yetersiz bulmuşlardır. % 20.2 denekte yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Deneklerin bu kadar yüksek oranda spor tesislerini yetersiz bulmaları bu konuda yeni bir yol izlemenin gerektiği konusunda bir uyarıdır. Ülkemizde, spor saha ve tesisleri halkın istek ve ihtiyaçlarına göre planlanıp yapılmadığından mevcut spor tesisleri halkı memnun etmektedir.

Daha önce Zonguldak ilinde yapılmış olan benzer bir araştırmada halkın % 77.3'ü spor tesislerini yetersiz bulmuştur (61).

Samsun ilinde yapılan araştırmada ise spor tesislerinin yeterli olduğunu belirtenlerin oranı % 56.33 dür(62). her üç il mukayese edildiğinde halkın büyük bir çoğunluğu spor tesisleri konusunda memfi görüş iğerisindedirler. öyleyse bu spor politikasının top yekün ele alınıp yeni baştan bir değerlendirme yapılması zorunludur.

(61). Çimen a.e. s.170

(62). Gündoğan a.g.e. s.199

Yapılan çalışmada öğrenim düzeyi ile spor tesislerinin yeterli olup olmadığı konusu χ^2 testi ile test edilmiştir. elde edilen sonuçlar aşağıdaki tablo 37 de gösterilmiştir.

Tablo 37 : Öğrenim Düzeyi ile Spor Tesislerinin Yeterliliği Arasındaki Farklılığın araştırılması.

Öğrenim Düzeyi	Toplam N	Tesisler Yeterli	Tesisler Yeterli Değil	Serbestlik Derecesi	χ^2	f
İlkokul	82 % 11.7	20 % 24.4	62 % 75.6	8	18.66906	15.507
Ortaokul	89 % 12.7	18 % 20.2	71 % 79.8			
Lise	264 % 37.8	48 % 18.2	214 % 81.1			
Yüksekokul	256 % 36.6	54 % 21.1	200 % 78.1			

* 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

İstatistiksel analizde χ^2 (18.67) 15.507'lik tablo f değerinden büyük olduğu için değişik öğrenim düzeylerinde bireylerin spor tesislerinin yeterliliği konusunda verdikleri cevap yüzdelerinde anlamlı farklılık vardır. Hipotez 17 reddedilmiştir. Tablo değerlerindeki ilkökul, ortaokul mezunlarının lise ve üniversite mezunu bireylerden tesislerinin yeterliliği konusundaki görüşleri farklı arz etmektedir. Eğitim düzeyi yükseldikçe spor tesisleri konusundaki ihtiyaçlar artmaktadır.

Deneklerin spora ilgi düzeyleri ile spor tesislerimizin yeterliliği konusu χ^2 testi ile test edilmiştir. Test sonuçları aşağıdaki tablo 38 de gösterilmiştir.

Tablo 38 : Spora ilgi ile Spor Tesislerinin Yeterliliği Arasındaki Farklılık Araştırılması.

Spora ilgi	N	Spor Tesisleri Yeterli	Spor Tesisleri Yetersiz	Serbestlik Derecesi	χ^2	f
Var	591 % 84.5	111 % 16.8	480 % 81.2	6	45.11963 *	12.592
Kısmen	72 % 10.3	23 % 32.0	49 % 68.1			
Yok	32 % 4.6	11 % 34.4	21 % 65.6			

* 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

Yapılan işlem sırasında ($\chi^2=45.11963$) $f=12.592$) olduğundan aralarındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Çünkü χ^2 değeri tablo değerinden büyüktür. "Hipotez 18" reddedilmiştir. Kişilerin spora ilgi düzeyi ile spor tesislerinin yeterliliği arasındaki ilişki vardır ve anlamlıdır. Spora ilgisi olanların % 81.2'si spor tesisleri yetersiz derken spora kısmen ilgisi olanlarda % 65.6 civarında olmuştur. Öyleyse spora ilgisi olan insanların spor saha ve tesisleri konusunda yetersiz demeleri dikkate değerdir. insanların sporla aktif olarak uğraşabilmeleri için onlara spor saha ve tesislerini sunmak gereklidir.

Tablo 39 : 6.2.5. Sevdiğimiz Spor Yapmamıza Mani Haller

Mani Haller	Sayı	Oran
Görüş Bildirmeyenler	541	77.4
Maddi imkansızlıktan Spor Yapamayanlar	130	18.6
Müracat Edip ilgi Görmeyenler	20	2.9
Çalışma Saatleriyle Spor Saatleri Uymayanlar	6	.9
T O P L A M	699	100

Deneklere spor yapmanıza mani haller nelerdir. diye sorulduğunda hiç bir sebep belirtmeyenlerin oranı % 77.4 dür. Deneklerin % 18.6'sı Maddi imkansızlıklar yüzünden spor yapamadığını belirtmiştir. Bölgede istediği spor tesisi olmayanların oranı % 2.9 dur. Hiç bir nedeni olmadığı halde spor yapmaya engel görmeyen % 77.4'lük bir kesim ile sporda başarı kıyaslandığında çok düşündürücü bir sonuç ortaya çıkar. ilin alt gelir grubuna mensup olanların oranı % 17 dir. Dolayısıyla maddi imkansızlığı spor yapmasına engel görenlerin oranı ile alt gelir gurubu arasında paralellik vardır.

Tablo 40 : 6.2.6.Deneklerin Sporda Başarı Konusundaki Görüşleri

Sporda Başarıyı Etki.Faktör	Sayı	Oran
Gelenekler	238	34.0
Yöre insanının vücut ve Güç yapısı	355	47.9
Nitelik ve nicelik olarak Yeterli tesisler	93	13.3
Bölgede başarılı idarecilerin olması	5	.7
Bölgede başarılı Antrenörlerin bulunması	14	2.0
iyi hizmet veren kulüplerin olması	14	2.0
T O P L A M	699	100

Deneklere sporda başarıyı etkileyen faktörler sorulduğunda, deneklerin yarıya yakını başarıyı yöre insanının vücut ve güç yapısına bağlamışlardır. Daha önce Zonguldak ilinde Kubilay ÇİMEN'in yaptığı benzer araştırmada da bu sonuçlara yakın sonuçlar alınmıştır. Samsun ilinde yapılan çalışmada deneklerin % 38.67'si, Zonguldak ilinde yapılan araştırmada ise % 33.4 tür. Yöre insanının vücut ve güç yapısı derken Trabzon'da bu oran % 47.9 ile daha yüksek bulunmuştur. Yine daha önce yapılan Zonguldak ilindeki araştırmada % 24.6 ile gelenekler ikinci sırada Samsun ilinde çalışmada % 29.67 ile yine ikinci sıradadır. Trabzon ilinde ise bu oran % 34.0 çıkmıştır. Trabzon ilinde bu iki faktörün daha yüksek olması bu ilin daha muhafazakar bir yapısı olmasına bağlanabilir. Ayrıca ilde yaşayan insanların kendi benliklerini ön plana çıkarmak istemelerinin etkisinde büyüktür.

Tablo 41 : 6.2.7. Bulduğumuz Yöre insanları Hangi Spora Sizce Daha Yatkınlık Gösterir.

Branşlar	Sayı	Oran %
0.	2	.3
1. Atıcılık	5	.7
2. Atletizm	7	1.0
3. Basketbol	11	1.6
4. Binicilik	—	—
5. Bisiklet	—	—
6. Boks	7	1.0
7. Cimnastik	2	.3
8. Dağcılık	1	.1
9. Eskrim	—	—
10. Futbol	607	86.8
11. Güreş	18	2.6
12. Hater	1	.1
13. Hentbol	8	1.1
14. Judo	—	—
15. Karate	9	1.3

Branşlar	Sayı	Oran %
16. Kayak	1	.1
17. Kürek	—	—
18. Masa Tenisi	—	—
19. Okculuk	—	—
20. Sualtı Canku	—	—
21. Tekvando	2	.3
22. Tenis	—	—
23. Voleybol	5	.7
24. Yelken	—	—
25. Yüzme	13	1.9
T O P L A M	699	100

Deneklere bulunduğumuz yörede insanlar hangi spor branşına yatkınlık gösterirler diye sorulduğunda tamamına yakını % 86.8'i futbol diye belirtmişlerdir. Oranın bu denli futbol lehine çıkmasının nedeni ildeki futbol takımının ulusal ve uluslararası alanda başarılar göstermesidir. Ayrıca ilde yetişen çok sayıda futbolcunun, ülkemizdeki liglerde futbol oynuyor olması ve başarılı olması halkı bu yönde düşünmeye sevk etmiş olabilir. Aynı oran daha önce Kubilay ÇİMEN'in Zonguldak ilinde yaptığı araştırmada % 70.6 çıkmıştır(63).

(63). Çimen, a.g.e. s. 174

Tablo 42: 6.2.8. Deneklerin Yörede istedikleri Spor tesisi Türü.

Yörede istenen Tesis	Sayı	Oran %
0.	2	.3
1. Atıcılık	5	.7
2. Atletizm	46	6.7
3. Basketbol	47	6.7
4. Binicilik	1	.1
5. Bisiklet	—	—
6. Boks	7	1.0
7. Cimnastik	7	1.0
8. Dağcılık	—	—
9. Eskrim	—	—
10. Futbol	363	51.9
11. Güreş	6	.9
12. Hater	—	—
13. Hentbol	17	2.4
14. Judo	3	.4
15. Karate	12	1.7

Branşlar	Sayı	Oran %
16. Kayak	6	.9
17. Kürek	1	.1
18. Masa Tenisi	5	.7
19. Okculuk	—	—
20. Sualtı Canku	—	—
21. Tekvando	5	.7
22. Tenis	45	6.4
23. Voleybol	40	5.7
24. Yelken	—	—
25. Yüzme	81	11.6
T O P L A M	699	100

Deneklerin yörede yapılmasını istediği spor tesisleri arasında % 51.9 ile futbol stadyumları istenmiştir. Diğer illerde de olduğu gibi Trabzon'da da futbol tesisleri sayı ve nitelik olarak yetersizdir. % 11.6 ile ilde bir açık birde kapalı yüzme havuzu olmasına rağmen halkın futbol tesislerinden sonra ikinci sırada yüzme havuzunu istemeleri kayda değerdir.

Yüzmeden sonra % 6.7 ile atletizm sahası yine % 6.7 ile basketbol, % 6.4 ile tenis kortlarının yapılması istenmiştir. Özellikle bu ilimizde atletizm, tenis gibi spor dallarından başarılı sporcular çıkmıştır. Bu branşlar da halkın her kesimi tarafından rahat bir şekilde yapılabilir bu branşlar için gerekli olan tesislerin sayıca daha fazla olması bu brana talebi arttıracaktır.

Deneklerin cinsiyetleri ile spora öncelikli spor tesisleri arasındaki farklılık X^2 testi ile ölçülmüştür.

Yapılan bu test sonucunda ($X^2=367.9809$) $f=57$) den Deneklerin spor tesisleri istekleri cinsiyetleri yönünde farklılık arz edip etmediği araştırılmış işlem sonucunda farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. "Hipotez 19" reddedilmiştir. Erkek denekleri spor tesisi istekleri daha çok futbol tesisleri yönünden olmuş, bayan denekler ise futbol, yüzme, atletizm, voleybol gibi sporların tesislerine öncelik verilmesini istemişlerdir. Dolayısıyla kitleleri spora teşvik ederken insanların istek ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak durumundayız.

Deneklerin medeni durumları ile öncelikli spor tesisleri konusunda farklılık olup olmadığı X^2 testi ile araştırılmıştır. Çıkan sonuçlar Ek 7 de gösterilmiştir.

Yapılan ankette çıkan sonuçların birbirleri ile farklılıkları araştırılmış, araştırmada medeni hal ile kişilerin öncelikli spor tesisleri konusundaki düşüncelerinde farklılık olup olmadığı, test edilmiştir. Bu test sonucunda ($X^2=148.54539$) $f=76$) olduğundan farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla "Hipotez 20" reddedilmiştir. Tabloya baktığımızda deneklerin bekar olanları değişik spor tesisleri istemişlerdir. Evli deneklerin % 61.7'si futbol tesisleri istediklerini belirtmişlerdir. Tablonun en ilginç yönü bizce % 11.7 ile evli ve bekarların yüzme havuzu istekleridir. Dul deneklerin tamamı futbol tesisleri istemişlerdir.

ilde yaşayan deneklerin tahsil durumlarıyla öncelikli spor tesisleri konusunda önemli bir farklılık olup olmadığı test edilmiştir. Test sonuçları Ek 8 de de gösterilmiştir.

Deneklerin öğrenim durumlarıyla öncelikli spor tesisleri konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Çünkü ($X^2=133.29446$) $f=95$) den dolayısıyla "Hipotez 21" reddedilmiştir. Tabloyu incelersek deneklerin en fazla istekte buldukları spor tesisi futbol olmuştur. Fakat futbol tesisi isteme oranı tahsil seviyesi

yükseldikçe azalmış, ön plana daha çok ferdi spor branşları olan yüzme, atletizm, tenis gibi spor branşları çıkmıştır. Geleceğe yönelik spor yatırımları planlanırken insanların istek ve ihtiyaçlarının çeşitlilik arz ettiği dikkate alınmalıdır.

Tablo 43 : 6.3. ileride Çocuklarınıza Spor Yaptırmayı Düşünüyor musunuz?

Cocuklarınıza Spora Yönlendirmeyi Düşünüyormusunuz	Sayı	Oran
ileride Çocuklarımı Spor Yapmaya teşvik edeceğim	660	94.4
Spor Yaptırmayı Düşünmüyorum	39	5.6
T O P L A M	699	100

Deneklere ileride çocuklarınızı spora yönlendirmeyi düşünüyor musunuz diye sorduğumuzda % 94.4 oranında evet cevabı alınmıştır. Bu bize göstermektedir ki spor yapmayan insanlarımız bile çocuklarının spor yapmasını istemektedir. Bu ilen sportif geleceği açısından çok önemli bir mesaj niteliği taşımaktadır. Daha önce yapılmış olan benzer çalışmalarda Spora çocuğunu yönlendirmek isteyenler Zonguldak ilinde % 96.2 (s.177)(64). Sansun ilinde % 96.33 (s. 216)(65). Olmuştur. Trabzon ilinde yapılan çalışmada ise % 94.4 ile diğer çalışmalara çok yakın sonuçlar alınmıştır.

(64). Çimen, a.e. s.177

(65). Gündoğan, a.g.e. s.216

Deneklerin cinsiyetleri ile çocuklarını spora yönlendirip yönlendirmeme düşünceleri arasındaki ilişkinin 0.05 anlamlılık düzeyinde farklı olup olmadığı incelenmiştir. Sonuçlar aşağıdaki tablo 44 de gösterilmiştir.

Tablo 44 : Cinsiyet ile Çocukların Spora Yönlendirilmesi Arasındaki Farklılık Araştırılması.

Cinsiyeti	N	ileride Çocuklarınızı Spora Yönlendirmeyi		Serbestlik Derecesi	χ^2	f
		Düşünüyoruz	Düşünmüyoruz			
Erkek	448 % 64.1	418 % 93.3	30 % 6.7	4	361.17143 *	9.448
Kadın	249 % 35.6	241 % 96.8	8 % 3.2			

* 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

Yapılan işlem sonucunda ($\chi^2=361.17143$) $f=9.488$) bulunmuştur. Cinsiyet ile çocukların spora yönlendirilip yönlendirilmeyeceği arasındaki ilişki 0.05 güven sınırına göre anlamlıdır. Bayan deneklerin %96.8 i çocuklarını spora yönlendireceğini söylerken, erkeklerde bu oran % 93.3 dür. Yine çocuklarını spora yönlendirmeyecek olanların oranı erkeklerde % 6.7 iken bayanlarda % 3.2 çıkmıştır. Bu sonuçlara göre "Hipotez 22" reddedilmiştir.

Çocukların spora yönlendirilip yönlendirilmeyeceği kitlelerin gelecekteki spor konusundaki düşüncelerini yansıtması bakımından önemlidir. Trabzon ilinde kitle sporunun nasıl yaygınlaştırılabileceğini araştırırken aynı zamanda ilde sporun geleceği konusunda da insanların düşüncelerini öğrenmek istedik. insanların bekar, evli ve dul olmalarıyla, çocukların spora yönlendirilmeleri konusunda anlamlı bir farklılık olup olmadığı 0.05 anlamlılık düzeyine göre χ^2 testi ile ölçülmüştür. Sonuçlar aşağıdaki tablo 45 dadır.

Tablo 45 : Spora ilgi ile Çocukların Spora Yönlendirilmesi Arasındaki Farklılık Araştırılması.

Spora ilgi	N	Çocuklarınıza Spora		Serbestlik Derecesi	χ^2	f
		Yönlendir- yi Düşün- yörün	Yönlendir- meyi Düşün- müyorun			
Bekar	452 % 64.7	435 % 96.2	17 % 3.8	6	242.69213 *	12.592
Evli	240 % 34.3	219 % 91.3	21 % 8.8			
Dul	4 % 0.6	3 % 75.0	1 % 25.0			

* 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

Yapılan işlem sonucunda ($\chi^2=243.69213$) $f=12.592$) olduğundan medeni hal ile ileride çocuklarını spora yönlendirilip yönlendirilemeyeceği arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Buna göre Hipotez 23 reddedilmiştir. Diyebilirizki bekar deneklerin % 96.2 si çocuklarını spora yönlendireceğini söylerken evlilerin % 91.3 ü aynı şeyi söyleyebilmişlerdir. Evlilerin daha az oranda olmasının nedeni çeşitli ölçülerde yorumlanabilir. insanlar çocuklarının spor yapmalarında endişe duyuyor olabilirler. Ya da ekonomik nedenlerle çocuklarının spor yapmasını istemeyebilirler.

Deneklerin öğrenim düzeyi ile ülkemizde spora gereken önem verilip verilmediği hususunda kurulmuştur. 0.05 anlamlılık düzeyinde χ^2 testi ile yapılan işlem sonucunda aşağıdaki tablo 46 daki değerler ortaya çıkmıştır.

Tablo 46 : Öğrenim Düzeyi ile Spora Gereken önem Verilip Verilmemesi Arasındaki Farklılık Araştırılması.

Öğrenim Düzeyi	N	Spora Gereken önem		Serbestlik Derecesi	χ^2	f
		Veriliyor	Verilmiyor			
İlkokul		32 % 30.0	50 % 61.0	8	60.99508 *	15.507
Ortaokul	89 % 12.7	27 % 30.3	69.7 %			
Lise	264 % 37.8	75 % 28.4	189 % 71.6			
Üniversit	256 % 36.6	46 % 18.0	210 % 82.0			

* 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablodan da anlaşılacağı gibi deneklerin öğrenim düzeyi ile ülkemizde spora önem verilip verilmediği hususunda ki işlemin sonucunda ($\chi^2=60.99508$ > $f=15.507$) olduğundan Hipotez 24 reddedilmiştir. Tabloya bakarak söyleyebiliriz ki arada ki farklılık anlamlıdır. Diğer bir hususta öğrenim düzeyleri arttıkça spora önem veriliyor diyenlerin oranında bir azalma meydana gelmektedir. Gerek ülkemiz genelinde gerekse Trabzon ilinde kitleleri spora teşvik ederken insanların görüş, düşünce ve isteklerini dikkate almak gerekir. Yapılacak olan yatırımlarla insanlara spora gereken önemin verildiği belirtilmeye çalışılmalıdır. Ülkemizde spora gereken önemin verilmediği imajı insanların spora teşviki konusunda olumsuz bir etki yapacaktır.

Tablo 47 :6.3.1. Spora Yönlendirmeyi Düşünüyorsanız Hangi Branşlara.

Branşlar	Sayı	Oran %
0. Düşünmeyenler	38	5.4
1. Atıcılık	4	.6
2. Atletizm	50	7.2
3. Basketbol	58	8.3
4. Biniçilik	2	.3
5. Bisiklet	—	—
6. Boks	6	.9
7. Cimnastik	15	2.1
8. Dağcılık	—	—
9. Eskrim	1	.1
10. Futbol	317	45.4
11. Güreş	7	1.0
12. Hater	—	—
13. Hentbol	11	1.6
14. Judo	6	.9
15. Karete	26	3.7

Branşlar	Sayı	Oran %
16. Kayak	3	.4
17. Kürek	—	—
18. Masa Tenisi	1	.1
19. Okculuk	—	—
20. Sualtı Canku	—	—
21. Tekvando	6	.9
22. Tenis	35	5.0
23. Voleybol	29	4.1
24. Yelken	—	—
25. Yüzme	84	12.0
T O P L A M	699	100

Deneklere ileride çocuklarınıızı spora yönlendirmeyi düşünüyorsanız hangi branşlara diye sorulduğunda % 43.4 oranında futbol birinci sırayı almıştır. İkinci sırada % 12.0 oranında yüzme, % 8.3 basketbol, % 7.2 ornında atletizm, % 5.0 ornında tenis branşlarına yöneltceklerini bildirmişlerdir. Aynı oranlar Zonguldak ili araştırmasında % 30.8 futbol, % 9.2 yüzme, % 17.5 basketbol ve % 3 oranında da atletizm çıkmıştır(66).

Bu gelişmayla yaptığımız çalışma oranında bir paralellik çıkmış, ilin Karadeniz kıyısında olması yüzme branşının sevilip yapılmasına katkıda bulunmuştur. Trabzon ilinde olimpik ölçülerde bir kapalı yüzme havuzunun bulunması gelecekte bu ilde yüzme branşında çok büyük gelişmeler olacağı kanaatindeyiz.

(66). Çimen, a.e. s.178

Tablo 48 : 6.4. Yaptığımız Sporda Başarılarınız

6.4. Yaptığınız Sporda Başarılarınız Varmı?

Başarılar	Sayı	Oran
Başarım Var	8	1.1
Başarım Yok	350	50.1
Görüşüm Yok	341	48.8
T O P L A M	699	100

Ankete katılanların yaklaşık % 1.1 i sporda başarılarının olduğunu belirtmişlerdir. Sporda başarıım yok diyenlerinin oranı % 50.1 dir. % 48.8 i ise görüş beyan etmemişlerdir. Trabzon ilinde spor yapan insan sayısı yaklaşık 26.000 olarak belirtilmesine karşın aktif sporculuğu bırakmış olanlarda bu sayıya dahildir. İl nüfusu 790.000 civarındadır. İlde spor yapanlar ve başarıları olduğunu belirtenlerle ülkede aktif olarak spor yapanlar arasında bir paralellik vardır ve sayılar sporcumuzun geleceği açısından oldukça yetersizdir.

Ankete katılan insanların cinsiyetleriyle spordaki başarı durumları arasındaki farklılık χ^2 testi ile araştırılmaya tabi tutulmuştur. Bayan ve erkek deneklerin spor başarıları arasındaki farklılık aşağıdaki tablo 49 da gösterilmiştir.

Tablo 49 : Cinsiyet ile Sporda Başarı Arasındaki Farklılık Araştırılması.

Cinsiyeti	Sporda Başarı			Serbestlik Derecesi	χ^2	f
	Toplam	Var	Yok			
Erkek	448 % 64.1	153 % 34.2	295 % 54.8	4	106.15001 *	9.448
Kadın	249 % 35.6	39 % 15.7	210 % 84.3			

* 0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık vardır.

Bayan deneklerle erkek deneklerin spordaki başarılarını belirleyen bu işlem sonucunda ($\chi^2=106.15001$) $f=9.488$) χ^2 değeri tablo değerinden çok yüksek çıkmıştır. Buna göre diyebiliriz ki, bayan deneklerle erkek deneklerin sporadaki başarıları arasındaki fark anlamlıdır. Trabzon ilinde kitleleri spora teşvik ederken bayan deneklerin spora katılım oranlarının erkeklerden daha gerilerde olduğunu göz önünde bulundurmak gerekir. Yapılacak spor yatırımlarında bayanlarında kolaylıkla spor yapabileceği yerleri onlara sunmak ve spor yapmaya teşvik etmek gerekir diye düşünüyoruz.

Sporda başarıyla öğrenim düzeyi arasındaki farklılığın belirlenmesi için ankete katılanların öğrenim düzeyi ile spordaki başarılarını χ^2 testine tabi tutulmuştur. İşlem sonuçları tablo 50 de gösterilmiştir.

Tablo 50 : öğrenim Düzeyi ile sporda başarı arasındaki Farklılık Araştırılması.

Öğrenim Düzeyi	N	Sporda Başarı		Serbestlik Derecesi	χ^2	f
		Var	Yok			
İlkokul	82 % 11.7	5 % 6.1	77 % 93.9	8	50.02426 *	15.507
Ortaokul	89 % 12.7	18 % 20.2	71 % 79.8			
Lise	264 % 37.8	79 % 30.0	185 % 70.1			
Üniversite	256 % 36.6	90 % 35.2	160 % 64.8			

* 0.05 anlamlılık düzeyine göre farklılık vardır.

Ankete katılanların öğrenim durumlarıyla spordaki başarıları konusunda farklılığın ölçüldüğü işlem sonucunda ($\chi^2=50.02426$) $f=15.507$) olarak bulunmuştur. Tabloya baktığımızda öğrenim düzeyi yükseldikçe sporda başarının arttığını görmekteyiz. Dolayısıyla Hipotez 15 reddedilmiştir. Trabzon ili okullaşma oranı yönünden sayılı illerimiz arasındadır. İlde ilk ve orta öğrenim kurumlarının yanında birde üniversite mevcuttur. Kitlelerin spora teşvikinde öğrenim düzeyinin önemli bir etken olduğunu yaptığımız işlem sonucunda görmekteyiz.

Tablo 51 : 6.5. Deneklerin Spora önem Verilip Verilmediği Hakkındaki Görüşleri.

Spora önem	Sayı	Oran %
Veriliyor	180	25.8
Verilmiyor	519	74.3
T O P L A M	699	100

Deneklere ülkemizde spora gereken önem veriliyor mu diye sorulduğunda ildeki insanların % 25.8'i gereken önemin verildiğini % 74.3'ü verilmediğini belirtmişlerdir. Benzer çalışmalar Zonguldak ilinde yapıldığında deneklerin % 23.4'ü önem verildiğini %76.6 sı verilmediğini belirtmişlerdir(67). (s.179) Samsun ilinde ise % 29 önem veriliyor derken % 71 oranında önem verilmiyor denmiştir. Her üç ilde yapılan araştırmalarda benzer sonuçlar alınmıştır. Bu bize göstermektedirki Ülke insanımızın % 70 ve daha üstü ülkede spora gereken önem verilmediğini belirtmeleri sporun sorumluları için dikkate alınması gereken çok önemli bir uyarıdır. Sporda politika üretenler, yatırımları düzenleyenler bu sonuçları göz önünde bulundurarak öncelikle spora gerçekten değer verildiğini ülke insanımıza kanıtlamak durumundadırlar. Çünkü olumsuz düşünce ile sporun kitlelere yayılmasını ve sporda ilerlemenin sağlanmasını düşünemeyiz.

(67). Çimen, a.g.e. s.179

SONUÇ

- Yapılan çalışmada Trabzon ilinde ankete katılan bireylerin doğum yerleri ile spora ilgi düzeyi arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. İlde doğan denekler ile, ilçede ve köyde doğan denekler arasında spora ilgi düzeyi yönünden farklılık olmasına rağmen Trabzon il halkının büyük bir çoğunluğu hem ilde hemde köylerde yaşamaktadır. Çünkü ilin hemen dışında köyler mevcuttur.

- Cinsiyet ile spora ilgi duyup duymama konusundaki farklılığın anlamlı olması bu ilde kadınların henüz erkekler gibi daha serbest bir şekilde spor yapamamalarına bağlanabilir.

- Evli bireyler bekarlara göre spora daha az ilgi duymaktadırlar. Bu da evli insanların bekarlara nazaran daha fazla sorumluluk üstlenmesinden kaynaklanmaktadır.

- Deneklere spora neden ilgi duymadıkları sorulduğunda evliler %3.3 ile boş vakti olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu oran bekarlarda %2.4 ile daha azdır.

- Mesleklerin spora ilgi konusundaki farklılığına bakıldığında çiftçiler %7.1 oranında spora ilgi duymadıklarını belirtmişlerdir. Burada ikinci yüksek oran %5.3 ile esnafındır. Öyleyse şunu söyleyebiliriz ki gün boyu çalışmış ve yorgun düşen insan, spor yapacak enerjiyi kendisinde hissedememektedir.

- Gelir düzeyi ile spora ilgi düzeyi arasındaki farklılık anlamlıdır. İnsanların gelir düzeyi yükseldikçe spora ilgi düzeylerinde artış meydana gelmektedir.

- Öğrenim düzeyi ile spora ilgi düzeyi arasındaki farklılığın anlamlı çıkması ildeki lise ve yüksek okul mezunlarının spora ilgi düzeyi oranları, ilk ve orta okul mezunlarından yüksek çıkmıştır. Kitle sporunun teşviki tahsil seviyesinin yükseltilmesiyle arttırılabilir.

- Medeni hal ile spora yakınlık düzeyi arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Bekar denekler %40.7 oranında

spora iyi bir izleyiciyim derken, bu oran evlilerde %63.3 dul deneklerde %100'dür. Bu bize göstermektedir ki, evli ve dul denekler spora sadece seyirci olarak yakındır.

- Öğrenim düzeyi ile spora yakınlık düzeyi arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Öğrenim düzeyi yükseldikçe spora iyi bir izleyiciyim diyenlerin oranı düşmektedir. Üniversite mezunlarında sağlık için spor yapıyorum diyenlerin oranı %18.8 iken bu oran ilkökul mezunlarında %8.5 dir. Amatör sporcu oranı üniversite mezunlarında %33 iken ilkökul mezunlarında %6.1 dir. Kitlelerin spora teşvikinde en önemli unsurlardan biri öğrenim düzeyidir.

- Mesleklerle spora yakınlık düzeyi arasındaki farklılık anlamlıdır. Çiftçilerde spora iyi bir izleyiciyim diyenlerin oranı %75 iken bu oran öğrencilerde %39.2, esnaflarda %42.1 dir.

- Gelir düzeyi ile spora yakınlık düzeyi arasındaki farklılık anlamlıdır. Gelir düzeyi arttıkça spora iyi bir izleyiciyim diyenlerin oranı azalmaktadır. Alt gelir grubunda izleyicilerin oranı %64 iken üst gelir grubunda %38.6 dir.

- Doğum yeri ile ilgi duyulan spor branşı arasındaki farklılık anlamlı değildir. Trabzon ilinde yaşayan bireylerin %90'nı ilçe ve köylerde doğan bireyler oluşturur.

- Cinsiyet ile ilgi duyulan spor branşı arasındaki farklılık anlamlıdır. Bayanlar daha çok sert olmayan yüzme, atletizm, tenis gibi branşları tercih ederken erkekler en fazla futbol branşını tercih etmektedir. bunun nedeni ilde çok başarılı bir futbol takımının olmasına bağlanabilir.

- Öğrenim düzeyi ile ilgi duyulan spor branşı arasındaki farklılık anlamlıdır. Öğrenim düzeyi yükseldikçe sporda çeşitlilik ortaya çıkmakta, ilgi duyulan spor branşı sayısı artmaktadır.

- Spora ilgi duyan bireylerin spor tesisi yeterliliği konusundaki görüşleri şöyledir : %16.8 oranında yeterli %81.2 oranında ise yetersizdir. Dolayısıyla spora ilgi duyan insanlar spor tesislerini sayı ve nitelik açısından yeterli bulmamaktadırlar.

- öğrenim düzeyi ile bireylerin spor tesislerinin yeterliliği konusundaki görüşleri çok az farklı olmasına rağmen genelde bütün bireyler spor tesislerini yetersiz bulmaktadırlar.

- Bireylerin cinsiyetleri ile öncelikli spor tesisleri istekleri arasındaki farklılık anlamlıdır. Erkekler %68.5 oranında futbol tesislerine ihtiyaç var derken aynı oran bayanlarda %22. dir. Bayanlar daha çok yüzme, tenis, atletizm voleybol tesisleri istemektedirler.

- Bireylerin öncelikli spor tesisleri isteği medeni hallerine göre farklılık arz etmiştir. Bekar denekler daha fazla branş tesisi isterken evliler % 61.7 oranında futbol tesisi istemektedirler. Aynı oran bekarlarda %46.5 dir.

- öncelikli spor tesisi isteği ile öğrenim düzeyi arasındaki farklılık anlamlıdır. En çok istekte bulunan futbol branşında ilkokul mezunlarının tesis isteme oranı %67.1 iken üniversite mezunlarında aynı oran %38.7 bulunmuştur.

- Bireylere ilerde çocuklarını spora yönlendirip yönlendirmeyeceklerini sorduğumuzda %94.4 oranında yönlendireceklerini belirtmişlerdir. Bu oranı cinsiyet yönünden tartıştığımızda erkeklerin %93.3'ü bayanların ise %96.8'i vet cevabı vermiştir. Trabzon ilinde bayanların daha fazla oranda çocuğuna spor yaptıracağım demeleri ilginçtir.

- Çocukların spora yönlendirilmesi medeni hal yönünden incelendiğinde bekarların %96.2'si evlilerin ise %91.3'ü yönlendireceklerini belirtmişlerdir.

- Ülkemizde spora gereken önem verilip verilmediği bireylere sorulduğunda %74.3 oranında denek gereken önem verilmiyor diye belirtmişlerdir. Bu düşüncüyü tahsil seviyesini ne kadar etkilediği araştırıldığında ilkokul mezunlarının %61'i orta okul mezunlarının %69.7'si lise mezunlarının %71.6'sı üniversite mezunlarının %82'si ülkede spora gereken önem verilmiyor demişlerdir. Tahsil seviyesi yükseldikçe spor politikası ve mevcut durumdan memnuniyetsizlik artmıştır. Kitleleri spora yönlendirmede bu durum dikkate alınmalıdır.

- Sporda başarıyı öğrenim durumunun etkileyip etkilemediği araştırıldığında ilkokul mezunlarından sporda başarısı olduğunu belirtenlerin oranı %6.1 iken bu oran üniversite mezunlarında %35.2 dir. Demekki sporda başarının kazanılmasında öğrenim düzeyi çok etkilidir.

Öneriler :

Kitleleri spor yönünden harekete geçirebilmek için her yaşta kişinin katılacağı basit sportif organizasyonları şenlik şekline dönüştürerek sıkca yapmak halka spor yapma alışkanlığı ve zevki kazandıracaktır.

- Trabzondaki mevcut spor saha ve tesislerinin bir çoğu atıl durumdadır. Olimpik yüzme havuzu, tam randımanlı geliştirildiğinde halkın istediği bu branşı yapması sağlanabilir.

- Karadeniz Bölgesinde atletizm ve cimmastik gibi halkın sevdiği fakat yaygın olmayan sporların tanıtılması ve bu branşlarda sporcu yetiştirilmesi gerekir.

- Akdeniz oyunlarının bir benzeri olarak, Karadenize kıyısı olan ülkelerin katıldığı, Karadeniz oyunlarının düzenlenmesi gerekir.

- Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinden gelecek sporcuların ülkemizle yapacağı temaslar için, ilin ev sahipliği yapabilecek konuma getirilmesi ilde kitle sporunun gelişmesine katkıda bulunabilir kanatindeyiz.

- Spor tesisleri yapılırken kalkınma planlarını ve bu tür yapılan çalışmaların dikkate alınması gerekir.

- Ankette kullanılan soruların daha sonraki çalışmalarda sporla ilgilenen insanlara sorulması daha hatasız sonuçların alınmasını sağlayacaktır.

- ilde özellikle halkın futbol branşından sonra en fazla tercih ettiği yüzme, atletizm ve tenis gibi spor branşlarının yapılmasının teşviki için önlemler alınmalıdır.

- Trabzon halkının spora bakış açısı son derece olumludur. Bu olumluluğu harekete dönüştürebilmek ilgi, istek ve ihtiyaca göre spor tesisleri yapmakla mümkündür.

ÖZET

Bu çalışma 1992 yılı Şubat ayında başlamak üzere 699 bireye rastgele örnekleme yöntemiyle anket uygulanarak gerçekleştirildi. Bireylerin 450'si (%64.4) erkek 249'u (%35.4) bayandır.

Çalışmada ortaya çıkan veriler test edilerek saptandı. Kullanılan testler, aritmetik ortalama, yüzdeler oranlar, sınıf aralığı ve ki-kare (X^2) testleri şeklindeydi. Anketlerin değerlendirilmesiyle bireylerin spor hakkındaki düşünceleri ve spora olan ihtiyaçları belirlendi. Trabzon ilinde bireylerin büyük çoğunluğunu (%86) sportif branşlar arasında futbolu tercih ettiği ortaya çıkartıldı. Futbolu en fazla erkekler tercih ediyordu. Futboldan sonra yüzme, atletizm, tenis gibi bireylerin her yaşta kolaylıkla yapabilecekleri branşlar özellikle bayanlar tarafından tercih edildi.

Trabzon ilinde kitle sporunun teşvik edilmesi için neler yapılabileceğini belirlemek ve öncelikli spor branşlarını saptamak bu çalışmanın en önemli amacıdır. Bu çalışmanın diğer bir amacı da ildeki spor tesislerini ihtiyaca cevap verip veremediğini saptamaktır. Bu noktadan hareket ederek ildeki spor tesislerinin ihtiyaca yeterince cevap veremediği saptandı.

Bu nedenle bireylerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun spor tesislerinin yapılması gerekmektedir.

SUMMARY

This study has been carried out by holding an inquiry into 699 individuals through random method starting from February 1992.

450 of the individuals (64.4 %) were males 249 (35.4 %) were females. The resulting data were determined after testing. The tests were arithmetical mean, percentage rates, class intervals and (X^2) Ki-squarl.

After the assessment of questionnaires, the opinions and needs of the individuals about sports were determined. It was found out that a great many city individuals in Trabzon (86%) preferred football among the sports branches. Football was mostly preferred by males. Following football, the branches that can be performed by individuals of any age such as swimming, athletics and tennis were preferred.

The most important aim of the study was to point out what can be done to encourage mass sports in Trabzon and to determine the popular sports branches.

Another aim of this study was to see whether the available sports facilities in the city would meet requirements. Starting from this point it was found out that the facilities in the city were insufficient.

For this season, sports facilities in accordance with the interests, demands and needs of the individuals should be built.

EKLER

Ek: 2

		SPDR E PANSI LARI																											
Debit	Taslar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	Sebatik Dipensi	32	F
11	365 x 52.2 x 5.8 x 6.3 x 5.2	21	23	19				1 x 0.3			201 x 56.1 x 0.3	1 x 0.3	13 x 3.6 x 0.8 x 2.5	3 x 0.8	9 x 2.5			4 x 1.1	1 x 0.3	3 x 0.8	16 x 4.4 x 7.9	29			21 x 5.8				
119	300 x 28.6 x 8.5 x 7.0 x 0.5	17	14	4	1		2 x 1.0				117 x 58.5 x 0.5	1 x 0.5	4 x 2.0 x 1.0 x 3.0 x 0.1	2 x 6	6 x 3.0	1 x 0.1		2 x 1.0				4 x 2.0 x 6.5	13		11 x 5.5		57	48,32278	80
MSy	124 x 17.7 x 7.3 x 5.6 x 4.8	9	7	6							77 x 62.1 x 0.8	1 x 0.8	2 x 1.6		8 x 6.5			1 x 0.8			1 x 0.8	3 x 2.4 x 4.8	6		3 x 2.4				

HE: DULAN STE BRASORI

Medeni Toplam Hali (N)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	Serbestlik Derecesi	27	28			
482 x 64.7 x 5.3	24 x 7.7 x 5.3	35 x 7.7 x 5.3	24 x 5.3			1 x 0.2 x 0.2	1 x 0.2 x 0.2			25 x 2.0 x 0.2	1 x 0.2 x 0.2	1 x 0.2	16 x 2.5	5 x 1.1	22 x 4.9			5 x 1.1				22 x 4.9	34 x 7.5		82 x 4.9						
240 x 24.2 x 8.8	21 x 8.8	9 x 3.8	5 x 2.1	1 x 0.1		1 x 0.4				164 x 22.3	2 x 0.8	3 x 1.3	3 x 1.3		3 x 1.3	1 x 0.4		2 x 0.8		1 x 0.4		1 x 0.4	13 x 5.4		12 x 5.0					57 65.74017	80
4 x 0.6 x 25.0	1 x 25.0									2 x 5.0													1 x 25.0								

EK: 5

Eğreniş Düzeyi	Toplam GN	İLSİ DÜNYAYI SÖZ BİRLİKLERİ																	Serbestlik Derecesi	Z	f						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17				18	19	20	21	22	23
İlkokul	13 \$ 11.7	\$ 15.9								56 \$ 64.3			1 \$ 1.2		2 \$ 2.4					1 \$ 1.2	2 \$ 2.4			4 \$ 4.9	1 \$ 1.2		
Ortaokul	4 \$ 12.7	2 \$ 4.5	4 \$ 4.5							58 \$ 65.2			2 \$ 2.2	1 \$ 1.1	15 \$ 6.7					1 \$ 1.1	1 \$ 1.1	6 \$ 6.7			3 \$ 3.4		
Lise	10 \$ 37.8	24 \$ 5.3	14 \$ 4.2	1 \$ 0.4						167 \$ 63.3	1 \$ 0.2	1 \$ 0.4	7 \$ 2.7	1 \$ 0.4	15 \$ 5.7					3 \$ 1.1			8 \$ 3.0	18 \$ 6.8	6 \$ 2.3		
Univer.	18 \$ 36.6	27 \$ 10.5	12 \$ 4.7							119 \$ 46.5	2 \$ 0.8		3 \$ 1.2	3 \$ 1.2	3 \$ 1.2	2 \$ 0.8	1 \$ 0.4			4 \$ 1.6			1 \$ 1.4	14 \$ 5.5	20 \$ 7.8	23 \$ 9.0	
																									76	132.5568	100

* 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılık vardır.

EK : 7

Medeni Hall	Tezalan (M)	Emsalilik Spor Testlari														Serbestlik Bercevi	F												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Bekar	432	4	32	35		4	6		210	4	4	14	3	11	4			4		4	0.9						53		
	× 54.7	× 0.9	× 7.1	× 7.7		× 0.9	× 1.3		× 46.5	× 0.9	× 2.4	× 0.7	× 2.4	× 0.9				× 0.9		× 0.9	× 0.9					× 5.4	× 11.7		
Evlü	240	2	14	12	1	3	1		148	2	2	3		1	2			1		1	1	10	11			27			76
	× 34.3	× 0.8	× 5.8	× 5.0	× 0.4	× 1.3	× 0.4		× 51.7	× 0.3	× 1.3	× 1.3		× 0.4	× 0.8	× 0.4		× 0.4		× 0.4	× 0.4	× 4.2	× 4.6			× 11.3			
Dul	4								4																				
	× 0.6								× 0.5																				

* 0.05 anlamlilik düzeyinde farklilik vardır.

EK : 8

Bölüm Bünyesi	Toplam (N)	Özellikli Spor Tesisi															Serbestlik Derecesi	K2	K1							
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15				16	17	18	19	20	21	22
İlkokul	82 x 11.7	1 x 1.2	3 x 3.7	4 x 4.5		2 x 2.4	1 x 1.2		5 x 67.1		1 x 1.2	1 x 1.2		1 x 1.2	1 x 1.2						2 x 2.4	1 x 1.2	4 x 4.9		6 x 7.3	
Ortaokul	89 x 12.7	1 x 1.1	5 x 5.6	4 x 4.5		1 x 1.1	1 x 1.1		57 x 64.0		2 x 2.2	1 x 1.1									2 x 2.2	4 x 4.5	5 x 5.6		6 x 6.7	
Lise	264 x 37.8	1 x 0.4	11 x 4.2	13 x 4.9	1 x 0.4	4 x 1.5	1 x 0.4		150 x 36.8	1 x 0.4	6 x 2.3	7 x 2.7	2 x 0.8	1 x 0.4	2 x 0.8								20 x 7.6	19 x 7.2		25 x 9.5
Univer.	256 x 36.6	3 x 1.2	25 x 9.8	25 x 9.8			4 x 1.6		99 x 28.7	5 x 2.0	8 x 3.1	3 x 1.2	3 x 1.2	3 x 1.2	3 x 1.2						1 x 1.4	19 x 7.4	12 x 4.7		43 x 16.8	
																	72	133.2944E	9							

* 0.05 oranındaki düşeyinde faaliyettedir.

ANKET FORMU

1. Doğum Yeriniz: il.....ilçe.....Köy.....
2. Doğum Tarihiniz:
3. Cinsiyetiniz: Erkek(), Kadın()
4. Medeni haliniz: Bekar(), Evli(), Dul()
5. Çocuk Sayısı:
6. Öğrenim Düzeyiniz: ilk(), Orta(), Lise, (), Yüksek Okul()
7. Mesleğiniz:
8. Şu Andaki İşiniz: Esnaf(), Çiftçi(), işçi(),
Devlet Memuru(), Öğrenci()
9. Baba Mesleğiniz: Esnaf(), Çiftçi(), işçi(),
Devlet Memuru(), Öğrenci(),.....()
10. Gelir Düzeyiniz: (Kendiniz çalışmıyorsanız ailenizin
gelir düzeyini dikkate alınız)
Aşağıdaki maddelerden hangisidir?
() Sosyal Yardım Grubu
() Alt Gelir Grubu
() Orta Gelir Grubu
() Üst Gelir Grubu
11. Spora ilgi duyuyormusunuz ? () Evet () Hayır () Kısmen
12. Cevabınız evet ise hangi branşlara ?
.....
.....
.....
13. Cevabınız hayır ise gerekçeleriniz aşağıdakilerden
Hangisidir? (Sıra numarası veriniz.)
() Boş vaktim yok
() Spora eskiden beri hiç ilgi
duymadım.
() Boş vaktimi spor dışı faaliyetlerle
geçiriyorum
() Rahatsızlığım nedeniyle spor
yapamamaktayım

14. ilgi duyduğunuz spora yakınlık düzeyiniz nedir ?

- () iyi bir izleyiciyim
- () Sağlık için spor yapmaktayım
- () Amatör lisanslı sporcuyum
- () Profesyonel Sporcuyum

15. Yörenizde kendinizin ve çevrenizdekilerin fiilen spor yapabileceği tesisler sayılar ve vasıfları itibarıyla yeterlidir. () Evet, () Hayır.

16 Sevdiğiniz ve yakın olduğunuz sporu yapmak istediğiniz halde buna mani olan haller aşağıdakilerden hangileridir. (Sıra numaraları veriniz)

- () Maddi imkansızlığım
- () Bölgemizde istediğim branşa ait tesisin bulunmaması.
- () Müracaat ettiğim halde ilgi görmemiş olması.
- () Çalışma saatlerinin benim çalışma saatlerime uymaması.
- () Rahatsızlığım nedeniyle spor yapamamaktayım.

17 Yaptığınız sporda-sporlarda başarılarınız var mı.

- () Evet, () Hayır

18 Varsa, derecelerinizi aşağıdakilerden hangileridir.

- () Milli sporcu
- () Türkiyede ilk üç dereceye girdim
- () İl ilk üç dereceye girdim.
- () Bölge ilk üç dereceye girdim.
- () Okul ve özel turuvalarda ilk üç dereceye girdim.

Diğerlerini belirtiniz.....

19 Ailenizde başarılı sporcularınız var mı ? varsa hangi branşda başarılı olmuşlardır.

- () Var.....
- () Yok.....

20.

Varsa :

() Milli sporcu,

Türkiye () 1.'si, () 2.'si, () 3.'sü

il () 1.'si, () 2.'si, () 3.'sü

Bölge () 1.'si, () 2.'si, () 3.'sü

() Okul ve özel turnuvalar.....

Diğerlerini belirtiniz.

21. Bulduğunuz ilde hangi spor branşlarına ait tesis yapımına öncelik verilmesini istersiniz ?

.....

22. Bulduğunuz yöre insanları en çok hangi branşlara karşı (Beden yapısı ve gelenekler itibarıyla) yatkınlık göstermektedir?

.....

23. Bulduğunuz yörede spor branşlarındaki başarıyı sağlayan etkenler sizce, aşağıdakilerden hangilerdir? (Sıra numarası verin)

() Gelenekler

() Yöre insanların vücut ve güç yapısı

() Nitelik ve nicelik olarak yeterli tesisler.

() Bölgede başarılı spor idarecilerinin bulunması.

() Bölgede başarılı antrenörleri bulunması.

() İyi hizmet veren kulüplerin bulunması.

.....

24. İleride çocuklarınızı spora yönlendirmeyi düşünüyor musunuz ?

() Evet, () Hayır

25. Cevabınız evet ise, hangi branşa göre yapmayı düşünüyorsunuz?

.....

26. Sizce Türkiyede spora gereken önem veriliyor mu ?

() Evet, () Hayır

BİBLİYOGRAFYA

RESMİ YAYINLAR

- Trabzon 50. Spor Yıllığı, Trabzon, 1989.
- T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü 1987 Spor Kulüpleri, Ankara, 1989.
- T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Spor Şurası, 1990. Ankara.
- T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Trabzon Bölge Müdürlüğü Kayıtları.
- T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Kalkınma Planlarında Spor, Spor Şurası, Ankara, 1990.
- Trabzon İl Yıllığı, 1984.
- 29.06.1938 Tarih 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu
- 29.04.1959 Tarih 7258 Sayılı Spor Toto Teşkilat Kanunu

GENEL YAYINLAR

- Aktepe, EYÜP.: İşletmecilik Bilgileri, T.D.A.V. Yayınları, İstanbul-1988.

- Akyol, AVNi. : Cumhuriyetin 50. Yılında Gençlik ve Sporumuz, M.E.B yayınları, Ankara-1973.
- Alpman, CEMAL : Eğitimin Bütünlüğü içinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi, M.E.B Yayınları, İstanbul-1972.
- Bilge, NALAN : Türkiyede Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirilmesi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara-1989.
- Çimen, KUBİLAY : Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikaları, Zonguldak İl Uygulaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul-1992.
- Ekenci, GÜNER : Spor Bilimleri 1. Ulusal Sempozyum Bildirileri, Ankara-1990.
- Erdem, ÜMİT : Aktif Bir Rekreasyon Biçimi Olarak Spor ve Spor yerleri Planlama ilkeleri üzerine Bir Araştırma, T.A.S.K.K., Yayınları Ankara-1989.
- Erkal, MUSTAFA : Sosyolojik Açından Spor, Formül Matbaası İstanbul-1984.
- Fişek, KURTHAN : 100 Soruda Türk Spor Tarihi, Gül Matbaası İstanbul-1985.
- Goloğlu, MAHMUT : Trabzon Tarihi, Trabzon-1975.
- Gündoğan, ALİ : Kitle Spor Politikası, Samsun İl Uygulaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul-1992.
- Tayga, YUNUS : Türk Spor Tarihine Genel Bir Bakış, Ankara-1990.

- Zorba, ERDAL,
ve Arkadaşları : "Endüstride Verimlilik Açısından Spor
Tesislerinin Planlanması" Türkiye
Amatör Spor Dergisi, Sayı :38, S.25

TRABZON İLİ MERKEZİNDEKİ SPOR TESİSLERİ

- 1- Hüseyni Avni Ake Stadyumu.
- 2- Atis Poligrenu
- 3- Savuz Selim Sokazi
- 4- 18 Mayıs Spor Salonu
- 5- İdari Bina
- 6- Mehmet AKIF ERSOY Genç Kurucu
- 7- OLU Antrenman Spor Salonu
- 8- Üniversite Spor Salonu
- 9- Üniversite Açı Spor Alanları
- 10- Trabzon Spor Kampu Tesisleri.